

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
GRAD SPLIT

GRADONAČELNIK

KLASA: 612-01/15-01/00016

URBROJ: 2181/01-01-15-03

Split, 9. travnja 2015. godine

GRADSKO VIJEĆE GRADA SPLITA
n/r predsjednika mr.sc. Borisa Ćukovića, dipl. iur.
- ovdje-

**PREDMET: Prijedlog Strategije kulture Grada Splita i prihvatanje kandidature
Grada Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine**

Na temelju članka 52. Statuta Grada Splita („Službeni glasnik Grada Splita“ broj 17/09, 11/10, 18/13, 39/13 i 46/13 - pročišćeni tekst), Gradonačelnik Grada Splita dana 9. travnja 2015. godine, utvrdio je

**Prijedlog Strategije kulture Grada Splita i prihvatanje kandidature
Grada Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine**

te ga proslijeđuje Gradskome vijeću Grada Splita na raspravu i donošenje.

Za izvjestitelja na sjednici Gradskoga vijeća Grada Splita određuje se Igor Baković, savjetnik gradonačelnika za znanost i kulturu.

U prilogu: Prijedlog strategije...

DOSTAVITI:

1. Gradskome vijeću Grada Splita, ovdje
2. Savjetniku gradonačelnika za znanost i kulturu, Igoru Bakoviću, ovdje
3. Pismohrani, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
GRAD SPLIT
Služba za kulturu, umjetnost
i staru gradsku jezgru

Klasa: 612-01/15-01/16
Broj: 2181/01-05-00/01-15/2
Split, 8. travnja 2015. godine

GRADONAČELNIKU GRADA SPLITA

- o v d j e -

PREDMET: Nacrt prijedloga Strategije kulture Grada Splita i prihvatanje kandidatura Grada Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine
PRAVNI TEMELJ: Članak 9. Zakona o financiranju javnih potreba u kulturi („Narodne novine“ broj 47/90, 27/93 i 38/09) i članak 36. Statuta Grada Splita („Službeni glasnik Grada Splita“, broj 17/09, 11/10, 18/13 i 39/13 i 46/13 – pročišćeni tekst)

STRUČNA OBRADA: Služba za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru

NADLEŽNOST : Gradske vijeće Grada Splita

IZVJESTITELJI: Igor Baković, savjetnik gradonačelnika za znanost i kulturu

IZRAĐIVAČ AKTA

za **PROČELNIK**

Na temelju članka 9. Zakona o financiranju javnih potreba u kulturi („Narodne novine“ broj 47/90, 27/93 i 38/09) i članak 36. Statuta Grada Splita („Službeni glasnik Grada Splita“, broj 17/09, 11/10, 18/13 i 39/13 i 46/13 – pročišćeni tekst), Gradsko vijeće Grada Splita na _____ sjednici, održanoj _____ travnja 2015. godine, donosi:

Z A K L J U Č A K
o donošenju Strategije kulture Grada Splita i prihvatanje kandidatura Grada
Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine

1. Donosi se Strategija kulture Grada Splita za razdoblje 2015 – 2025. godine koja se nalazi u prilogu ovog Zaključka i čini njegov sastavni dio.
2. Prihvata se prijedlog kandidature Grada Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.
3. Zadužuje se savjetnik gradonačelnika za znanost i kulturu Igor Baković za izradu prijedloga programa kandidature Grada Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine, temeljem donesene Strategije kulture Grada Splita za razdoblje 2015. – 2025. godina.
4. Strategija kulture Grada Splita za razdoblje 2015 – 2025. stupa na snagu i primjenjuje se prvog idućeg dana od dana donošenja.
5. Zadužuje se Služba za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru na praćenje realizacije ovog Zaključka.
6. Ovaj Zaključak objavit će se u „Službenom glasniku Grada Splita“

Urbroj:
Split,

PREDsjEDNIK
Gradskog vijeća

Boris Čurković, dipl. iur.

DOSTAVITI:

1. Gradskom vijeću Grada Splita, n/r predsjednika Borisa Čurkovića, ovdje
2. Savjetniku gradonačelnika za znanost i kulturu, Igoru Bakoviću, ovdje
3. Službi za kulturu, umjetnost i staru gradske jezgre, n/r pročelnika Siniše Kuke, ovdje
4. Arhivi, ovdje

O b r a z l o ž e n j e

Strategija kulture Grada Splita je temeljni dokument u resoru kulture i umjetnosti koji određuje razvoj kulturnih djelatnosti na području Grada Splita i oblici poticanja i promicanja kulture i kulturnih djelatnosti što pridonose razvitu i unapređivanju svekolikog kulturnog života na području Grada Splita, polazeći od potreba i postignutog stupnja razvita kulture i kulturnih djelatnosti. Strategija kulture Grada Splita su kulturne djelatnosti i poslovi, akcije i manifestacije u kulturi Grada Splita u idućem desetogodišnjem razdoblju koje će pridonijeti putem akcijskih planova, programa i projekata razvoju kulture i kulturnih djelatnosti na području grada Splita. Predmetna Strategija kulture Grada Splita izrađena je od strane eminentnih kulturnih djelatnika koje su svoje mjesto našli u kreativnom timu, institucija i udruge s područja kulture, kao i pojedinih samostalnih umjetnika. Sama Strategija kulture Grada Splita modelirana je kroz radionice i rasprave kreativnog tima, raspravu s zainteresiranom javnošću, dvije javne tribine i predstavlja većim dijelom konsenzus onih koji su sudjelovali u njenom modeliranju. Smatramo da je Strategija kulture Grada Splita temeljni dokument načela razvoja kulture Grada Splita u idućem desetogodišnjem razvoju kulture, ali i da je tijelo dokumenta podložno promjenama kroz usklađenja s stvarnim mogućnostima trenutka i vremena koje predstoji od njenog donošenja jer je vrlo teško predvidjeti sve okolnosti koje predstoje u ovlastima, dužnostima i financiranju jedinica lokalne i područne regionalne samouprave, budućeg ustroja uvažavajući značaj spomeničke baštine na području grada Splita. Program i projekt kandidature Grada Splita kao Europske prijestolnice kulture 2020. godine usko i neodvojivo je vezan uz Strategiju kulture Grada Splita, on je sažima i objedinjuje u svojim temeljnim postavkama i pojavljuje se kao temeljni sadržaj same Strategije u predstojećem desetogodišnjem razdoblju.

Temeljem svega naprijed navedenog predlaže se Gradskom vijeću Grada Splita donošenje Zaključka kojim se usvaja i donosi Strategija kulture Grada Splita za razdoblje 2015. – 2025. godina, te da se temeljem navedene Strategije prihvati kandidatura Grada Splita za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine, te se isti s prilogom upućuje Gradskom vijeću Grada Splita na raspravu i donošenje.

GRAD SPLIT

Strategija kulturnoga razvijka grada Splita

2015. - 2025.

SADRŽAJ	STR.
POJMOVNIK	6
1. SAŽETAK	7
1.1. KONTEKST STRATEGIJE	7
1.2. GLAVNI NAGLASCI STRATEGIJE KULTURNOGA RAZVITKA GRADA SPLITA 2015. - 2025.	8
1.3. INVESTICIJE, AKCIJE, INICIJATIVE	10
1.4. SAŽETAK STRATEŠKE INTERVENCIJE	14
1.5. SAŽETAK ANALIZE	15
2. UVOD	18
2.1. POVIJESNI OKVIR I ČITANJE LOKALNE KULTURE U GLOBALNOM KONTEKSTU	18
2.2. POZICIONIRANJE PROJEKTA: O STRATEGIJI, GRADU I UPRAVLJANJU KULTUROM	28
2.3. TRADICIJA, FINANSIJSKA SITUACIJA I PLANOVI ZA IDUĆE DES.	36
3. ANALIZA	42
3.1. KULTURNA POVIJEST GRADA I ISHODIŠTE STRATEGIJE	43
3.2. FINANSIJSKA ANALIZA	48
4. STRATEŠKE ODREDNICE	61
4.1. VIZIJA I MISIJA STRATEGIJE KULTURNOGA RAZVITKA GRADA SPLITA	61

4.2. TEMELJNE VRIJEDNOSTI NA KOJIMA POČIVAJU VIZIJA I MISIJA KULTURNOGA RAZVITKA	64
4.3. PRIORITETI I CILJEVI <i>STRATEGIJE KULTURNOGA RAZVITKA GRADA SPLITA</i>	66
4.4. MJERE I POKAZATELJI PRAĆENJA USPJEŠNOSTI	78
5. SPLIT KAO EUROPSKA PRIJESTOLNICA KULTURE	83
5.1. EPK 2020.: STRATEGIJA OSTVARIVANJA „DEBLOKADE“ U INSTITUCIONALNOM I IZVANINSTITUCIONALNOM KULTURNOM SEKTORU TE POVEZIVANJE S OSTALIM SEKTORIMA RAZVOJA GRADA	83
5.2. JAČANJE MEĐUNARODNE PREPOZNATLJIVOSTI SPLITA KAO „GRADA KONSTRUKTIVNOG I KREATIVNOGA KULTURNOG DIJALOGA“ – SPLIT KAO GRAD KULTURE DIJALOGA	93
5.3. STRATEŠKI OSLONAC U MEĐUREGIONALNOJ, MEĐUNARODNOJ I MEĐUSEKTORSKOJ SURADNJI	93
5.4. PLANSKO UPRAVLJANJE POVIJESNOM JEZGROM	94
5.5. RAZVOJ KULTURNOG TURIZMA I USPOSTAVA TJEŠNJIH VEZA SA ZAJEDNICAMA U GRADU	96
5.6. INFORMATIZACIJA I DIGITALIZACIJA KULTURNIH USTANOVA	96
5.7. OTVARANJE GRADA ZA UMJETNOST U JAVNOM PROSTORU	97
5.8. PROMICANJE I RAZVOJ KULTURNOG I UMJETNIČKOG OBRAZOVANJA	97
6. ZAKLJUČAK	97
7. PRILOZI	
Prilog 1: Kulturna povijest grada i ishodište Strategije	
Prilog 2: Međusektorske SWOT analize i Plan upravljanja starom gradskom jezgrom – popis obavljenih terenskih istraživanja	
Prilog 3: Obnova, proširenje, dinamiziranje sadržaja i izgradnja kulturne	

infrastrukture u objektima čiji je vlasnik Grad Split

Prilog 4: Nezavisna kulturna scena

Prilog 5: Primjeri mogućih aktivnosti u vezi s provedbom projekta SPLIT EPK

Prilog 6: Sažetak javne rasprave, komentari, primjedbe i doprinos SPLIT EPK

Grad Split, nakon javne rasprave, na sjednici _____ dana _____ usvaja *Strategiju kulturnoga razvijanja grada Splita 2015.-2025.*¹ (u dalnjem tekstu: *Strategiju*), polazeći od ocjene da u splitskoj kulturi postoje potisnuti golemi potencijali koje treba otvoriti svijetu i pokrenuti ih kao nov zamašnjak ekonomskog i socijalnog razvijanja grada. Ova Strategija predviđa i zagovara uključivanje što više građana u kulturna događanja, kao i u oblikovanje kulturnih politika i događaja. Zbog toga se Grad Split kandidira i za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine. Na temelju usvojene Strategije, Grad Split će usvojiti Plan aktivnosti u kulturi, s konkretnim zadacima, redoslijedom prioriteta, rokovima realizacije i finansijskim planom.

¹ Strategija je zamišljena kao dokument podložan promjenama i predmet redovitih revizija. Prilikom tih revizija Strategije pojedini ciljevi i mјere moći će se mijenjati u skladu s promjenama konteksta i novim saznanjima ili pojavama.

POJMOVNIK

Kako bi se u interpretaciji pojedinih dijelova Strategije izbjegli eventualni nesporazumi, određeni su temeljni metodološki pojmovi korišteni u ovome dokumentu. Učinjeno je to zbog lakšeg usklađivanja mišljenja oko najvažnijih pitanja u vezi s vizijom i misijom kulturne politike Grada, kao i cijele kulturne strategije.

Evo ključnih pojmova:

Kultura. U širem smislu obuhvaća sve oblike umjetničkog i intelektualnog izražavanja, a pridonosi artikulaciji identiteta zajednice potičući tako osjećaj pripadnosti i povezanosti ljudi kroz modele civilnog i civiliziranog ponašanja. Kultura čuva običaje, tradiciju i naslijeđene društvene navike, ali i kontinuirano inicira potrebu za kreiranjem novih sadržaja i proizvoda u cilju kvalitetnijega suživota, gdje svi pojedinci imaju jednaka prava u djelovanju ili sudjelovanju. Kultura kroz materijalnu i nematerijalnu baštinu spaja ljude svih profila i uvjerenja nudeći im stare, ali i novonastale vrijednosti i potičući ih na komunikaciju putem kreativnoga dijaloga - „sad i ovdje“ umrežujući prošlost s budućnošću.

Misija. Predstavlja sažetu izjavu koja opisuje na koji način organizacija/institucija postiže viziju. Govori više o organizaciji/instituciji definirajući njezinu svrhu i način djelovanja.

Mjere. Sve aktivnosti koje Služba za kulturu Gradske uprave pokreće zajedno s ostalim svojim odjelima, svim drugim ustanovama i nezavisnim udrugama u kulturi te sa svim korisnicima gradskoga proračuna kako bi se na najbolji način ostvarili strateški ciljevi na području kulture.

Pokazatelji uspješnosti/indikatori. Riječ je o vrednovanju i praćenju uspješnosti preuzetih mjera. Time će se omogućiti trajan uvid u proces ostvarivanja ciljeva, jednako u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Premda se pokazatelji iskazuju u brojkama, zagovaramo i druge vrijednosne pokazatelje jer uspješnost u kulturi najčešće nije matematičke prirode.

Prioriteti. Prioritetima se smatraju najšira područja djelovanja unutar ove Strategije koja se postižu dogовором i usklađivanjem mišljenja.

Strateški ciljevi. Ovim terminom označuje se ono što se na području kulture u gradu Splitu i okolicu želi postići kako bi se ostvario bitniji kvalitativni pomak u usporedbi sa zatečenim stanjem, a u okviru svakoga pojedinačnog prioriteta.

Vizija. Predstavlja sažetu izjavu koja opisuje što u idealnim uvjetima želimo postići. Ona je ključni dio razvojnih strategija i strateškog usmjerenja. Procjenjuje se prema sljedećim kriterijima: orijentirana k budućnosti na osnovi razumnih prepostavki, ostvariva, primjerena, inspirativna, korisna i ambiciozna.

1. SAŽETAK

1.1. Kontekst Strategije

Razdoblje koje obuhvaća Strategija planira se za deset godina unaprijed, što je vrijeme u kojem su moguće mnoge promjene. Društvo u kojem živimo skljeno je brzim promjenama, a kultura je itekako podložna tim promjenama i izložena različitim utjecajima koji mogu imati učinak na zadane ciljeve i mjere, a što se u ovome trenutku ne može predvidjeti. Ova Strategija zamišljena je također kao dokument podložan promjenama i kao predmet stalnih usklađivanja sa živim sektorom i aktualnostima u strateškim intervencijama. Stoga će Strategija imati svoje revizije prilikom kojih će zainteresirana javnost moći propitivati njezine ciljeve i mjere te se aktivno uključiti u spomenute procese.

U idućem desetogodišnjem razdoblju Grad Split nastojat će u predloženom razvojnog procesu primjenjivati i djelovati na svim težištima na kojima se temelji Strategija kulturnoga razvijanja grada Splita, opisana u dalnjem tekstu.

Strategija počiva na pregledu kulturne povijesti grada Splita i istaknutoj ideji kulture dijaloga kao temelja na kojem je sačinjena kao sistemski dokument.

Težište je stavljeno na kontekst u kojem se lokalna kultura ostvaruje u svim oblicima: od institucionalnih, preko kulturne djelatnosti financirane kroz programe, dakle nezavisne kulturne scene, pa do onih segmenata kulturnog identiteta koji su vezani uz *različitosti*: od marginalnih i nepovlaštenih skupina stanovništva, odnosno raznih supkulturnih oblika nezavisne scene, pa sve do upotrebe kulture kao načina reintegracije onih skupina stanovništva koje su socijalno i gospodarski, rodno ili etnički izopćene iz punine zajednice. U tome se kontekstu posebno inzistira na dvama važnim aspektima: otvaranju golemih stručnih, urbanističkih, višekulturnih, potencijala i resursa koje kao sredina baštinimo te na dinamiziranju sfere kulture kao jednog od najznačajnijih resursa ove zajednice, koja taj resurs može i mora pretvoriti u svoju komparativnu prednost, ali i zamašnjak razvijanja gospodarstva i civilnoga društva. Kulturno brendiranje Splita kao mesta kulturne proizvodnje, kulturne ponude i uvjerljive kulture življenja predstavlja nit vodilju u ovome dokumentu.

Strategija naglašava potrebu suradnje s čimbenicima institucionalnoga profila, s nezavisnom kulturnom scenom i civilnim društvom, kao i potrebu za racionalnijim i učinkovitijim korištenjem sredstava za postizanje vizije i misije.

Grad Split prepoznat je kao značajna točka u regiji, na globalnoj turističkoj mapi i turističkom tržištu s mogućnošću daljnog razvoja kroz kulturu i kulturni turizam.

Strategija je rađena tako da analiza splitske kulturne povijesti služi kao okvir mogućem zamašnjaku i otklanjanju uzroka trenutačne stagnacije u kulturi, kao i nedovoljnog korištenja kulturnih potencijala kao zamašnjaka razvoja, za što je bilo potrebno napraviti detaljne analize sadašnjega stanja u kulturi, ponajprije u kulturnim institucijama koje većim dijelom financira Grad. Analizirani su različiti kulturni aspekti od muzejskih i drugih kulturnih prostora u Splitu do važnih događaja splitske kulturne povijesti, kao što su važniji datumi i prekretnice u kulturi i povremeno „nekulturi“ grada Splita. Cilj je osloboditi nadahnuće, popustiti kulturološke kočnice u glavama, otvoriti se prema drugom i drukčijem te napokon prihvati vrijednosti pravoga demokratskog društva.

Priprema Strategije obuhvatila je i detaljnu finansijsku analizu dosadašnjega finansiranja kulture putem gradskoga proračuna, izrađena je i finansijska analiza postojećega stanja (prva dosad izrađena za kulturu grada Splita), kao i projekcija do 2020. godine i nadalje.

Na temelju detaljnih analiza, definirane su **vizija** i **misija** kulturnog razvijanja grada Splita te prioriteti i ciljevi kojima se ova misija ispunjava. Prioriteti se bave mogućnostima decentralizacije splitske kulture, povećanjem dostupnosti kulturnih dobara i usluga financiranih iz gradskoga proračuna te obnovom, proširenjem sadržaja i poticanjem kreativnosti u najširem krugu dionika kulture kao zajedničkoga općeg dobra. U tome kontekstu piše se od Grada financiranim institucijama i nezavisnoj kulturnoj sceni, od klubova i društava nacionalnih manjina do kreativnih industrija, preko književnih udruga i velikoga broja gradskih i regionalnih festivala. U središtu svih izvješća o pojedinim institucijama, nezavisnoj sceni ili skupinama određenog profila društva i opsegom manjih institucija nalazi se volja za otklanjanjem postojećeg stanja i profiliranjem Splita kao prostora tolerancije i poštovanja, a ne isključivanja. U širem kontekstu, riječ je o razumijevanju Splita kao značajnog centra na mapi kulturnog turizma, istodobno tradicijskoga i modernoga. Konstatira se da za to postoje uvjeti, od grada-palače i dan-danas živoga gradskog središta koje diše kulturom svakodnevnicice, što samo po sebi već predstavlja jedinstvenu kulturnu i turističku atrakciju, pa do ultramodernih festivala suvremene glazbe koji privlače i dovode mlade iz cijelog svijeta. Spoj tradicionalnog i modernoga, ulijevanje „novoga vina u stare bačve“ dio je programske zamisli kreativnoga tima ove Strategije - koji iznad svih brojki, opisa i „lista sa željama“ postavlja nadu da će uz potporu i aktivno sudjelovanje cijele zajednice ostvariti zadane ciljeve.

1.2. Glavni naglasci *Strategije kulturnoga razvijanja grada Splita 2015. - 2025.*

Evaluacijom i samoanalizom kulturnih Vijeća, provedenih javnih i inetrnetskih rasprava te niza konzultacija i sastanaka s drugim djelatnicima u kulturi, postavljeni su glavni naglasci Strategije, a na temelju kojih se metodološki pristupilo razradi

prioritetia, strateških ciljeva i mјera za iduće desetogodišnje razdoblje. Glavni naglasci predstavljaju smjerove djelovanja koji se mogu ovako sažeti:

- Zaštita i vrednovanje povijesnoga kompleksa grada Splita s Dioklecijanovom palačom
- Održavanje kontinuiteta života u staroj gradskoj jezgri
- Cizeliranje integralnog „narativa o gradu Splitu“, splitske vizije o svome mjestu ne samo ovdje i sada, nego i prije i poslije (u prošlosti i u budućnosti)
- Strukturiranje Splita kao kulturnoga brenda, kao grada žive stvaralačke kulture tijekom dva milenija, grada konstruktivnog i kreativnog kulturnog dijaloga
- Trajno stavljanje spomeničke i prirodne baštine u funkciju proizvodnje nove kulturne vrijednosti kako bi baština činila i stjecala dodanu vrijednost
- Vrednovanje kulture kao zamašnjaka održiva razvoja: menadžmenta u kulturi i kulturi življenja, gospodarstva, zapošljavanja, sveučilišta, novih medija i kreativnih industrija; povezivanje različitih kreativnih industrija i kulturnoga turizma
- Umrežavanje Splita s umjetničkim i kulturnim kontekstom Europske unije, kao i jačanje regionalne suradnje
- Boljim umrežavanjem institucionalnih i izvaninstitucionalnih organizacija stvoriti kulturne razvojne modele koji bi podrazumijevali širenje programske i kulturne potrebe prostora, nove načine financiranja i poticanje izvrsnosti i inovativnosti kroz zajedničke projektne suradnje prema Europskoj uniji, jačanje odnosa i poticanje međusobnog kulturnog dijaloga prema krajnjem korisniku – publici
- Pozicioniranje Splita kao umjetničkoga grada na tržištu kulturnog turizma, *al pari* umjetničkim gradovima sličnih potencijala (poput Seville, Perugie, Krakova itd.)
- Snažnije naglašavanje kulturnih potencijala Splita kao grada sa Sveučilištem srednje veličine, poticanje prožimanja kulture i Sveučilišta.
- Kulturno mapiranje teritorija, integralno promišljanje teritorija i populacije, sinergična disperzija punktova kulture na cjelokupnom teritoriju grada Splita
- Inzistiranje na stvaralaštvu ljudi umjesto stvaralaštvu za ljudi, na dostupnosti kulture za sve građane kao subjekte, a ne pasivne konzumente, na demokratizaciji i dostupnosti kulture kao elementu demokratizacije društva

- Sinergija s ostalim gradovima okolnoga pentapolisa (Trogir, Kaštela, Solin, Omiš) i općinama zajedničkoga metropolitanskoga područja (Klis, Dugopolje, Podstrana itd.) radi pojačavanja efekta dijeljenjem sadržaja
- Usklađivanje marketinga kulturne proizvodnje i ponude koji bi kulturne sadržaje Splita tretirao, nudio i promicao kao specifičan brend u svim medijima (tradicionalnim i novim medijima, tiskarskim i elektronskim), s tipskim dizajnom, tipičnim vizualnim i zvučnim motivima.
- Informatizacija i tehničko unaprjeđenje kulturnih ustanova, digitalizacija i multimedija prezentacija kulturne baštine

1.3. Investicije, akcije, inicijative

Grad Split u razvoju svojih strateških dokumenata prati opće smjernice okvirnih strateških dokumenata, kako na nacionalnoj tako i na europskoj razini. Slijedom toga Strategija je između ostalog usuglašena i sa Strategijom Europa 2020., koju je Europska unija razvila kao smjer konačnog izlaska iz krize i stvaranja uvjeta za konkurentnije gospodarstvo uz porast zaposlenosti.

Iako se Strategija Europa 2020. ne bavi kulturom kao fokusom, ona promiče osnovni okvir rasta² u koji bi se sve dugoročne strategije morale uklopiti. Uz to što se strateški veže uz razvojni plan kulture Grada Splita, niz investicija, akcija i inicijativa planiranih ovom Strategijom još su i *pametne, uključive i održive*. Ovdje su sažete u svojim osnovama i podijeljene po referentnim grupama kako slijedi:

- **NOVE PERMANENTNE AKTIVNOSTI**

Mapiranje kulture grada (sudioništvo, vidljivost, umrežavanje, brendiranje)

Povećanje dostupnosti kulturnih dobara svim stanovnicima

Koordinacija upravljanja i marketinga akcija u kulturi

Akcijsko i programsko integriranje Sveučilišta i grada

² Strategija Europa 2020. ima tri osnovna prioriteta: pametan rast - učinkovitijim ulaganjem u obrazovanje, istraživanje i inovacije, održiv rast – zahvaljujući odlučnom zaokretu k niskougljičnom gospodarstvu i uključiv rast – stavljanjem čvrstog naglaska na stvaranje radnih mesta i smanjenje siromaštva. Strategija ima ambiciozne ciljeve u pet područja: zapošljavanje, inovacije, obrazovanje, smanjenje siromaštva i klima/energetika

- **NOVE PERMANENTNE ORIJENTACIJE**

Digitalna tehnologija

Kulturna proizvodnja

Kulturna industrija i muzeologija

Industrija stvaranja novih potreba

Kreativni kampovi

- **KAPITALNE INVESTICIJE I AKCIJE**

Dioklecijanova palača – istočni dio Podruma, jugoistočna kula, šetnica

Kula Mletačkoga kaštela – adaptacija i stavljanje u funkciju

Park-šuma Marjan – integralna zaštita i promicanje

Galerija umjetnina – dogradnja: III. faza (bastion Cornaro)

Ljetna pozornica – bastion Cornaro

Dom mlađih – dovršenje, stavljanje u funkciju

Hrvatski dom – generalna adaptacija

Koncertna dvorana – adaptacija prostora u Hrvatskome domu

Gradsko kazalište mlađih – prostorije za pokuse i rad s publikom

Gradsko kazalište lutaka – pozornica i zastor, prostorije kao i u GKM-u

PlayDrama – stjecanje prostora

Multimedijalni kulturni centar – adaptacija prostora u Domu mlađih

Proširenje rezidencijalnih programa – Kuća bivšega Ferijalnog saveza

Studentski i kulturni centar – adaptacija prostora u Domu mlađih

Prirodoslovni muzej – adaptacija, modernizacija

Zoološki vrt – nova koncepcija, preseljenje

Akvarij – izgradnja

Botanički vrt – uređenje i vraćanje u funkciju

Pomorski muzej – smještaj do mora, izlošci u moru

Središnja čuvaonica – zajednički gradski muzejski depo

• **NOVI MUZEJSKI PROSTORI**

Muzej Dioklecijana – u jugoistočnoj kuli Palače

Muzej sakralne umjetnosti – u palači Skočibučić-Lukaris

Muzej obrane grada – u Mletačkoj kuli (kašteletu)

Muzej Domovinskog rata

Muzej fotografije i filma

Muzej sporta

Muzej plastike

Muzej znanosti – u bivšoj trafostanici Hlad

Muzej industrijske kulture

Galerija Vasko Lipovac

Opći muzeji u središtima Županije

• **NOVE INICIJATIVE**

Plan upravljanja povjesnom jezgrom

Loža – primarni gradski reprezentativni prostor

Digitalizacija muzejskih arhiva i audiovizualna prezentacija baštine

Multimedijalni centar za dokumentiranje baštine

Mediteranski centar za povijest umjetnosti

Uključenje Marjana u Kontaktnu zonu UNESCO-ove zaštite

Pučki urbani ambijenti – integralna zaštita i promocija

Koncertna agencija

Ljetno kazalište za djecu – Gradsko kazalište lutaka

Međunarodni festival mladoga teatra – Gradsko kazalište mladih
Splitski međunarodni bijenale vizualne umjetnosti (Galerija umjetnina)
Međunarodna nagrada za skulpturu u javnome prostoru – (Galerija umjetnina)
Bijenale Dioklecijanovih gradova
Međunarodna kustoska rezidencija
Umjetnička rezidencija – likovne umjetnosti
Rezidencija filmskih autora i producenata
Proizvodnja dugometražnih igranih filmova i serija
Natječaj za poticanje razvoja neovisne audiovizualne kulture
Edukativne radionice uključivosti
Clean Up Split Day / Očistimo grad (edukativno-ekološka akcija)
Proizvodnja ekološke hrane – akademija za izobrazbu pučanstva

**• PRIPREMA ZA EUROPSKU PRIJESTOLNICU KULTURE
(u dalnjem tekstu EPK-a):**

Ured EPK-a 2020. (na Rivi)
Studentski informacijski i kulturni centar (volunteerski)
Susreti prijestolnica europske kulture
Kreativnost, ustrajnost i zajedništvo - stvaralaštvo djece i mladih
Specijalna izdanja postojećih filmskih i glazbenih festivala u 2020.
Luminous City: SvetloST
Posebni umjetnički, kulturni i edukativni programi za širu zajednicu
Natječaji za programe raspisani na temu *Split – EPK*
Međunarodne mreže suradnika institucijske i alternativne kulture
Iskoraci u zajednicu – posebne akcije (očistimo grad i sl.)

Umrežavanje volonterskih i drugih udruga (navijači, veterani, nezavisni umjetnici, samostalni proizvođači i drugi) u kreativne programe EPK-a.

1.4. Sažetak strateške intervencije

VIZIJA – NEPODIJELJEN SPLIT / UNSPLIT SPLIT

Split će do 2025. godine ostvariti integraciju životnog, stvaralačkog i radnog prostora u tolerantnom i okružju raznolikih mogućnosti zasnovanih na sprezi kulturnog sektora i kulturne industrije kao jednima od oslonaca socijalnog i ekonomskog prosperiteta za sve kategorije stanovništva.

MISIJA

Svoju viziju na području kulture Split će postići osiguravanjem i razvijanjem osnovnih finansijskih, organizacijskih, infrastrukturnih i drugih uvjeta, pravnih i materijalnih, nužnih za provedbu programa javnih potreba u kulturi, a sve u skladu s kulturnom politikom temeljenom na dogovorenim vrijednostima i najvažnijim razvojnim potencijalima: kulturnoj baštini, slobodi umjetničkog stvaralaštva, toleranciji, poštovanju različitosti, multikulturalnosti i međunarodnoj razmjeni; te poboljšanjem distribucije i recepcije umjetnosti i kulture. Potrebno je kontinuiranim stvaranjem uvjeta za unapređenje kvalitete kulturnog života otvoriti prostor za uspostavu novih kulturnih praksi kroz edukativne i umjetničke izričaje. Skrb za kulturu i umjetnost među ostalim obuhvaća poslove u vezi s gospodarenjem, održavanjem i izgradnjom kulturnih objekata, kao i promocijom i reinterpretacijom splitske kulturne baštine te predstavljanjem cjelokupnoga kulturnog bogatstva i suvremene splitske umjetnosti u svjetskim razmjerima.

PRIORITETI I STRATEŠKI CILJEVI

Grad Split će svoju misiju na području razvoja kulturne strategije provesti ostvarenjem 4 osnovna prioriteta i njihovih pratećih strateških ciljeva prema sljedećoj logici intervencije:

PRIORITET 1: PROGRAM / SINERGIJA PROGRAMA - Razvojem inovativnih programa u kulturnom i kreativnom sektoru stvoriti sinergiju s ostalim industrijama i povećati participativnost građana Splita

Specifični cilj 1.1. Kulturno mapiranje grada Splita zbog kulturne i kreativne decentralizacije grada

Specifični cilj 1.2. Uspostava projekta „Kulturna zima“

Specifični cilj 1.3. Ojačati nezavisnu kulturnu i kreativnu scenu

Specifični cilj 1.4. Pojačati nazočnost umjetnosti u javnome prostoru

Specifični cilj 1.5. Uspostaviti program za pripremu EPK-a 2020.

PRIORITET 2.: PROSTOR / NEPODIJELJENI GRADSKI PROSTORI - Stvoriti materijalne, prostorne i infrastrukturne uvjete za razvoj kulture i kulturnog sektora

Specifični cilj 2.1. Kapitalne investicije

Specifični cilj 2.2. Uspostaviti sustav stalnog vrednovanja i ovjere kulturnih dobara

Specifični cilj 2.3. Osposobiti nove objekte i prostore pogodne za decentralizaciju kulturnih sadržaja (muzeji, novi muzeji, galerije, kazališno-scenski prostori, klubovi)

PRIORITET 3.: LJUDI / Poštovanje i izgradnja ljudskih potencijala - uložiti u ljudske kapacitete, osigurati održivost cijelog sektora i pojačati partnerstva i suradnje

Specifični cilj 3.1. Unaprijediti kvalitete kulturnih dobara i usluga u cijelome gradu

Specifični cilj 3.2. Stvoriti mrežu partnerstva u lokalna/regionalna, sektorska/međusektorska

Specifični cilj 3.3. Stvoriti kvalitetne obrazovne programe na području kulture i kreativnih industrija

Specifični cilj 3.4. Ojačati malo i srednje poduzetništvo kulturnog i kreativnog sektora

PRIORITET 4: PROMIDŽBA I VIDLJIVOST programa, kulturnih institucija i kulturne baštine, nezavisne kulturne scene i organizacija civilnoga društva u razvoju

Specifični cilj 4.1. Uspostaviti marketinške alate za cijekupnu ponudu kulturnoga sektora i kreativnih industrija / priprema za EPK

Specifični cilj 4.2. Povećati participaciju građana u sudjelovanju i kreiranju svih programa i inicijativa

Specifični cilj 4.3. Informatizacija i digitalizacija kulturnih ustanova

1.5. Sažetak analize

Kulturna strategija Grada Splita počiva na detaljnoj i temeljitoj analizi sektora. Iscrpna analiza izrađena je tako da obuhvati sve segmente ove strategije procjenjujući povijesne preduvjete, sadašnje stanje, rezultate istraživanja i finansijske projekcije.

Sveobuhvatna analiza može se sažeti u osnovni pregled jakih i slabih strana, prilika i prijetnji kulturnoga sektora Grada Splita.

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
Broj kulturnih institucija	Smanjivanje proračunskih gradskih, županijskih i državnih sredstava za održavanje potreba kulturnih djelatnosti
Brojnost kreativnih osobnosti iz svih oblasti kulture i umjetnosti	Nedostatno ulaganje u novitete i u kulturnu industriju
Postojanje <i>know-how</i> koncepta u sektoru	Zastarjela tehnička oprema u institucijama
Bogata i zanimljiva povijest	Nevalorizirana kulturna baština
Atraktivan geografski položaj	Nedisperziranost kulturne ponude (na cijeli grad)
Postojeća turistička ponuda	Nesustavna međuinstitucijska i međusektorska suradnja
Postojeća turistička infrastruktura	Nedostatna povezanost Sveučilišta i kulturne i kreativne industrije
Bogata kulturna baština	Nedovoljno ulaganje u propitivanje i anketiranje građana o njihovim kulturnim potrebama
Brojne kulturne manifestacije	Nedovoljno ažurno praćenje europskih i međunarodnih trendova u kulturnim događanjima
Jaki sveučilišni centar	Udruge i druge organizacije imaju problem s nedostatkom prostora za rad i djelovanje
Jaka nezavisna kulturna scena	Gradski prostori koje Udruge koriste nisu dovoljno opremljene u tehničkom smislu
Etablirane gradske manifestacije prepoznate u regionalnom, nacionalnom i europskom kontekstu	Nedovoljno artikulirana vizija u stvaranju i povezivanju kulturnoga turizma tijekom
Raznolikost programskoga sadržaja	
Rad na usavršavanju kulturnih djelatnika	
Edukacija administrativnog osoblja za kulturni menadžment	
Spremnost na apliciranje za EU fondove	

<p>Usmjerenost programa na sve profile publike, osobito na mladu publiku</p> <p>Ciljevi su stvarati uspješne kulturne ustanove, udruge ili događanja koji pripadaju kategoriji izvršnosti</p> <p>Korištenje gradske infrastrukture i njezinih resursa</p> <p>Otvorenost za suradnju i uspostavu partnerskih odnosa u svim segmentima kulture</p> <p>Razvijeni EPK projekt koji mora imati cilj integralni sustav dugoročnog razvitka grada u kulturnom, gospodarskom, socijalnom i društvenom razvoju</p>	<p>cijele godine</p> <p>Festivali i kulturni imaju relativno slabu nacionalnu vidljivost</p> <p>Nedostatak sustavne evaluacije ostvarenih kulturnih programa</p>
<p>PRILIKE (O)</p> <p>Razvoj kulturnog turizma (u turističkoj sredini)</p> <p>Povezivanje sektora</p> <p>Korištenje EU sredstava za razvoj kulturnog i kreativnog sektora</p> <p>Kandidatura za EPK 2020</p> <p>Digitalizacija kulturne baštine i njezino multimedijsko predstavljanje</p> <p>Povezivanje cjelokupnog obrazovnog sustava s kulturno-kreativnim sektorom</p> <p>Novi programi obrazovanja kadrova za kulturne industrije i kulturu</p> <p>Korištenje inovativnih paradigmi i partnerstva u stvaranju programa</p>	<p>PRIJETNJE (T)</p> <p>Nastavak recesije u RH</p> <p>Nedostatak interesa zaposlenih u institucijama za inovacije u programima</p> <p>Nedostupnost kapitala za kulturne projekte</p> <p>Nedovoljna ulaganja u međuregionalno, međusektorsko povezivanje</p> <p>Nesustavnost valorizacije kulturne baštine</p> <p>Iseljavanje stanovnika iz stare gradske jezgre</p> <p>Nedovoljan interes za digitalizaciju i unaprjeđenje predstavljanja kulturne baštine u institucijama</p> <p>Nezainteresiranost medija za kulturne programe</p>

2. Uvod

2.1. Povjesni okvir i čitanje lokalne kulture u globalnomo kontekstu

2.1.1. Povjesni okvir: palača i grad; prošlost iz vizije XXI. stoljeća

Povjesni kompleks Splita s Dioklecijanovom palačom, dakle povjesna jezgra današnjega grada Splita, obuhvaćena mletačkim kaštelom i bastionima iz doba Kandijskoga rata, uvršten je još 1979. godine na ***Popis svjetske baštine*** (*World Heritage List*) Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO). Tu jezgru ponajprije čine znameniti ostaci Dioklecijanove palače u koji su urasle nešto kasnije srednjovjekovne građevine tvoreći tkivo sve do danas živućega grada, zajedno s romaničkim i gotičkim zapadnim, sjevernim i istočnim dijelom staroga grada, odnosno, zvjezdolikim centrom današnjega Splita. Kao kulturnopovjesna cjelina ta je jezgra, prema UNESCO-ovim kriterijima, remek-djelo kreativnoga ljudskog genija, zabilješka važnih promjena ljudskih vrijednosti kroz neka razdoblja, izvanredan primjer gradnje koja predstavlja važne etape ljudske povijesti i stoga znači jedinstveno svjedočanstvo kulturne tradicije.

Polazeći od klasična Williamsova objašnjenja različitih pristupa kulturi (1958.), moglo bi se ustvrditi da je povjesna jezgra Splita specifična upravo po tome što u sebi sjedinjuje i „idealnu“ („čovjekovo usavršavanje u odnosu na absolutne ili univerzalne vrijednosti“), i „dokumentarnu“ („umjetnička djela koja bilježe ljudsko iskustvo“) i „društvenu“ definiciju kulture („opis posebnog načina života koji nalazi izraz u svakidašnjem ponašanju“).

Ta tradicija ne bi bila sačuvana, a spomenici bi bili ruševine ili iskopine da sve to vrijeme Split nije bio živ grad, živo tkivo ljudske kulture. O dvomilenijskom kontinuitetu života govori i odeon ili teatar iz I. stoljeća, *Ad basilicas pictas*, četvrt milenija prije nastanka same Dioklecijanove palače. Kroz sva ta povjesna doba i mijene grad Split jest – nekada veoma intenzivno, nekada prigušeno pod pritiskom ratova i oskudica, ali i tada zapravo prkosno (poput ilegalne izložbe slikara antifašista u jeku fašističke okupacije) – kulturu i umjetnost primao, proizvodio i nesobično distribuirao.

Splitska spomenička baština definirana je nadasve specifičnom povjesnom stratigrafijom na čijoj interpretaciji su nastali univerzalni aksiomi moderne teorije zaštite spomenika (koji se začudo i danas znaju dovesti u pitanje). O njima govori prije više od sto godina Max Dvořák – patrijarh suvremene konzervatorske teorije i prakse – kad kaže: „Drugdje su se rimske ruševine očuvale samo ili pokraj novih kulturnih slojeva, ispod ili pokraj novih kulturnih slojeva, no u Splitu su s njima srasle,

prožimaju ih ili obrubljuju kao da je povijest nakanila na jednome mjestu stvoriti monumentalni simbol starog i novoga svijeta u njihovoj uzastopnosti i genetskom povezivanju, ali ne u neplodnom obrascu, već kao tvorevinu s naizgled neiscrpnim pojedinostima koje povijesno i slikarski potiču maštu...“ Split o kojem se govori u ovom dokumentu jest ne samo baština svjetske materijalne kulture, ne samo prostor dvomilenijske duhovne kulture, kojoj su pridonosili europski velikani (Acciarini, Adam, Dvořák, Dyggve i drugi) i iz kojega su nicali velikani europske kulture (Dominis, Foscolo, Suppé itd.), nego i grad sa svojim stanovništvom, kao i grad sa svim svojim unutarnjim socijalnostratifikacijskim i sličnim razlikama – imovnim, dobnim, rodnim, svjetonazorskima itd. – što zajedno čine njegov aktualan kulturni raster na bogatoj i katkad protuslovnoj i konfliktnoj povijesnoj matrici. Njezine tradicionalne silnice djeluju i sada, kroz obilata dva milenija do u prvu četvrt XXI. stoljeća. Dakle, grad Split ima svoju priču, kao historiju i kao narativ, ima viđenje o svome mjestu, ne samo tu i sada, nego i u prošlosti i u budućnosti, koje bismo mogli nazvati i vizijom, perspektivom o sebi. Ima potrebe, ne samo nužne nego i korisne, ima mogućnosti, dijelom prigušene, pa ih valja razgorjeti, razviti šarena krila iz nepotrebne učahurenosti.

Splitu je uz već postojeću afirmaciju spomeničkih vrijednosti u području kulture potrebna afirmacija suvremenih sadržaja i praksi, pri čemu je povijesna jezgra svakako jedna od najvažnijih lokacija, iako ne i jedina, i za ovakvu vrstu djelatnosti. Naime, uz koncentraciju kulturno-povijesnih spomenika, ona i njezina uža gravitacijska zona područje su najveće koncentracije kulturnih ustanova na području grada. Uz dobrodošlu disperziju kulturnih djelatnosti i u druga gradska područja, povijesna jezgra mjesto je koje pruža osobite pogodnosti za razvoj djelatnosti s međunarodnom kvalitetom. Ove bi djelatnosti valjalo intenzivirati osobito u zimskom razdoblju kako bi se izbjegla bisezonalna distribucija djelatnosti koju donosi aktualni profil turističke eksploatacije. Društvena istraživanja turističke klijentele, provedena u ljeto 2005. i ljeto 2013. godine, potvrđuju općenitu korisnost kulturnog turizma za održanje specifičnosti povijesne jezgre te upućuju na potencijal za održavanje nacionalno i međunarodno zapaženih kulturnih manifestacija i djelatnosti tijekom razdoblja današnje „mrtve sezone“ (između kasne jeseni i proljeća). Na temelju istraživanja provedenih 2005. i 2013., također se može konstatirati porast profesionalnosti i marketinške sposobnosti voditelja kulturnih ustanova na području grada Splita. Da bi se nove upravljačke potencijale do kraja stavilo u funkciju, podjednako onu generatora lokalnog identiteta, kao i marketinško-gospodarsku, potrebno je izraditi mrežu kulturnih ustanova u povijesnoj jezgri.

U suvremenim uvjetima prepoznatljiv duh mjesta i kulturni profil grada, kojemu u splitskom slučaju još uvijek u najvećoj mjeri ipak pridonosi ponajprije povijesna jezgra, također su i važan razvojni resurs, ne samo u području turističke nego i drugih gospodarskih djelatnosti. U smislu postizanja konkurentnosti i globalnog

pozicioniranja oni predstavljaju osnovu za brendiranje grada koji se definira podjednako u odnosu na interne (građani/-ke) i eksterne korisnike/-ce.

Ipak, Split nije samo stara gradska jezgra, pa ni ostatak nekadašnjega grada. On je geografski, simboličko-identitetski, politički, ekonomski, kulturni, sportski, prometni, obrazovni gradski centar proširen izvan svojih uskih administrativnih gradskih granica na neprekinutu aglomeraciju smještenu između Kozjaka i Mosora s pružanjem prema unutrašnjosti preko Klisa i mora, uz obalnu krivulju gotovo od Marine do Mimica iza Omiša, svojevrsnog pentapolisa (Trogir, Kaštela, Solin, Split, Omiš) i pripadajućega gravitirajućega prigrada. Iako su prirodne granice grada administrativno sužene gotovo na sam Splitski poluotok, tek jedan manji dio na Mosor i zapadni dio Čiova, a grad postavljen u ustavno-pravnom poretku tek kao veliki grad bez značajnije većih ovlasti od ostalih gradova u Republici Hrvatskoj, Split je uistinu drugi grad po veličini u državi Hrvatskoj, članici Europske unije i ostalih zapadnih integracija, te je *de facto* metropolitansko središte južne Hrvatske kojemu prirodno gravitiraju čak i dijelovi susjednih država. Time ova kulturna Strategija dodatno obavezuje Grad Split, pa ona niti smije niti može ne povesti računa o svome geografskome, demografskome, socijalnom i antropološkom kontekstu metropolitanske prirode.

2.1.2. Kršćanska baština grada Splita

Prodorom nekršćanskih naroda u rimsku provinciju Dalmaciju, u prvom dijelu VII. stoljeća, polagano se gasio život u Saloni, glavnom gradu spomenute provincije. Nedugo nakon toga započeo je proces preobrazbe Dioklecijanove palače u grad, koji je u kratkom vremenu postao političkim, kulturnim i vjerskim središtem Dalmacije, ali i južne Hrvatske. U vrlo slojevitom procesu preobrazbe od samih početaka grada pa sve do danas, svoj neizbrisiv kršćanski pečat dala je splitska crkva, točnije Splitska nadbiskupija, danas Splitsko-makarska nadbiskupija, sa svojim brojnim vjerskim, kulturnim i obrazovnim ustanovama. Kršćansku sliku grada sv. Dujma tijekom njegove višestoljetne povijesti obogatile su i redovničke zajednice, ponajprije benediktinci, dominikanci, franjevci i isusovci. Spomenute redovničke zajednice i splitska Crkva djeluju i danas u gradu na kulturnom i vjerskom polju.

Bilo bi pogrešno govoriti o kršćanstvu u Splitu, a ne isticati njegovu povezanost sa salonitanskim kršćanskim baštinom, salonitanskim mučenicima, grobljima i bazilikama. Povezanost splitske i salonitanske crkve potvrdio je i papa Inocent II. davne 1138. godine, kada je poslao pismo splitskomu nadbiskupu Gaudiju, nazvavši ga *salonitanskim* nadbiskupom.

Iz bogate splitske prošlosti s kršćanskim predznakom potrebno je najprije izdvojiti neke zaslužnije splitske nadbiskupe, *najstariju* katedralu na svijetu, brojne gradske crkve s bogatim umjetninama, kaptol, katedralnu školu, sjemenište sa

svojom vrlo vrijednom knjižnicom i filozofsko-teološko učilište, danas Katolički bogoslovni fakultet.

Od splitskih *nadbiskupa* izdvajam nekoliko najistaknutijih, koji su svaki na svoj način ostavili vidljiv vjerski i kulturni trag u životu grada Splita. To su: Ivan Ravenjanin (drugi dio sedmog stoljeća), Teodozije (887.-890.), Ivan (914.-o.928.), Lovro (1060.-1099.), Arnir (1175.-1180.). Bernard (1200.-1217.), Andrija (1389.-1402.), Bernard Zane (1503.-1524.), Markoantonije de Dominis (1602.-1616.), Stjepan Cosmi (1678.-1707.), Pacific Bizza (1746.-1756.), Pavao Klement Miošić (1830.-1837.), Filip Franjo Nakić (1890.-1910.), Kvirin Klement Bonefačić (1924.-1954.), Frane Franić (1954.-1988.) i Ante Jurić (1988.-2000.).

Splitska *katedrala* jedinstven je spomenik u svjetskim razmjerima, baš kao što je to i Dioklecijanova palača, čiji je mauzolej pretvoren u katedralu vjerojatno već sredinom sedmoga stoljeća. Unutrašnjost je te biskupske crkve obogaćena nizom vrsnih kiparskih djela romaničkog stila tijekom 13. stoljeća. Osobita su umjetnička dragocjenost u katedrali vratnice njezinih glavnih vrata, urešene biblijskim prizorima i postavljene 23. travnja 1214., djelo majstora Buvine. Te vratnice su remek-djelo srednjovjekovnoga kiparstva u Hrvatskoj i šire. U nevelikom broju slično ukrašenih drvenih vratnica sačuvanih do naših dana diljem Europe samo su one još na svom izvornom mjestu i u prilično dobru stanju. Na svakoj je od tih vratnica po sedam parno smještenih prizora iz Isusova života, od reljefnoga prikaza anđelova navještenja Mariji do Isusove smrti na križu i proslave u nebu. U *rizzici katedrale* čuva se Splitski evanđelistar iz VI.-VII. stoljeća, najstarija rukopisna knjiga u Hrvatskoj.

U splitskoj katedrali stoljećima djeluju *kaptol* i *katedralna škola*, kojoj počeci sežu u rani srednji vijek. U školi se predavala gramatika, slobodna umijeća i teologija. U doba velike krize, prouzročene turskim osvajanjima, uvijek se u školi predavalo makar praktično moralno bogoslovље. Prve sigurne vijesti o radu splitske katedralne škole sežu u 1593. godinu. Zalaganjem nadbiskupa S. Cosmija u Splitu, na blagdan Blagovijesti 25. ožujka 1700., otvoreno je *sjemenište*, čime je grad uz kleričku dobio i prvu javnu školu. Nešto manje od šest godina poslije u nadbiskupskoj palači, 30. siječnja 1706. Godine, u nazočnosti brojnih uzvanika otvorena je *sjemenišna biblioteka*, koja je bila prva javna biblioteka u Splitu i Dalmaciji. Jezgru biblioteke činilo je 568 knjiga koje je sjemeništu poklonio Ivan Paštrić (1636.-1708.), ugledni splitski svećenik na službi u Rimu, pa je biblioteka s pravom nazvana Paštrićevoj biblioteka (*Bibliotheca Pastritia*). Prema želji samog darovatelja Paštrića, biblioteka je bila namijenjena *pro alumnorum et communi usu*, tj. „đacima sjemeništa i svima ostalima“ u gradu Splitu. Pri kraju 2014. u biblioteci je od Paštrićevih darovanih knjiga pronađeno njih 176. Sveukupno, u biblioteci se čuva oko 50 000 knjiga i registrirana je kao spomenik kulture. Kroz splitsko sjemenište prošli su brojni kulturni pregaoci, od kojih izdvajam Tina Ujevića, Juru Kaštelana i Branimira Gabričevića. Od svećenika

splitske crkve svakako valja istaknuti don Franu Bulića (Vranjic, 4. listopada 1846. – Zagreb, 29. srpnja 1934.). On spada među najpriznatije Hrvate u domovini i svijetu. Bio je profesor i odgojitelj, prosvjetitelj, političar, konzervator, povjesničar, arheolog i epigrafičar. Bulić je, između ostalog, uspio istražiti najveći dio Salone i napisati brojne popularne i znanstvene radove.

Vrednujući kulturnu i vjersku baštinu grada Splita, treba svakako uzeti u obzir benediktinsku baštinu, dominikanske i franjevačke muške i ženske samostane, u čijim se arhivima čuva vrlo vrijedna rukopisna i knjiška baština. Valja istaknuti i činjenicu da se u Splitu nalazi i sjedište jedne od najbrojnijih franjevačkih zajednica, Provincije Presvetog Otkupitelja.

Split svakako zасlužuje jedan cijelovit kulturno-povijesno-vjerski vodič kojim će biti objedinjena, vrednovana i predstavljena baština navedenih vjerskih ustanova, čiji su predstavnici obogatili vjersku i kulturnu sliku grada i ostavili u njemu svoj neizbrisiv trag.

2.1.3. Kultura dijaloga u prostoru i kontekstu lokalne kulture

Split sebe poima mjestom susretišta kultura, originalnih povijesno-kulturnih koncepata i različitih modaliteta ostvarivanja kulturnih vrijednosti i razlika kroz dugo razdoblje svojega postojanja. Istodobno, to je grad koji zna izuzeti *drugog* (i *drugačijeg*) iz svoje priče i postavljati se kao da ima određeni tip dijaloške blokade prema tom *drugom*. Iako grad formalno ima kvalitetno razvijenu i cijelovitu kulturnu strukturu, od muzeja i kazališta, do galerija, alternativne kulturne scene, klupske scene, preko utjecajnih eksponenata civilnog društva i renomirane izdavačke kuće u vlasništvu udruge građana, kod aktera kulture često se osjeća postojanje stanovite blokade u načinu na koji u njemu kulturne djelatnosti funkcioniraju, razvijaju se, zapravo tu stagniraju neke ideje koje bi se mogle realizirati uz podršku šire zajednice i uz sudjelovanje raznih dionika kulturnih sadržaja: od takozvane elite do supkulturnih skupina.

Cilj ove Strategije, a onda i razmišljanja i nastojanja po pitanju prijave za EPK, upravo je oslobođanje potencijala te njihovo maksimalno korištenje, uz uključivanje što više građana u kulturna događanja te uz aktivno oblikovanje kulturnih politika i događaja. Riječ je o „deblokadi“ u kulturi života i o zamisli da upravo kroz kulturu i kulturne djelatnosti grad u sljedećem desetogodišnjem razdoblju može ostvariti sve svoje potencijale i razmahati se kao kulturni i ekonomski centar na višoj razini negoli je to sada, kao mjesto poželjno i za posjet i za život u svakom smislu.

Split je smješten na prostoru susretišta simboličnog Istoka i Zapada, kulturnih areala na dodiru između Mediterana i Orijenta, pa i kontinentalne Srednje Europe i relativno izoliranih otoka koji pak, unatoč stereotipnom narativu o turizmu i

prosperitetu, i dalje gube stanovništvo i strateški značaj. Grad je stoljećima, čak i dva tisućljeća, bio susretište (pa i kovnica) kultura, razlika, različitih političkih i strateških projekata, vjerskih dominacija i artikulacija, ustaljenih kulturoloških i antropoloških upisanih navika, tradicija, izgrađivanih sukusa baština, ali je uvijek bio više od mehaničkoga zbira tih razlika. Tijekom svoje povijesti proizvodio je određeni „kulturno-različiti višak“ na osnovi svih tih lokacijski i povijesno uvjetovanih razlika, ali je istodobno neprekidno i ponovno ostvarivao određeni tip dodane vrijednosti, nešto što je bilo, ili se bar u lokalnoj kulturi razlike opisivalo i razumijevalo, većim od samoga grada.

Propitivanje i problematiziranje tih vrijednosti kroz povijest grada, njegove književnosti i ostalih sastavnica kulture istodobno je predstavljalo i puno više i dosta manje od kvalitetnog artikuliranja i jasno definiranog iskazivanja složenog zbira tih razlika. Zapravo, Split ima svoju „priču“, staru gotovo koliko je staro i njegovo kolektivno sjećanje, a to je narativ o posebnosti, jedinstvenosti prostora i njegova vremenskog kontinuiteta, razlici kao vrijednosti po sebi, riječju, o tome da nigrdje nema grada kao što je Split.

Taj oblik lokalno proizvedene nostalгије za izgubljenim kolektivnim sebstvom ušao je kako u literaturu, tako i u pučke izreke i refrene popularnih pjesama koje se pamte: „Nima Splita do Splita“, „Ča je pusta Londra kontra Splitu gradu“, a zasitio je i postmodernu popularnu kulturu u obliku „obrane“ grada od globalizacije i dominacije vanjskih centara moći: „Ništa kontra Splita“. Primjerice, jedna od središnjih riječi kojima će Spiličani opisati svoj karakter je „dišpet“, dakle nekakav ne baš uvijek jasan prkos te vječno usmjeravanje energije protiv nečega, rjeđe konstruktivno za nešto što nadilazi individualne razlike i autoironično poziranje, odnosno pozicioniranje. Taj prkos artikulira se i kroz fanatičnu sljedbu lokalnoga nogometnog kluba i supkulturu, katkad i kontrakulturu murala upitnih kvaliteta njome povezanom, što je ipak jedan posebni aspekt lokalne različitosti te vizualnog identiteta nekih dijelova grada. Ta razlika kao središnji narativ lokalnog vernakularnog identiteta vremenom je dobila odlike vrijednosti po sebi, pa premda je u njoj nagomilana velika količina konfliktova, tu je istodobno i velika količina energije koja je usmjerava i u različite pozitivno impostirane pothvate: kulturne, umjetničke, sportske, urbanističke, političke. Također, pojednostavljeno gledano, grad Split praktički ima makar dva urbano organizirana dijela: staru jezgru i novi grad, ali i rub grada. Dijelovi su to koji su pak unutar kolektivne splitske svijesti više razdvojeni podlokalnom sviješću, nego fizički odvojeni jedan od drugoga.

Ipak, neizbjježno naglašavanje razlike i nedijalogičnosti u ovome kulturnom i političkom trenutku, o sadašnjem trenutku kulture življenja u gradu, daleko više razdvaja lokalnu zajednicu i njezin odnos prema drugom i drukčijem, negoli što potiče pametno prožimanje ili čak spajanje s regionalnim i globalnim dijaloškim partnerima. Ovom se Strategijom – i kao Grad (politički), ali i kao kulturna zajednica grada (ovim

velikim projektom) – to više nastoji da se takvo stanje nadvlada i promijeni zbog prosperiteta svih u gradu Splitu, ali i u Dalmaciji i šire zamišljenim granicama regije. Kao i u većini tranzicijskih zemalja i drugih europskih zemalja u krizi, razlike koje su stvorene između grada i njegove neposredne okoline, urbaniziranih i „divljih“ dijelova samoga grada, elite i novih subalternih slojeva, nimalo nisu pridonijele mogućnosti dijaloškog otvaranja prema drugom i drukčijem, odnosno onoga na čemu i kroz što je Split i izrastao kao kulturna i društvena vrijednost „veća od sebe samog“. Ovom Strategijom potiče se kultura dijaloga, umjesto dijaloga u i o kulturi. Kultura dijaloga u kontekstu treba nadrasti kulturu suprotstavljanja i nadvikivanja, stremiti kulturi tolerancije i zajedništva u traženju izlaska iz krize. Strategijom se želi pridonijeti zamjeni kulture ironičnoga potkopavanja kreativnih energija i kultura rezignacije kulturom koja uključuje i poštije.

Unatoč tomu, Split je grad golemyh kulturnih potencijala, od ustaljene stoljetne tradicije službene, proračunski financirane kulturne infrastrukture (mreža muzeja, kazališta, galerija), do programske financirane nezavisne kulturne scene, udruga civilnog društva i kulture Sveučilišta, drugog po veličini u Hrvatskoj. Te potencijale treba staviti u funkciju dijaloga u kulturi, a onda i kulture dijaloga koja će raskomadano tijelo grada sastaviti u konglomerat unutar kojeg će se realizirati i revitalizirati golemi kreativni potencijali koji postoje, a koji mogu dati znatan doprinos kulturi dijaloga u regiji i Europi kao imaginarnoj (kulturnoj) cjelini, čiji je Split neizostavni i važan dio.

Ideja prijave Splita za EPK upravo je u službi realiziranja tih potencijala u pozitivnu, raznoliku i dijalošku kreativnu energiju te nadilaženje parcijalnih razlika kroz upisivanje dijaloga u grad koji je svojom tradicijom uvijek bio i jest „veći od sebe sama“ i uključuje interesno-kulturološki prostor koji umnogome nadilazi ne samo grad nego i prostor Hrvatske. Osvijestiti u čemu je ta posebnost, izuzetnost, razlika i kvaliteta te razlike i posebnosti, zauzima središnje mjesto u programskoj koncepciji aplikacije za EPK, a koja se u ovoj Strategiji podrazumijeva. Spojiti Istok i Zapad, spojiti srednjoeuropske vrijednosti s onim izoliranim otočnim, spojiti više od tisuću i sedam stotina godina staru jezgru grada s dislociranim spavaonicama zapuštenih novijih dijelova grada iz sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća, predgrađa bez kulturnih sadržaja, što podrazumijeva obnoviti određene objekte i sadržaje upravo na tako mapiranom prostoru, poraditi na poboljšanju kako vjerske, rodne, tako i ostale tolerancije prema svim inkluzivnim manjinskim pogledima na svijet, što znači omogućiti zamah kulture koji će kulturnim turizmom i poboljšanjem kvalitete življenja „mrtvo“ tijelo grada pretvoriti u vibrantni i živi organizam, spoj tijela mora, tijela samoga grada i dinamične i razigrane tjelesnosti čitavoga splitskog bazena i okolice. Uključiti u cijelu priču obližnje otoke, gradove Šibenik, Sinj, Trogir i Omiš tek je jedna sastavnica ove strateški utemeljene priče. Slijedi priča o tome kako od grada Sveučilišta, susretišta mladih iz cijele regije, napraviti pravi i živi sveučilišni grad koji će u sebe ugraditi sve ove narative i razviti ih kroz novu, interaktivnu

dijalošku kulturu novih medija i izvrsnost na razini proučavanja kulture rješavanja konflikata i dijaloga. Tu je naravno i međunarodna dimenzija: ona je vezana uz partnera iz inozemstva i regije, obnavljanje pozicije Splita kao nadregionalnog centra i poveznice južnoslavenskih, srednjoeuropskih i mediteranskih narativa.

Ova se naša priča dalje razvija kroz uspostavu i potenciranje dijaloga na svim razinama. Dijalog o vlastitoj prići o posebnosti i izuzetnosti podrazumijeva i osvješćivanje te priče kroz konkretne umjetničke i kulturne intervencije, kroz susret sa samim sobom i vlastitim kulturnim potencijalima, pokrenutim idejama o revitalizaciji cijelog grada, njegovih svekolikih potencijala. Ovdje se uključuje raspon od kulture izvedbe do učinaka kulture u ekološkim projektima i projektima uporabe čistih izvora energije, zapravo zdrave kulture življenja, menadžmenta otpada i drugim aspektima poetike i kulture svakodnevice koja izvire iz projekta dijaloga u kulturi i kulture dijaloga te uspostave tijela grada kao jedinstvenog i živog organizma otvorenog za susrete i dodire. Drugim riječima, osvješćivanje povijesne priče o gradu većem od samog sebe u suvremenom kontekstu zamašnjak je svekolikom održivom razvoju: kulturnog turizma, menadžmenta u kulturi i kulturi življenja, gospodarstva, zapošljavanja, Sveučilišta, novih medija i kreativnih industrija. Slijedi čitav niz modaliteta ogledanja u drugom: kroz zajedničke programe, interdisciplinarne radionice i edukativne programe, festivale, izložbe, koncerte, dijaloge u kulturi i političkoj kulturi dijaloga, interakcije, konferencije, okrugle stolove i tekstove koji propitujući vlastite fikcijske slojeve, čime počinju povratno djelovati na imaginaciju na razini kolektivne svijesti oblikovanjem kritički osvještene i dijaloški postavljene poetike i kulture svakodnevnice. Takav grad počet će kao jedinstvenu cjelinu najprije kvalitetnije shvaćati i bolje razumijevati sebe samoga, vlastito kulturološko i političko pozicioniranje u sad i ovdje, a zatim i prostor koji ga okružuje. Time će se stvoriti i prepostavke za dugoročnu strategiju razvoja kroz razdoblje koje slijedi i nakon EPK-a.

Na kraju, tako će se bolje osvijestiti i vlastito mjesto (pozicioniranje, mapiranje) u šire zamišljenom prostoru iskoraka prema drugima: kao najveći slavenski grad na toplome moru nakon Odese i Sevastopol'a, kao vrata prema istoku, kao južni krak Srednje Europe, kao prostor morem otvoren prema Sredozemlju, kao matica otocima i kao mjesto potpuno otvoreno ostatku svijeta. Kulturu razlike zamijenit će kultura dijaloga. Raskomadano i devastirano tijelo bivšeg (donekle propalog) primarno industrijskog i tranzitnoga grada, s percepcijom o više ili manje dubokoj krizi, zamijenit će optimistične kulturne politike koje će otvoriti nove oblike industrija, pozitivni naboj i priču koja će iznjedriti čitav niz kulturnih radionica i mogućnosti za mlade ljudi da na temelju ovoga projekta nađu svoje mjesto u svome gradu i njegovim gospodarsko-kulturnim potencijalima. Projekt će uključiti i ostale ciljane skupine: osobe treće dobi, nezaposlene, ratne veterane, navijačke skupine kao posebni gradski fenomen, sve kojima je potreban izvanjski poticaj za ostvarivanje dodatne kvalitete u kulturi življenja i življenju kulture. Sve ovo otvorit će vrata grada i

drugima koji u njemu žele kreativno raditi i kvalitetno živjeti, a lokalnom stanovništvu omogućit će suočavanje s još jednom dimenzijom drugosti i tolerancije.

Strategija podrazumijeva da postojeća infrastruktura, obogaćena sadržajima koji će biti prezentirani u aplikaciji za EPK, omogućuje izvrsnu provedbu ovoga projekta, a učinak pripreme i provedbe projekta na grad treba priču o gradu, koji je veći od sebe sama, pretvoriti u grad koji je doista veći od samo jednoga grada na raskrižju svjetova, grada koji uključuje, a ne isključuje, grada koji povezuje svjetove, nacije, kulturne prakse, kulturu dijaloga s učincima kreativnih i kvalitetnih projekata u kulturi i vlastitim tijelom dodiruje tjelesnost i kulturu cijele Europe. Pitanje infrastrukture ne odnosi se u ovoj Strategiji samo na proširivanje postojećih objekata i izgradnju novih, nego na sustavno inzistiranje na izlasku kulture iz svojih zatvorenih ustanova u najširu zajednicu. Tu se misli na izlazak iz olako prihvaćenih sezonskih okvira diktiranih turizmom, na revitalizaciju povijesnoga grada u zimskim mjesecima, a i proširenje kruga kulturnih konzumenata u gradskim predgrađima, organizaciju izložbi u društvenim prostorijama pojedinih gradskih i mjesnih odbora, društava ovisnika, na prostorima zajednica u parkovima, na zapuštenim trgovima u novijim dijelovima grada uz uključivanje što većeg broja pripadnika lokalnih zajednica, od umirovljenika i nezaposlenih do veterana i lokalno organiziranih sportskih navijača.

2.1.4. Split kao kulturni brend: *deblokiranje učahurenosti kulturne paradigme*

Ova je Strategija zajednički izraz promišljanja kulturnih djelatnika i delegiranih stručnjaka unutar kreativnoga tima, kao i ostalih strukovnjaka iz raznih područja o tome kako kroz realizaciju kulturnih politika Gradske uprave objediniti sve čimbenike splitskoga kulturnog života i motivirati ih da svojim promišljanjima, aktivnostima i djelovanjem postignu konstruktivan dogovor (konsenzus) u procesu određivanja prioriteta, odnosno zajedničkih i pojedinačnih projekata koji će proizvesti takav tip sinergije da Split postane jasno uočljivim i prepoznatljivim kulturnim brendom, kako na razini tradicionalnih kulturnih izričaja, tako i u novim oblicima kulturne proizvodnje. To je potrebno učiniti na strateškoj i pragmatičnoj razini s ciljem da se postojeće stanje u kulturi ne samo održava u postojećim okvirima, već i da se poboljšava i razvija u smjeru postizanja skladnog održiva razvoja grada. U tome smislu, kulturnih djelatnosti grada i šire zamišljenoga područja koje s gradom korespondira u razdoblju od sljedećih desetak godina, očekuje se konstruktivan, originalan i kvalitetan dopridonos preoblikovanju Splita u kulturnu metropolu, i to na svim razinama kulturnog djelovanja, podjednako u očuvanja postojećih vrijednosti, ali i propitivanja njihova kanonskog statusa iz perspektive postmoderne dekonstrukcije. Upisivanjem grada na kulturnu mapu Europe, u punom smislu te riječi, u perspektivi bi moralo biti okosnicom nuđenja samog Splita kao brenda na europskom i svjetskom tržištu kulturnih destinacija, po uzoru na „umjetničke gradove“ odnosno „gradove muzeje“ koji postoje i tako djeluju već dugo na području Sredozemlja i Europe. Vjerojatno nije

moguće Split po mogućem prometu posjetitelja i stvaratelja uspoređivati sa svjetskim kulturnim centrima (Parizom, Rimom, Bečom, Pragom, Venecijom, Firenzom ili Atenom), ali zdrava je ambicija konkurirati u tom pogledu onim gradovima gdje se bogata tradicija prožima sa živim urbanim sadržajima i aktivnom kulturnom ponudom (Krakov, Budimpešta, Perugia, Napulj, Toledo, Sevilla).

Strategija u tom smislu podrazumijeva povezivanje muzeja i ostalih kulturnih ustanova kojima je Grad Split osnivač, odnosno vlasnik, u svojevrstan *promotivni holding*, radi sinergije koja bi se ostvarila zajedničkim promicanjem muzealnih i ostalih kulturnih sadržaja u njihovoј ponudi. Takav zajednički kulturni marketing mogao bi biti generalno privlačniji, već i samim širenjem assortimana kulturnih ponuda, a bio bi, kao zajednički, organizacijski jeftiniji i fleksibilniji, svodeći „prazni hod“ na minimum, te bi ostvario sinergiju i u odnosima s javnošću. Mogao bi kulturne sadržaje grada tretirati, nuditi i promicati kao specifičan brend, s tipskim dizajnom (od indikacija ulica, spomenika i muzeja do vodiča i prezentacije na internetu). Na taj način potrebno je i razborito koristiti glazbene i vizualne motive, koji također moraju biti aspekt brenda, bilo da je to specifični četveroglasni pjev *a capella*, bilo da je to neki Suppéov svjetski poznati motiv ili određena galerija koju *kulturni turist* mora posjetiti. **To nipošto ne bi značilo dokidanje znanstvene i stručne autonomije ustanova niti centralizaciju upravljanja, nego koordinaciju u svrhu sinergije marketinga radi konstituiranja brenda.**

U tome sklopu treba tretirati i Splitsko ljetno, (bez obzira na njegovu organizacijsku shemu), a možda i još poneki festival ili urbani *happening*, kao način da se ambijenti, koji se sastoje od spomeničke i prirodne baštine, permanentno stavljuju u funkciju proizvodnje nove kulturne vrijednosti, čime bi i baština činila i stjecala dodanu vrijednost. Kao što se i pokazalo u najsretnijim trenucima u prošlosti, to je i način da se ostvari „susret prve vrste“ Splita s Europom i svijetom, i kroz dolazak stvaratelja i interpreta koji obogačuju Split, i kroz dolazak publike iz drugih krajeva Hrvatske, odnosno inozemstva. Strategija predviđa da će Grad Split svesrdno i trajno podržavati uključivanje najšire shvaćene lokalne umjetničke i kulturne zajednice svojim projektima u širenju assortimana događanja u kulturi, a samim time i u konstruiranje Splita kao kulturnoga „brenda“. Sinergiju u tom pogledu treba uspostaviti i sa znanstvenim ustanovama, poput ispostave HAZU-a, a poglavito s obrazovnim ustanovama gdje je Sveučilište najvažnije, ali ne treba zaboraviti ni škole s dugom praksom odgajanja vrhunskih stvaratelja kakve su još i ranije između ostalih bile, primjerice, Klasična gimnazija ili Škola primijenjenih umjetnosti, te srednja Glazbena škola Josipa Hatzea. Postoji i deficit planova koji uključuju potencijal splitske studentske populacije, koja čini gotovo 15% ukupnih stanovnika grada, a koja se – unatoč pretpostavljenoj mobilnosti – uopće, ni danju ni noću, ne osjeća u povjesnoj jezgri.

Splitsko sveučilište danas ima gotovo 25 tisuća studenata (od čega desetak tisuća na stručnim studijima), što je čak dvostruko više nego prije deset godina. Izgradnja kampusa u novijem dijelu grada zasigurno je bila najdalekosežnija zamisao XX. stoljeća koja je u Splitu ostvarena, preostaje, dakako, da se u tkivu kampusa oblikuje krvotok logičnih internih komunikacija i da se cijeli sklop, dolično imenu, hortikulturno oplemeni. Ovdje se egzemplarno nameće nužnost uspostave osmotskog tlaka između starog dijela grada i čitavog tog agregata fantastičnih kulturnih i znanstvenih potencijala koji su, međutim, iz grada (pa i iz naših medija) više-manje nevidljivi. Kad Strategija ističe „stari dio grada“, ne misli se samo na Dioklecijanovu palaču, već i na cijelovitu Tvrđavu Gripe, novovjekovni fortifikacijski kompleks u neposrednoj blizini Dioklecijanove palače koji tek čeka svoju pravu valorizaciju. Jedan od prijedloga u kreaciji ove Strategije jest da ona bude opservatorij, po uzoru na grad Rijeku, pa iako Split ima pristup opservatoriju na Mosoru, koji je po nekim svojim karakteristikama već mjesto susreta mladih, educiranja i radionica, pa i s nekim naznakama da bi se tamo, na Mosoru, mogao ostvariti primjerice Tehnički muzej. Pokraj Tvrđave Gripe, idealan studentski habitat mogao bi biti recimo i Veli Varoš koji i danas privlači skladnošću svog ambijenta, neobičnom elokventnošću pučke kamene arhitekture. Koordinacija tih inicijativa bit će u sljedećem razdoblju jedna od najvažnijih zadaća cjelokupne gradske uprave.

Za sve navedeno potrebno je više vizije, konstruktivnosti te koordinacije, ali ne samo između Sveučilišta i Grada. Zamislimo, dakle, da je taj splitski student uistinu „izotop“ za novo (re)programiranje grada i „prioritetni ciljevi strateškog plana“ gotovo će se sami od sebe posložiti. S takvom projekcijom pred sobom ova Strategija generira novi optimizam, čime se uvećava mogućnost da se Split postupno deblokira iz spomenutih *učahurenosti*, krizogene rezignacije, institucionalne okamenjenosti u granicama samodovoljnosti.

2.2. Pozicioniranje projekta: o Strategiji, gradu i upravljanju kulturom

Ovaj strateški plan - *Strategija razvitka kulture grada Splita* u razdoblju od 2015. do 2025. godine – prijeko je potreban sistemski dokument, važan ne samo zbog i radi smjernica kulturne politike izvršne vlasti i Gradske uprave i ostalih njegovih politika, već i za razvoj grada Splita u cjelini. To je temeljni dokument na kojem počiva kompleksan zbir projekata vezanih uz kulturu, kulturne politike i pozicioniranje grada u Dalmaciji, Hrvatskoj i šire. Strategija govori iz pozicije razvoja kulture i kulturnih projekata u gradu, ali je još više riječ o ulozi kulture i uz kulturu vezanih djelatnosti u razvoju grada, njegovu gospodarskom zamahu, turističkim potencijalima i drugim djelatnostima koje će gradu Splitu osigurati model održivog kulturnog razvoja te u području na kulturi zasnovana turizma i gospodarstva jednim od vodećih mesta i nezaobilaznu ulogu u zemlji i široj regiji.

Planiranje u kulturi ne može se predstaviti kao novina u gradu Splitu jer se o kulturnim dobrima, resursima, baštini i nematerijalnim oblicima kulturne tradicije i do sada vodila sustavna briga. Povrh razrješavanja tekuće problematike, i do sada su redovito i sustavno organizirana istraživanja i analize vezane uz kulturne potrebe građana i njegovih gostiju, lokalnih umjetnika i njihovih suradnika iz cijelog svijeta, a radilo se i na problemima upisivanja određenih paradigmi u prostor promjene i njihovu mapiranju u različito zamišljene koncepte održive brige za tradicionalne vrijednosti i projekte razvoja grada kroz različite modele kulturne dijalogičnosti i obraćanja pozornosti na drugost kao kulturnu vrijednost. Ti su projekti do sada prezentirani u različitim oblicima i svojom su energijom i originalnošću predstavljali vrlo utemeljena, poticajna polazišta za rad na ovoj Strategiji. Isto je tako do sada napravljen veći broj istraživanja i analiza vezanih uz modalitete gospodarenja kulturnim dobrima i različitim oblicima prezentacije kulture kao važnog resursa, ali i središnjeg elementa održavanja, oblikovanja i propitivanja identiteta. Održavane su prezentacije i rasprave koje su se bavile raznim modalitetima tih problema, a sve u cilju promišljenijeg i smislenijega gospodarenja kulturnom baštinom, odnosno vrlo bogatim fundusom materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara kakav je teško pronaći na širem području mapiranja kulture, u regiji i zamišljenom presjecištu regija kojem je Split kako imaginarnim - tako i stvarnim centrom. No ipak, desetogodišnje strateško planiranje kulturnog i umjetničkog života zahtijeva kompleksnije i više holističko promišljanje i strateški uslojenije određivanje općih ciljeva djelovanja na području kulture, određivanje jasnije i širokim konsenzusom usuglašene misije i vizije kulturnog pozicioniranja u prostoru i vremenu. Isto se odnosi na viziju razvoja kulture, kao i definiranje temeljnih kulturnih vrijednosti u obliku određivanja zajedničke misije različitih institucija, organizacija i udruga koje se kulturom bave. Ovo se odnosi na konsenzus nužan u lokalnoj zajednici, ali i u odnosu lokalnog vernakulara prema šire zamišljenoj zamisli globalnoga kulturnog presjecišta. Riječ je o zamisli odnosno ideji ostvarivanja Splita kao grada koji će svojim iskoracima na području kulture dijaloga i dijaloškoga pozicioniranja u upravljanju kulturnim dobrima i kulturnim projektima nadići status lokalnoga centra i svojim strateškim iskorakom ostvariti poziciju kulturne metropole, i to ne samo zbog onoga čime se može nametnuti zbog svoje prošlosti, nego i zbog onoga kako će time gospodariti u budućnosti i što će kao dodanu vrijednost ostvariti u obliku novih umjetničkih izričaja i implementacije originalnih kulturnih politika.

Dosad su prioriteti u kulturnoj politici Splita bili funkcionalno korišteni dijelovi određenih vrijednih i poticajnih dokumenata i smjernica prijašnjih Gradskih uprava. Činjenica je da Strategija u kulturi ipak tek sada jest donesena. Ovaj dokument, za razliku od prijašnjega, relativno parcijalnoga pristupa, nastoji biti izrazito dijaloški i visoko postaviti ciljeve. U njemu se daje prilika za iskazivanje vlastita pozicioniranja i to tako da se svim sudionicima velike i široko zamišljene splitske kulturne obitelji i čimbenicima kulturnih politika cijelog grada omogući sudjelovanje u razgovoru, predlaganje i aktivno djelovanje u razvoju kulturnih politika. Ovdje se zapravo

dijaloški prožimaju i p(r)ozivane su institucionalne i nezavisne kulturne scene s konačnim ciljem da sudjeluju u viziji kulturnih politika i razvoja, odnosno da kreiraju zamisao ciljeva i strategija kulturnog razvoja i djelovanja u zajednici. Takva proaktivna pozicija Strategije trebala bi se odraziti na promjene u položaju i utjecaju kulture na društveni razvoj grada Splita, promišljanja kulturnih politika i mesta kulture u procesu definitivnog etabliranja grada u kulturni, gospodarski i turistički centar šire zamišljene regije, u stvarno presjecište različitih kulturnih modela koji se upravo u Splitu realiziraju kao susretišta, presjecišta i mesta dijaloških smanjivanja razlika. Na pragmatičnoj razini u Strategiji je naglašeno kako će svi proračunski korisnici kroz svoje pojedinačne strategije biti dijelom ovako osmišljena dokumenta.

Razlozi za izradu ove Strategije su višestruki, a inicijalni motiv vezan je uz uvjerenje da je važan kulturni život grada, pomnije planiran i organiziran, uključujući sve subjekte u konstruktivan i kreativan dijalog te da kultura može postati promotorom boljeg života u drugom po veličini gradu u Hrvatskoj. Geografski položaj, kulturne vrijednosti te materijalna i nematerijalna baština, potom mnogobrojni daroviti i uspješni kreativci ostvareni i prepoznati kako na nacionalnoj i internacionalnoj razini iz svih oblasti i sfera kulturnoga, umjetničkog i javnog života jamstvo su da se kroz ulaganje u kulturu i infrastrukturu koju ona danas, u vrijeme digitalnog doba, zahtjeva – može pridonijeti boljtku i razvitku grada. Kultura u širem smislu postaje snagom koja ne samo što promovira, već i pokreće društvo, jer stvara i potiče ozrače kreativnosti i realiziranosti, samim tim prepoznatljivosti i uspješnosti.

Sustav kulturnih djelatnosti u gradu Splitu financiran iz proračuna Grada Splita od prošle godine utemeljen je na strateškoj odluci aktualne Gradske uprave da vijeća u kulturi, na temelju poziva za predlaganje javnih potreba u kulturi, sukladno Zakonu o financiranju javnih potreba u kulturi, autonomno provode rasprave, vrednuju i ocjenjuju vrijednost pojedinih programa, kako institucionalne, tako i nezavisne kulturne scene, te se baš po njihovoј autonomnoj preporuci programi djelomično ili u potpunosti financiraju iz gradskoga proračuna. Ovim načelom osnažuju se ne samo vijeća u kulturi, nego se i podiže transparentnost financiranja kulturnih djelatnosti. Uspostavom kompetentnih vijeća u kulturi u Gradu Splitu za sve sfere kulturne djelatnosti vodi se briga o inovativnim, autentičnim, izvornim te tradicionalno potrebnim programima. Primarni cilj je zadovoljavanje kulturnih potreba različitih skupina građana Splita svih dobi i uzrasta, jer logično je da se kulturno-umjetnički programi vezuju i uz obrazovne procese, i to po vertikalnom slijedu, tako da se kroz umjetnost i kulturu u današnje vrijeme visokorazvijene tehnologije nastoji promicati razvoj, ali i živ i dinamičan kontakt.

Cilj je ovoga kompleksnoga procesa kvalitativni doprinos socijalizaciji građana i kulturnih subjekata te afirmaciji društvenih vrijednosti zasnovanih na civilnom i civiliziranom, urbanom načinu ophođenja i komunikacije. U svim domenama kulture, onoliko koliko to dopuštaju proračunska sredstva i mogućnosti, već sad nije cilj samo

održavati postojeće stanje, nego postići kvalitativno i kvantitativno poboljšanje. Stoga se nastoji u kontinuitetu balansirati između iznosa koji se iz proračuna Grada Splita svake godine izdvaja za plaće zaposlenih u gradskim kulturnim ustanovama (u 2014. godini 78,65%), materijalne i financijske troškove (u 2014. godini 21,35%), a istodobno se u gradskom proračunu svake godine planira ukupni godišnji budžet za financiranje Programa javnih potreba u kulturi (u 2014. godini 14,16%). Takav model balansiranja jedini je moguć oblik rada u vrijeme recesije, što istodobno od kulture zahtijeva prilagođavanje aktualnim financijskim uvjetima. Naravno, poboljšanjem stanja i završetkom recesije, stvari će se i u tom segmentu promijeniti nabolje, što se podrazumijeva u ovoj Strategiji. U međuvremenu, bitno je u svim tim segmentima financiranja otvoriti mogućnosti konstruktivnog dijaloga te uvijek voditi računa kako se kroz planiranje i strateško određivanje prioriteta i kroz financiranje pojedinačnih projekata i programa otvaraju prostori za ostvarivanje novih kulturnih i umjetničkih sadržaja.

Strategijom se, dakle, želi i mora potaknuti dugoročno planiranje kulturnog života, vođeno dogovorenom i promišljenom misijom kulturnih politika i jasnije postavljenom vizijom razvoja kulture. Ovdje je u prvom redu riječ o dijalogu dogovorenim i zacrtanim temeljnim vrijednostima, a iznad svega o zagovaranju kreativnog i konstruktivnog dijaloga koji bi se trebao reflektirati u načinu upravljanja gradskim kulturnim resursima. Riječ je o dijaloškoj kulturi u čitavom spektru različitih ustanova i cjelokupnoj gradskoj kulturnoj infrastrukturnoj nadgradnji, koja uključuje institucionalnu i nezavisnu scenu. Ovdje je namjera kroz dijaloški proces pronaći modalitete komunikacije kulturnih vrijednosti koje nisu i ne (p)ostaju tek povlasticom društvenih elita, odnosno uskoga kruga ustaljenih recipijenata onoga što se tradicionalno zove visokom kulturom, bilo da je riječ o tradicionalnim žanrovima očuvanja baštine ili tradiciji kanona. Jer svi ti aspekti pregovora na području kulturnih politika, izvedivosti programa i planiranje održivih i kvalitetnih kulturnih projekata zahtijevaju kulturu dijaloga. Ona je preduvjet ostvarivanja kvalitete kao distinkтивnog obilježja stvaranja Splita kao kulturnog centra i ostvarivanja sinergije u zajedničkom projektu kulture grada, kao preduvjetu za realizaciju Splita kao regionalnog kulturnog centra koji nudi široki spektar mogućnosti, kako konzumentima kulturnih sadržaja (lokalnim i izvana), tako i agensima kulturnoga razvoja.

Stanje u kulturi i strategija razvoja može se promišljati i domišljati jedino kroz analizu postojećeg stanja i razmišljanje o načinima kako se postaviti u budućnosti, odnosno kako trenutačne potencijale postaviti kao čvrste točke razvoja. No to ne znači da se samim tim radi isključivo na dogovoru oko budućih koraka, već se na taj način može i treba nadopunjavati sintetički zamišljen i zaokružen kulturni identitet grada Splita. U tom kontekstu valja naglasiti kako očuvanje zatečenih vrijednosti nije upitno, ali potreba za redefiniranjem kulturnog identiteta proizlazi ponajprije iz promijenjena duha vremena. Samim tim otvara se mogućnost dijaloga između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, dijaloga o svrsi i smislu suvremene kulture i

umjetnosti, kao i kulture u širem smislu poput kulture stanovanja, kulture uređenja vanjskih javnih prostora, kulture prehrane, kao i kulture življenja u najširem smislu – kulture života.

Upravo takvo promišljanje ukupnosti trenutka grada i njegova razvoja kulturu dijaloga pretvara u dijalošku kulturu, a takav način komunikacije u ovom strateškom dokumentu ima namjeru ne samo ponuditi odgovore, nego i otvoriti raspravu o onim mjestima koja trebaju postaviti okvire preispitivanja kulturnog identiteta i identiteta kulturnih projekata koji se gradu prepostavljaju (i doimaju) strateški važnima.

Kulturni identitet biva prepoznatljiv kroz djelatan i stimulativan urbani život u okviru kojeg se razotkriva i prikazuje smisao, odnosno svrhovitost svakodnevnice. Upravo je to jedan od najvažnijih razloga zbog kojih kulturna strategija poziva na dobrohotno i otvoreno idejno susretanje, isprepletanje i prožimanje aktera i čimbenika društvenoga, kulturnoga, gospodarskog i javnog života.

Onemogućava li porast troškova za financiranje takozvanog „hladnog pogona“ gradskih ustanova u kulturi normalno funkcioniranje i financiranje niza željenih kulturnih djelatnosti koje obavljaju institucionalizirane ustanove kulture i udruge nezavisne kulturne scene? To je jedno od ključnih, a ujedno i najlogičnijih pitanja koja se nameću uvidom u analize pojedinačnih raspoloživih strategija kulturnih institucija. Odgovor, nažalost, u ovom trenutku nije previše optimističan niti bismo mogli reći da je ohrabrujuć jer troškovi hladnoga pogona su visoki, a i dalje rastu. To je s jedne strane čest slučaj, a s druge, ti troškovi čine najviši dio ulaganja u kulturu. Zato je istodobno sa sviješću o tom važnom logističkom problemu potrebno voditi brigu oko uspostave pravedne razdiobe sredstava u svim kulturnim segmentima, neovisno o njihovim ishodišnim pozicijama, institucionalnim, nezavisnim ili alternativnim. Kultura nije izolirana sfera društva i nisu joj dostačna jedino proračunska sredstva raspoređena po kulturnim djelatnostima kakvima ih poznajemo na osnovi ustaljene tradicije službene kulturne prakse.

Možda će opseg i dalekosežnost planiranih strateških preispitivanja nekih uvriježenih koncepata kod nekih dijelova kulturne zajednice povremeno izazivati nelagodu i zabrinutost u tradicionalnim segmentima generiranja kulturnog kontinuiteta kao neupitne prakse obavljanja ustaljenih poslova, ali Strategija podrazumijeva kako nema drugog načina rada ako grad Split želi razvijati kulturu kao jednu od najvažnijih djelatnosti društvene zajednice. Ova Strategija kulture zagovara princip da kultura mora izaći iz uskih okvira zatvorenog sustava i što prije i što sustavnije preuzeti znatno aktivniju ulogu u procesima urbanog preoblikovanja i regeneracije grada Splita i širokih spektara njegovih resursa. Kultura nije izoliran oblik društvenog djelovanja i zbir učinaka unutar sistema gdje darovite osobe realiziraju svoje stvaralačke zamisli prema pruženim im finansijskim i logističkim mogućnostima. Kultura ne bi po svojoj prirodi trebala biti zatvoren sustav. Upravo suprotno, u ovoj Strategiji takvo zadovoljavanje kulturnih i umjetničkih potreba nije

jedini strateški cilj. Kulturni sektor nastojat će se vrlo aktivno uključiti u poticanje dijaloga kroz koji će se sustavno pristupiti rješavanju socijalnih, gospodarskih, urbanističkih, ekoloških i drugih važnih društvenih pitanja s kojima se suočava grad Split te tako pridonijeti kontinuiranu procesu konstruktivnih promjena i razvijanja okvira koji će omogućiti pozitivne promjene u gradu i regiji.

Povezivanje kulture s turizmom logičan je strateški potez jer je danas kulturni turizam jedna od najraširenijih i najlukrativnijih grana turizma. Za ljetnih mjeseci u gradu se zadržava velik broj takvih turista, kao i drugih putnika namjernika, koji tragaju za različitim sadržajima, i to ne samo u gastro-etnološkoj ponudi i različitim modalitetima obnove tradicije, već traže druge oblike kulturne ponude i zabave. U kulturnom turizmu sve više se traže sofisticirani sadržaji: autentičnost, jedinstvenost, posebnost pa i interaktivno-edukativni oblici ponude. U samom polazištu ove Strategije svakako postoji konsensus da su i kulturi i turizmu gospodarenje Starom gradskom jezgrom iznimno važni. Važno je pritom naglasiti kako se upravo tu ponajviše dotiču i isprepleću tradicionalne i suvremene tendencije vezane uz oba ova sektora, ali i uz njihove iskorake u proizvodnju sinergije starog i novoga, tradicionalnog i interaktivnoga, edukativnog i kreativnoga. Turizam, pak, ima i povratni učinak na kulturu. Pod pogledom onoga *drugog* u odnosu na Split, ona se katkad fingirano retradisionalizira, pojavljuju se razni oblici „izmišljene autentičnosti“, favorizira se predmoderno u odnosu na moderno. Ipak, turizam proizvodi i efekt sezonalnosti, odnosno potiče gomilanje kulturnih zbivanja u samo nekim dijelovima godine.

Prema broju radnih mjesta kultura je još relativno malen sektor. U gradskim ustanovama uposleno je ukupno tek 530 osoba, od toga najviše u Hrvatskom narodnom kazalištu (277). To međutim nije slika cijelokupnoga kreativnoga ljudskog potencija na području kulturne proizvodnje jer je taj broj znatno veći od broja uposlenih. To dokazuje djelovanje brojnih kulturnih i umjetničkih udruga, kao i nezavisnih organizacija koje kroz svoje aktivnosti promiču ponajviše inovativne i suvremene kulturne tendencije i smjerove otvarajući prostore za aktivnije povezivanje svih sektora društvenog i javnog života. Ujedno, u Splitu živi i djeluje niz istaknutih pojedinačnih stvaralača na muzičkoj, književnoj, medijskoj, znanstvenoj i popkulturnoj sceni te je po kulturnoj vidljivosti i kreativnom ljudskom kapitalu najistaknutiji hrvatski grad nakon Zagreba. Možda je to tako jer se na Sredzemlju lakše razvija kultura kreativne dokolice. Svakako, utoliko je važno u nastupajućem razdoblju raditi na uravnoteženosti između financiranja već navedenoga hladnog pogona s jedne strane i programa u etabliranim ustanovama, na nezavisnoj sceni i u kombiniranim modalitetima kulturno-razvojnih politika, projekata i realizacije strateških zamisli.

Grad Split poticat će sve subjekte kulturnoga života da iskoriste mogućnosti elaboriranja vlastitih ideja i kreativnih potencijala u svrhu financiranja programa i infrastrukturnih ulaganja, prije svega kroz kvalitetno pripremljene i temeljito obrađene

aplikacije za natječaje EU fondova. Hrvatska kao ravnopravna, najmlađa članica, ima već prepoznatljive nacionalne i međunarodne i međugranične suradničke mreže, doticaje i projekte. I politika i Uprava, odnosno Grad Split trebaju nastojati da takvo ponašanje u kontekstu njegova kulturnoga razvoja ne bude izuzetak, već pravilo. Iz do sada prikupljenih podataka vidljivo je da se rezultati i takva streljjenja na području aplikacija iz projekata utemeljenih na kulturi i kulturnim djelatnostima ponajviše uočavaju u oblastima nezavisne scene. Kultura i umjetnost trebaju se umrežavati, širiti i isprepledati sukladno tendencijama i inicijativama koje zagovara europska kulturna orientacija.

Grad Split ima bogato kulturno naslijeđe na svim poljima i u svim granama umjetničkoga djelovanja, kao i slična povjesna europska središta. Umrežavanje s asocijacijama, institucijama, festivalima, manifestacijama nacionalnog, regionalnog, europskog i još šireg međunarodnog značaja treba biti jedna od smjernica širenja kulture iz Splita prema ostalim kulturnim centrima susjednih područja, Europe i svijeta. Stoga, jedna od važnih polaznih točaka cijele ove Strategije treba biti ova: koliko kulture Splita bude u svijetu, toliko svijeta kulture, odnosno kulture i kulturnih događanja iz svijeta treba biti u Splitu. Ovdje valja istaknuti kako je u kulturno-umjetničkim dosezima i autorskom stvaralaštvu Split već ubilježen na europsku kulturnu kartu kao kulturni centar, i baš zbog toga se uporno i smjerno treba nastojati na afirmaciji vrijednosti stvorenih u Splitu i njegovoj okolini.

Referentni popis dokumenata na kojima je utemeljena Strategija

Zakon o kulturnim vijećima („Narodne novine“ broj 48/04, 44/09, 68/13)

Zakon o ustanovama („Narodne novine“ broj 76/93, 29/97, 47/99 – ispravak, 35/08)

Zakon o upravljanju javnim ustanovama u kulturi („Narodne novine“ broj 96/01)

Zakon o financiranju javnih potreba u kulturi („Narodne novine“ broj 47/90, 27/93, 38/09)

Zakon o arhivskom gradivu i arhivima („Narodne novine“ broj 105/97, 64/00, 65/09)

Zakon o knjižnicama („Narodne novine“ broj 105/97, 5/98, 104/00, 69/09)

Zakon o muzejima („Narodne novine“ broj 142/98, 65/09)

Zakon o kazalištima („Narodne novine“ broj 71/06, 121/13, 26/14)

Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13)

Zakon o audiovizualnim djelatnostima („Narodne novine“ broj 76/07, 90/11)

Zakon o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva („Narodne novine“ broj 43/96, 44/96 - ispravak)

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ broj 69/99, 151/03, 157/03 -ispravak, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ broj 167/03)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ broj 79/07)

Zakon o udrugama („Narodne novine“ broj 88/01, 11/02)

Europska kulturna konvencija („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj 1/99)

Konvencija o osnivanju Organizacije ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj 1/99)

Pravilnik o upisniku knjižnica i knjižnica u sastavu („Narodne novine“ broj 139/98)

Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ broj 58/99)

Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci („Narodne novine“ broj 28/11,16/14, 60/14 - ispravak)

Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ broj 43/01)

Pravilnik o očevidniku muzeja, te muzeja, galerija i zbirku unutar ustanova i drugih pravnih osoba („Narodne novine“ broj 96/99)

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju („Narodne novine“ broj 115/01)

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi („Narodne novine“ broj 108/02)

Pravilnik o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije („Narodne novine“ broj 30/06)

Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u muzejskoj struci („Narodne novine“ broj 97/10, NN 112/11)

Pravilnik o očevidniku kazališta („Narodne novine“ broj 35/2007)

Pravilnik o utvrđivanju kazališnih radnika koji se smatraju kazališni umjetnici („Narodne novine“ broj 39/07)

Pravilnik o organiziranju, financiranju i donošenju programa festivala Splitsko ljeto („Narodne novine“ broj 22/11)

Odluka o osnivanju vijeća u kulturi Grada Splita („Službeni glasnik Grada Splita“ broj 03/05, 20/09)

2.3. Tradicija, finansijska situacija i planovi za iduće desetljeće

Split je kao grad obilježen programima i festivalima od nacionalnog značaja, što mu već sada daje posebno mjesto u regiji, državi i u međunarodnom okružju kojem prirodno pripada, bilo da je riječ o mediteranskoj, srednjoeuropskoj ili jugoistočnoeuropskoj komponenti ili kulturnom arealu. Splitsko ljeto ulazi u sedmo desetljeće svoga postojanja, a u posljednje vrijeme programski se usmjerilo i prema međunarodnim programima, pogotovo u realizaciji velikih scensko-glazbenih projekata. Splitske ulice i trgovi postaju za ljetnih mjeseci atraktivnim izvedbenim prostorima. Grad odiše kulturom i umjetnošću. Kultura i umjetnost oplemenjuju gradske ulice, parkove, trbove, Rivu. Grad Split mjesto je susreta i izmjene energije kulturnih, turističkih i građanskih inicijativa. Sve se to zbiva u cilju živog utjecaja kulture na svakodnevnicu, ali i upisivanja svakodnevice u kulturu Grada i njezino mjesto u kulturnoj, gospodarskoj i strateškoj politici Grada.

Nacionalni karakter stremi nadrasti i festival *Marulićevi dani*. Osim što je središnji godišnji natjecateljski festival hrvatskoga dramsko-scenskog izričaja i kulture izgovorene riječi, taj se renomirani festival profilira i kao istaknuti prostor autorskog kazališta. Taj put trebao bi slijediti i *Mali Marulić*, festival namijenjen djeci i dramskom stvaralaštvu za djecu. Nacionalni i međunarodni značaj iz godine u godinu sve više dobiva i Festival mediteranskog filma, čije se projekcije zbivaju u otvorenom kinu pod borovima, uz more na Bačvicama te u kinu *Zlatna vrata* u gotičko-renesansnoj palači unutar Dioklecijanove palače. Festival se odvija u lipnju, a usmjeren je na dugometražne i kratke filmove mediteranskoga bazena. Kroz filmsku umjetnost, kako dugometražnog i kratkometražnog igranog, tako i dokumentarnog filma te edukativnih radionica, taj festival pridonosi propitivanju kulturnog identiteta mediteranskog okružja kojemu pripada i Split te time upravo otvara neka od ključnih pitanja koja ova Strategija želi staviti u svoje žarište. Taj festival generirao je i originalni prikazivački program Kino Mediteran unutar kojega programi umjetničkog filma gostuju u manjim sredinama (njih 21 u 2014. godini), gdje su mjesna kina ugašena. Unutar tog programa, održavaju se i redovite projekcije tijekom cijele zime na četiri otoka koja su prethodno izgubila repertoarno kino. Ali Split ima i Festival novog filma koji je iznikao iz snažne lokalne tradicije eksperimentalnog i avangardnog filma formirane u šezdesetima. Taj festival zbiva se u rujnu i orijentiran je na stilski inovativnije i zahtjevnije naslove iz cijelog svijeta.

Tu su i književni festivali od kojih je u vrlo kratkom vremenu Pričigin postao posebnim fenomenom, s nekoliko tisuća posjetitelja u tjedan dana (predsezonskog) održavanja i gostovanjima pisaca iz jugoistočne Europe, pa i iz drugih zemalja. Brojni festivali, akcije i manifestacije koje Grad Split financira, udomljuje i promovira, već sada i kroz međusektorsku suradnju kulture i turizma te odgoja, obrazovanja i sporta, postaju važnom aktivnošću u predsezoni i posezoni, odnosno izvan onih mjeseci kad u grad dolaze i kroz njega prolaze „ljetni turisti“. Neke od navedenih aktivnosti planetarno su poznate, a mogu se planirati i ustrojiti još bolje, kako bi upravo u središte stavile kulturni turizam i gospodarski zamašnjak koji će takav tip ponude generirati.

Prema projekcijama, udio sredstava za kulturu sljedećih će se godina, nakon jednog skoka, smanjivati postupno do ciljane stope od 12,44% godine 2020., (uskladiti s novim finansijskim planom), ali s povećanjem u apsolutnom iznosu. Tu su uračunani i projekti od nacionalnog i međunarodnog značaja koji dobivaju finansijsku potporu i od Ministarstva kulture Republike Hrvatske te od Splitsko-dalmatinske županije, koja također prolaze kroz gradski proračun. Tome će se vjerojatno moći pribrojiti dodatne investicije države Hrvatske i EU-a za kapitalne objekte: koncertnu dvoranu i Dom mladih. Naime, nevladine udruge i drugi korisnici gradskoga proračuna nužno će se trebati, u nadolazećem razdoblju, sve više oslanjati na sredstva iz županijskog i državnog proračuna, osobito na sredstva iz fondova EU-a, međunarodnih zaklada i fondacija te iz *crowdfundinga* (masovnog prikupljanja namjenskih priloga). Preusmjeravanje, zagovaranje prijava na međunarodne i razne nacionalne komercijalne natječaje, bolje korištenje vlastitih sredstava u smislu razvojnih projekata i djelomičnog održavanja hladnog pogona etabliranih ustanova iz vlastitih sredstava, kao i poticanje kulturnih subjekata u gradu Splitu **na izvanproračunske izvore financiranja**, čini suštinsku smjernicu ove Strategije koja u bitnom svom dijelu jednostavno mora govoriti o finansijskim aspektima vezanim uz strateške i razvojne projekte. Može se reći da bez takva stava nije moguće razvijati Strategiju i ostvariti ciljeve, opće i pojedinačne, a koji proizlaze iz ovog dokumenta oko kojeg postoji širok konsenzus u zajednici kulturnih djelatnika.

Dakle, razvoj i preoblikovanje splitske kulture treba promišljati ne samo u gradskom kontekstu, već i u nacionalnom, pa i u širem, regionalnom i europskom kontekstu, a na taj način treba se postavljati i prigodom razmišljanja o izvorima financiranja pojedinih projekata i šire zamišljenih programa. Osim kroz komercijalne suradnje, svakako bi trebalo usmjeriti aplikacije na otvorene natječaje Europske agencije kroz program „Creative Europe 2014. – 2020.“, te na ostale regionalne i europske natječaje. Ovako postavljenja Strategija bazirana je na uvjerenju da Split ima realne kapacitete i sve komparativne prednosti da se nametne kao kulturno žarište iz kojeg će se širiti kreativna energija, kako na regionalnom, nacionalnom, tako i na mediteranskoj i međunarodnoj razini te da će to u slučaju kvalitetno napisanih i pripremljenih aplikacija biti prepoznato. Premda na prvi pogled djeluje

ambiciozno i s određenim brojem inovacija koje čine bitnu promjenu u odnosu na uobičajeno oslanjanje na tradicionalna sredstva financiranja kulture, ova Strategija zasnovana je na čvrstim i racionalnim pokazateljima te na uvjerenju da ti pokazatelji u kontekstu kvalitetnog upravljanja kulturnim resursima, ostvarenjem odgovarajuće sinergije i nastavom programske kreativnosti, svakako mogu dati rezultate zacrtane u predviđenom razdoblju.

Nadalje, urbanističkim planom trebaju biti predviđena rješenja koja će dugoročno biti u funkciji kulturnoga sektora, što je vrlo poticajno za kreativne kapacitete grada i od vitalnog značaja za održavanje grada kao regionalno-kulturnog, kulturno-industrijskog, kreativno novo-medijskog, sveučilišnog i gospodarskog centra. U tom je kontekstu planirano nekoliko važnih projekata. Ponajprije riješit će se pitanje koncertne dvorane, gradu veoma potrebne, dovršit će se zgrada Doma mladih koji će biti u funkciji izuzetno značajnog Multimedijalnog kulturnog centra i ostalih važnih kulturnih udruga koje koriste tamošnje, za sada ne posve primjerene prostorne uvjete i nedovoljne resurse. Tu je i pitanje iskoraka prema drugima, u obliku umjetničke rezidencije. Povrh toga, izuzetno važnim projektima smatraju se dogradnja Galerije umjetnina i otvorenje ljetne scenske pozornice, osnivanje literarne kuće, kao i dodatnih muzejsko-izložbeno-galerijskih prostora, od iskoraka postojećih prostora izvan vlastitih međa do premještanja nekih prostora u primjerenije i na atraktivnije lokacije. Tu je i vrlo važno pitanje otvaranja Grada prema Sveučilištu (i obrnuto) te mogućnost da se u prostoru Sveučilišta i oko Sveučilišta stvari sinergija kojom bi grad bio priznat kao regionalni sveučilišni centar i generator studentskih kulturnih, znanstveno-kulturnih i aktivističko-kulturnih projekata. U tome važnu ulogu treba odigrati i budući Studentski kulturni centar, po ugledu na većinu „studentskih gradova“, centar koji će biti pokrenut i promoviran sinergijom Gradske uprave, cijelograđa i Sveučilišta.

Zapravo, jedna je od temeljnih odrednica ove Strategije da se razvoj splitske kulture u razdoblju koje je pred nama treba događati i (re)organizacijom prostornih resursa u gradskom i državnom vlasništvu te u konačnici preoblikovanjem, vizualnim i tehničkim unaprjeđenjem, kao i kvalitativnim i kvantitativnim umrežavanjem kulturne infrastrukture. U tome smislu **kulturna infrastruktura, programi i umreženost** kulturnih sadržaja grada trebaju preuzeti ulogu jednog od središnjih generatora razvoja, zapošljavanja i pozitivnog naboja koji će Split učiniti gradom atraktivnim za kulturni turizam, ali i za život u gradskoj svakodnevici. Stoga je posebno važno naglasiti kako je jedan od važnih ciljeva ove strategije premlađujući da je gradu Splitu u interesu cijele godine būti atraktivna kulturno-turistička destinacija. Zimski mjeseci ubuduće neće „zamrznuti“ kulturna zbivanja niti će „usporavati“ dinamiku svakodnevnice i gospodarstveni uzlet grada utemeljen na kulturnim sadržajima općenito. Upravo zbog toga ovim se strateškim dokumentom predlaže da se intenzivno i kontinuirano treba raditi na stvaranju prostornih i infrastrukturnih uvjeta.

Paralelno s dovršenjem prostornih kapaciteta namijenjenih kulturi, bitno je da brigu o ključnim resursima vodi kvalitetni, kompetentan i profesionalno educiran kadar.

Upravo iz ovih razloga, ovako zamišljena Strategija utemeljena je na zamisli naglašenijeg i proaktivnoga pozicioniranja grada Splita kao mediteranskog i šire zamišljenog međunarodnog kulturnog centra, kako je već rečeno. To će se postići jačanjem infrastrukturnih kapaciteta, a kroz obnovu urbanih sadržaja pokrenut će se istodobno i proces koji bismo mogli nazvati jačanjem urbanog kulturnog identiteta. U sljedećih nekoliko godina rad na umrežavanju kulturnih institucija, rad na jačanju kapaciteta i infrastrukture kulturnog sektora, kao i uspostava, planiranje i jačanje dugoročnih veza između kulturnog, gospodarskog i društvenog sektora, uz jasno profiliran plan nadzora i evaluacije utjecaja kulturnih projekata na grad, bitno će utjecati na definiranje i realizaciju prikladne i održive infrastrukture, kako za realizaciju projekata, tako i za kreativnu, interaktivnu i ljudskim resursima s raznih strana svijeta obogaćenu kulturnu scenu. Principom participiranja profesionalnih kulturnih ustanova, udruga i kroz uključenost lokalnoga stanovništva i civilnog društva u cilju propitivanja kulturnog identiteta, ova Strategija ima cilj ponuditi viziju i brojne odgovore na ključna pitanja o splitskoj kulturnoj sceni, urbanoj slici grada, mjestu kulture i kulturne industrije u našoj sadašnjosti i budućnosti. Sinergijskim djelovanjem potrebno je omogućiti stvaranje novih i održivih okvira za sudjelovanje svih zainteresiranih građana u kulturnim aktivnostima.

Cilj je u proces kulture dijaloga uključiti široko zamišljen spektar interesnih skupina: studentsku populaciju, intelektualce, ratne veterane, sportske navijače, ali posebno mlade te marginalizirane skupine, nezaposlene, osobe s posebnim potrebama te etničke manjine i istospolne zajednice. Izuzetna se pozornost, gdje god je to moguće, treba posvetiti pristupačnosti svih aktivnosti osobama s posebnim potrebama i osobama treće životne dobi. Također, ova Strategija mora biti sveobuhvatna u smislu senzibiliziranja i razvoja, dakle socijalizacije recipijenata, odnosno publike, a posebice je tu bitna veza s obrazovanjem i udjelom škola u kulturi dijaloga. Ustrajnim i predanim radom na kulturi dijaloga zagovaramo zajedništvo i konstruktivnu suradnju svih društvenih segmenata. Poziv na dijalog već je poziv na suradnju koja ima cilj pokrenuti pozitivni naboј, odnosno priču koja će biti prepoznatljiva u obliku posebnosti i izvornosti Splita kao kulturne metropole. Stoga priča o Splitu mora biti jednostavna, logična, konkretna, uvjerljiva, imati emotivnu snagu kako bi postala pokretačkom i djelatnom, još dinamičnija i optimističnija nego što je sada. Taj će proces ujedno biti središnji pokretač za promjenu samopercepциje svih koji djeluju profesionalno kroz kulturu i u ime kulture, ali, što je još važnije: pridonijet će bitno načinu na koji sliku o sebi stvaraju, oblikuju i prepričavaju svi građani Splita. Svest o našem gradu kao kulturnom epicentru mora oživjeti, internalizirati se te trajati takvom u svim građanima, mora ih povezati, učvrstiti i dati im vitalnu snagu za kreiranje privlačne slike urbanog života, čime ona pomaže da

zaživi narativ uspješnog, prosperitetnog i grada poželjnog za život. Tomu u prilog idu i pozitivna mišljenja iz svijeta o Splitu koja već postoje.³

Ipak, svaka kulturna politika uvijek polazi od određenog poimanja kulture. Da bi se preoblikovanje moglo doista i ostvariti, ponajprije bi trebalo sagledati kulturu u širem kontekstu, uzimajući u obzir promjene u socijalnom, gospodarskom i ekonomskom, a i u političkom aspektu suvremenoga trenutka, kao i u svjetlu transformacija koje se iz dana u dan događaju u području kulture digitalnog doba. Zapravo, danas se ustaljuju bitno drukčija razmišljanja o tome što to kultura uopće jest. Osim takozvane elitne ili visoke kulture (u nas institucionalne) i nezavisne scene te očuvanja baštine i urbanističkog naslijeđa, sastavnim dijelovima kulture danas se, unutar kulturnih studija, smatraju i popularna kultura s različitim supkulturnama koje je čine, masovna kultura koju proizvodi kulturna industrija, ali i kultura primijenjenog urbanizma, to jest stanovanja te prometna i ekološka kultura. Drugim riječima, kulturu i kulturni razvoj danas također čine različiti aspekti kulture svakodnevice, od pitanja recikliranja i zdrave prehrane, do pitanja zaštite okoliša, racionalnog korištenja resursa i upotrebe obnovljivih izvora energije. Sve su to aspekti koji predstavljaju promjenu paradigme u razumijevanju kulturnih potreba, ali i obveza zajednice prema budućim naraštajima na području kulture, a to treba pratiti kako strategijom kulturnog razvoja, tako i u sklopu programskih shema unutar raspodjele kulturnih fondova, donacija i proračunskih sredstava. Tu se misli na redovite projekte, ali i na one koji će se pozivati na natječaje raspisane u sklopu priprema i provođenje interdisciplinarnog projekta Split – EPK 2020.).

Zadaća je Službe za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru Grada Splita (u dalnjem tekstu: Služba za kulturu ili samo Služba) pratiti proces transformacije kulturnih paradigma s time da uvijek bude na tragu i suvremenih kulturnih i urbanih tendencija koje zadovoljavaju potrebe grada i upisanosti gradskih kulturnih sadržaja u šire zamišljene odnose. Služba treba kroz svoje profesionalno i stručno djelovanje poticati procese unutarnjega profesionalnog usavršavanja i razvoja, zadaća joj je uskladiti javne potrebe u kulturi sa zakonskim okvirima i stimulativnim odredbama za one subjekte koje permanentno uče i otvaraju se prema suvremenim kulturnim tendencijama te spremno ugrađuju nove postupke, kriterije i mjerila u svoju kreativnu i organizacijsku praksu. Prema tako uokvirenim kriterijima kultura je aktivnija, često manje ili više nepredvidiva, ali uvijek živa i dinamična, tako da se svaki njezin pomak reflektira i ima odjeka na više razina. Svaki pojedinačni doprinos dobrodošao je u procesu modernizacije i osvremenjivanja upravljanja, pa tako i odlučivanja, ali tek umreženost svih aktera splitske kulture, razdijeljenih po područjima (filmska i medijska kultura, scensko-glazbena, muzejsko-galerijska i likovna djelatnost te

³ Možda je najbolje brendiranje i pozicioniranje grada Splita u novije vrijeme napravio ugledni *Financial Times* 2012. godine, kad je grad Split prepoznao kao onu destinaciju s UNESCO-ove liste svjetske baštine koja je najpoželjnije (najprimamljivije) životno središte. Ovo priznanje ostvareno je u konkurenciji 936 nominiranih mesta s liste zaštićene svjetske baštine UNESCO-a, a koji su obuhvaćala i 183 lokaliteta zaštićenih prirodnih ljestvica.

nakladništvo i knjižnička djelatnost) može utjecati na bolje i pravodobno odlučivanje u kulturnome sektoru.

Navedena kategorizacija, koja dolazi iz postojećih vijeća za kulturu ne pokriva sva područja i polja djelovanja, tako da u budućnosti treba težiti nadopunjavanju novim kategorizacijama ili podkategorizacijama umjetničkog područja kako bismo primjerice „inovativne kulturne prakse“, „arhitekturu“ te prije svega „dizajn“ uvrstili u područja kulturnog dijelovanja koja podrzaumijevaju i daljnji razvoj kulturnih industrija. Danas kulturna žarišta nisu više statična i usidrena u određenu čvrsto zadanu paradigmu, bilo da se ona smatra sistemskom, javnom i tradicionalnom (poput knjižnica, muzeja, galerija ili kazališta), ili neuhvatljivom i rastresito organiziranom, kao što je to slučaj kod novih medija, raznih oblika performansa, pa čak i u zajedničkim programima između institucionalnih i neinstitucionalnih oblika izričaja. To neki put uključuje i iskorake vrlo kompleksnih umjetničkih i kulturnopolitički osviještenih projekata u zajednicu (od staračkih domova, do vrtića, škola, društava veterana i udruga navijača nekih sportskih klubova), tako da se radi o jednom potpuno novom modelu uokvirivanja problema koji u tradicionalnom tretmanu financiranja kulture i razmišljanja o obrascima njezine nazočnosti i aktivne uloge u zajednici. Riječ je o sadržajima koji nisu bili uvijek predmet promišljanja i strateških usmjerenja. U tom smislu, ta se dinamika odnosa istodobno etablira i propituje kroz modele odnosa koji se grade uz i za kulturu u sklopu svih službi Grada Splita koje su za to nadležne, ali i u pregovorima između establišmenta (ovjenjenih i ovjerljivih institucija) i rastresitih žarišta nove kulturne energije.

Dakle, umijeće strateškog planiranja kao instrumenta kulturne politike Grada sastoji se u sustavnijem promišljanju, domišljanju i stalnoj uspostavi kulture dijaloga kao najkompleksnijeg i najdemokratičnijeg oblika komunikacije. U strateškom planiranju kulturnog razvoja u središtu bi trebali biti projekti koji pripadaju našem, specifičnom mediteranskom identitetu i rubnim identitetskim obrascima koji se na nj naslanjaju. Projekti, međutim, koji ne izrastaju logično iz podneblja u kojem se u prirodnom okružju organski razvijaju i u njega uklapaju trebaju ući u strateški plan kao kontaktni programski sklopovi koji će služiti kao most između lokalne i globalne kulture i privlačiti strane umjetnike i kulturne menadžere u svrhu obogaćivanja lokalnih kulturnih paradigm. Također, strategiju usmjeravanja spomeničke rente (namjenska sredstava za obnovu stare gradske jezgre) u ulaganje na spomenicima kulture i spomeničkoj baštini kroz obnovu, restauraciju, proučavanje, zaštitu i prezentaciju, dakle po načelima muzejske djelatnosti, ovaj dokument smatra preporučljivim modelom u odnosu na postojeće stanje Dioklecijanove palače i stare gradske jezgre kao turističkog lokaliteta i turističke destinacije.

Iz svega navedenoga logično slijedi činjenica da projektna strateška orientacija zahtijeva prisutnost kreativnog duha u konkretnom prostoru i vremenu te je uvijek u procesu njezine implementacije i dogovora oko pojedinih njezinih

segmenata važno sagledati postoje li ljudski i drugi resursi koji mogu provesti i realizirati planirane projektne zamisli u predviđenom vremenskom razdoblju. Opseg projekata, od kapitalnih do onih koji održavaju i promiču postojeće, stečene kulturne vrednote i protokole (baštinu) trebao bi izniknuti upravo iz temeljnih vrijednosti i protokolarnih praksi dijaloga koje ova Strategija zagovara. Istodobno, tako se određuju i prioriteti u smislu da se uvijek ima u vidu što iz čega izrasta i što se na koji i kakav segment tradicije nastavlja.

Na osnovi dosad istaknutog, razvidnim postaje kako bi se brži, kvalitetniji i učinkovitiji kulturni razvitak u smislu općeg boljštika grada zasigurno dogodio kad bi se u gradu Splitu kulturni, gospodarski i turistički stručnjaci i praksa, u suradnji s političkim i znanstveno-akademskim čimbenicima, ujedinili oko temeljnih odrednica, misije i vizije strateškog kulturnog razvoja grada Splita.

Ova Strategija, dakle, nastala je i iz potrebe i sa svrhom da se jasno definira kulturna politika Uprave i cijelog grada Splita te da se kroz nju ostvari konsenzus na razini postizanja zajedničkog cilja u implementaciji kulturnih politika u korist grada i građana. Središte joj je na umijeću dijaloga i dijaloške prakse ostvarenja strateškog planiranja i realizacije onih projekata i programa koji su ostvarivi i potrebni sredini kako bi se potaknuo brži kulturni razvoj, poboljšala kvaliteta življenja, a kulturni zamah pretvorio u jednog od glavnih generatora razvoja u idućem desetljeću.

Suradnjom pri izradi Strategije, akteri splitske kulturne scene preuzeli su svoj dio odgovornosti zajedno sa Službom za kulturu i Gradskom upravom, time se obvezujući na aktivno pridonošenje stvaranju potrebnog i transparentnog sustava odlučivanja, financiranja i upravljanja kulturom u gradu Splitu, utemeljenog na dugoročnoj viziji i jasno definiranim strateškim ciljevima. provedba Strategije trebala bi, bez ikakve sumnje, izmijeniti sadašnje stanje kulture grada i pridonijeti viziji Splita kao regionalne kulturne metropole.

3. ANALIZA

Grad Split je u svojoj povijesti upisan u poziciju trostrukog ruba: rubnog mediteranizma u odnosu na slavenski kontinent, rubnog orijentalizma u odnosu na zapadni zamišljaj Orijenta i rubnih ostataka srednjoeuropeizma u odnosu na ideju austrijske Srednje Europe. Osim navedenih rubnih dodira sa slavenskom, srednjoeuropskom i orijentalnom kulturom, Split je bitno određen poviješću u kojoj je bio dio Rimskog Carstva (prvo Zapadnoga, zatim do 1328. Istočnoga, katkad samo formalno), što je zatim bio pod kulturnim utjecajima talijanskih gibanja od humanizma do baroka u razdoblju stagnacije između Mletaka i Osmanlija, te što je u kratkom, ali burnom razdoblju bio dio Napoleonove Francuske, kao dio Ilirske provincije – što je sve ostavilo tragove, dublje ili površnije). Sposobnost spajanja bogate i raznovrsne lokalne kulturne baštine i tradicionalnih umjetničkih formi s novim, inovativnim i

eksperimentalnim kulturnim izričajima grad Split treba staviti u poziciju žarišta kulturne i umjetničke emancipacije, stvarajući tako o sebi sliku epicentra europskih integracijskih procesa s jasnom strategijom privlačenja šire europske publike, ali i kulturnih djelatnika i umjetnika najraznovrsnijih profila i iz što šireg spektra umjetničkog izričaja. Pritom će opseg i kvaliteta kulturnih aktivnosti kroz suradnju s gradovima drugih država te kroz transnacionalna partnerstva, pružiti bogat okvir u kojem će građani Splita živjeti i stvarati u multikulturalnom, bogatijem, tolerantnijem i otvorenijem gradu.

3.1. Kulturna povijest grada i ishodišta Strategije

Povijesni pregled razvoja grada, s naglaskom na kulturnu povijest, ova Strategija iznosi u smislu ishodišta o prezentaciji baštine i modalitetima njezina (pre)vrednovanja i na njoj utemeljene kulturne politike razvoja. Težište u analizi bilo je na onim događajima, godinama, datumima te opisima povijesnih narativa koji na određen način mogu ukazivati i poslužiti kao mjesta otvaranja novih prostora u (re)prezentaciji kulture, u pronalaženju modaliteta izbjegavanja providnih modela (re)tradicionalizacije (kao zarobljenosti u prošlosti) i načina na koji se na tradiciji može (kroz dijalog) graditi dijaloška kultura za XXI. stoljeće. Naravno, u ovako kratkom dijelu dokumenta izabrani su samo neki primjeri i važni događaji. Mnogi drugi važni datumi, ljudi i događaji mogli su također biti spomenuti ali to nadilazi formu jednog ovakvog dokumenta.

Ukratko, Splićani još u razvijenom srednjem vijeku imaju društveno i pravno razvijenu komunu sa zasebnim statutom, što je u to doba rijetkost u najvećem dijelu feudalne Europe. U Splitu nema ropstva niti kmetstva, a gradska i prigradska populacija se uglavnom dijeli na dva glavna sloja: gradski patricijat i osobno slobodne pučane. Društveni se život odvija posredovan bratovštinama, ali i kroz cehove i gilde. Ekonomski, prometno, politički i kulturno Split i Splićani jesu intenzivno povezani s Venecijom. Iako Veneciji podređen, Split je kontinuirano zadržao i prerogative autonomne komune. U njega se na različite načine, među ostalim i školovanjem znamenitih patricija, ali i trgovinom, slijevaju utjecaji sa Zapada, naročito preko Sredozemlja. U ovoj sredini, u to vrijeme začeta je i hrvatska književnost djelovanjem splitskog patricia Marka Marulića. Kulturi i znanosti je neprocjenjiv doprinos dalo i djelovanje Markantuna Dominisa, a humanistici Tome Arhiđakona, povjesničara europskoga glasa. Na području glazbe istaknuli su se Ivan Lukačić i Giulio Bajamonti.

U ovom gradu u XVIII. stoljeću djeluju učena Ilirska akademija i napredna Gospodarska akademija. U to vrijeme djelovao je i pjesnik Jerolim Kavanjin, a iz ovog kruga začeo se i poslije razvio Hrvatski narodni preporod. U Splitu su tijekom bogate povijesti njegove kulture djelovali istaknuti likovni umjetnici, od srednjovjekovnog Andrije Buvine, renesansnoga Jurja Matijeva (Dalmatinca), sve do najistaknutijih hrvatskih umjetnika novijega doba na čelu s Ivanom Meštrovićem i

Emanuelom Vidovićem. Tu su djelovali prvi hrvatski konzervator starina Vicko Andrić i hrvatski arheolog svjetskoga glasa don Frane Bulić.

Split je grad u kojem svoja umjetnička djela stvaraju kazališni skladatelji, pisci, dirigenti kao što su Ivo Tijardović, Jakov Gotovac, Josip Hatze, Milan Begović i Marko Uvodić, Vlado Sunko, da spomenemo samo neke. Splitu je uz već postojeću afirmaciju spomeničkih vrijednosti, u području kulture potrebna afirmacija suvremenih sadržaja i praksi, pri čemu je povjesna jezgra svakako jedna od najvažnijih lokacija i za ovakvu vrstu djelatnosti. Naime, uz koncentraciju kulturno-povjesnih spomenika, ona i njezina uža gravitacijska zona područje su najveće koncentracije kulturnih ustanova na području grada. Uz dobrodošlu disperziju kulturnih djelatnosti i u druga gradska područja, povjesna jezgra mjesto je koje još uvijek pruža osobite pogodnosti za razvoj djelatnosti s međunarodnom kvalitetom. Ove bi djelatnosti valjalo intenzivirati osobito u zimskom razdoblju, da bi se izbjegla bisezonalna distribucija djelatnosti koju donosi aktualni profil turističke eksploracije. Određeni potencijal u ovom smislu imaju i splitski knjigeval, ali i mogućnost uspostave festivala performansa u povodu obilježavanja Crvenog Peristila u siječnju, primjerice. Naravno tu su i već etablirani kulturni događaji poput Marulićevih dana, koji svojim zbivanjem izvan sezone mogu biti još više oslonac promicanja kulture i turizma unutar „mrtve sezone“ (između kasne jeseni i proljeća). Društvena istraživanja turističke klijentele, provedena u ljetu 2005. i ljetu 2013., potvrđuju općenitu korisnost kulturnog turizma za održanje specifičnosti povjesne jezgre te upućuju na potencijal za održavanje nacionalno i međunarodno zapaženih kulturnih manifestacija i djelatnosti tijekom razdoblja izvan sezonskih mjeseci. Na temelju tih istraživanja, također se može konstatirati porast profesionalnosti i marketinške sposobnosti voditelja kulturnih ustanova na području Splita. Da bi se nove upravljačke potencijale do kraja stavilo u funkciju, podjednako onu koju se može identificirati kao generatora lokalnog identiteta, kao i marketinško-gospodarsku, potrebno je izraditi mrežu kulturnih ustanova u povjesnoj jezgri. Kao najvažniji cilj kulturne strategije grada na području povjesne jezgre valja stoga izdvojiti regulaciju kulturnih i društvenih procesa u njezinu obuhvatu i u široj gravitacijskoj zoni.

Republika Hrvatska kao država članica UNESCO-a obvezala se uspostaviti sustav planiranja i upravljanja zaštitom i očuvanjem dobara svjetske baštine, što se provodi prema Operativnom vodiču za primjenu Konvencije o svjetskoj baštini WHC 08/01, odnosno WHC 13/01. Odgovornost za upravljanje delegirana je na Ministarstvo kulture RH, odgovornost za implementaciju Plana upravljanja delegirana je na Grad Split.

Što čini identitet specifične splitske baštine? U kakvu je ona danas stanju; u kojoj mjeri se koristi u sadašnjem razvoju; kako je tretiraju novi planovi? U srži tih pitanja – a riječ je o samo nekim upitnicima koji se nadvijaju nad Splitom danas i sutra – leži ponajprije definiranje turističke privrede u odnosu na baštinu. Turizam se doživljava kao nužnost – kao naša sudsina. S obzirom na njegove odrednice, turizam

je za kulturu Grada Splita ujedno i prednost i nedostatak. Strategija uočava činjenicu da ozbiljna studija onoga što se zove *costs and benefits of tourism* nikada nije bila napravljana. A troškovi zaista postoje i očito nisu mali da bi ih „dobrobit“ opravdala bez rasprave. U 2010. godini turistička industrija (uključujući sve povezane usluge i ulaganja) činila je u prosjeku 10,9% BDP-a (kako piše u ARLEM-ovoj Izvijesti o održivu turizmu na Sredozemlju), zbog čega je turizam bio od ključnog značaja za gospodarstva u regiji, ali bi nam bio važan neki ažurirani podatak koliko je lokalni turizam koristio samom Splitu, a koliko štetio.⁴

Treba ipak odmah navesti nešto i u obranu turizma. Stanje naših povijesnih jezgri, koje danas opravdano kritiziramo, nije nipošto rezultat samo njihove preobrazbe u turističke tematske parkove. Lako smo u stanju zaboraviti što smo o njima govorili – recimo o splitskom „Getu“ 1970-ih, i još ranije 1950-ih, kada su neki stručnjaci zagovarali „humano preseljenje“ i socijalno preslagivanje nadošlog siromašnog stanovništva u ime „kreativne klase“. Egzodus građanstva u *plain-air* započeo je još 1900-ih. Tek je turizam na dnevni red stavio restauraciju desetaka spomenika i arheoloških lokaliteta, invertirao vrijednosti nekretnina, pa danas stambeni prostor u povijesnoj jezgri napokon počinje dobijati vrijednost koju zasluguje. Turizam je potaknuo i znanstvene i pragmatične interpretacije povijesne baštine, promiče povijesno pamćenje, potiče posvuda osnivanje desetaka društava koje baštinu imaju u fokusu; probudio je dakle građansku svijest... Napokon, uzmimo samo u razmatranje cijeli okvir „nematerijalne baštine“, koja govori o srži kulturnog identiteta, o čemu se također bez gore spomenutih intelektualnih, teorijskih, ali i rasta socio-ekonomskih trendova zacijelo ne bi još raspravljalo s toliko pažnje. Nadalje, turizam nas je potaknuo na komuniciranje s višim konzervatorskim, urbanističkim, općenito gospodarskim standardima; na razumijevanje drugih; nagnao nas je na potrebu da se vidimo u pravom svjetlu i da se pokušamo predstaviti s distinkтивnim crtama vlastita kulturnog identiteta. Prihod koji je došao u ruke većem broju domicilnog stanovništva omogućio je stanovitu demokratizaciju luksuza, ali i otvaranje posve novih horizonata obrazovanja, putovanja, osobne slobode... Pasatistima se može uputiti jednostavno pitanje: u kojem bi se to prijašnjem vremenu običan čovjek stvarno bolje osjećao? Turizam nas je, povrh svega drugog, izvukao iz čahure, otkrio naše mogućnosti i nemogućnosti komuniciranja sa svijetom. Ipak, o turizmu se govori najčešće općenito, bez preporuka o potrebi njegova redefiniranja (recimo po mjeri trendova „city breaks turizma“). Nije samo turizam kriv ako do kraja nismo izoštrili konzervatorske vizije i standard; što često restauriramo *l'art pour art*; što većina naših profesionalaca još uvijek misli da je za obnovu neke kuće dostatno

⁴ U spomenutoj ARLEM-ovoj izvijesti naveden je elementarni popis kolateralnih problema spram očuvanja okoliša koje prate intenzivnu turističku privredu: prekomjerno korištenje, dezertifikacija, zagađenje vode i recikliranje; erozija, širenje urbanih središta, degradacija obalnih područja; promet u stalnom porastu kao potrošač prostora i glavni izvor zagađenja zraka; otpad; gubitak biološke raznolikosti. No, kao što danas jasno razlikujemo „materijalnu“ i „nematerijalnu baštinu“, trebali bismo uzeti u obzir i niz problema koje intenzivni turizam izaziva na „nematerijalnoj strani“ – u psihologiji domicilnog stanovništva, njihovom svakodnevnom ponašanju u često istinski okupiranim gradovima, u utjecaju nadošle radne snage, itd.

„po zanatu“ obnoviti njezinu fasadu i njezine ukrase, zaboravljajući da je restauracija prije svega održavanje finog prediva socijalnih relacija u kojima je ta hipotetska kuća urasla. S druge strane, problemi razumijevanja i očuvanja baštine te njezina uloga u pokretanju (održiva) razvoja najbolje se mogu analizirati baš na golemom fondu dubrovačke baštine. Tu se vjerojatno najbolje vidi, a to će postati još jasnije iz slijeda poglavlja Strategije, da u Hrvatskoj nije posve jasno tko bi se o totalu baštine trebao uistinu skrbiti.

Struka predlaže talijanski model, s kojom nužno nalazimo niz paralela, primijenjena od 1975. (reformirana 1999.), kada je formirano: *Il Ministero dei Beni e delle Attività Culturali e del Turismo*. Izdvajanje zaštite baštine iz krila današnjeg Ministarstva kulture u hrvatskim bi prilikama bilo više nego poželjno, ali bi imalo smisla – to svjedoči najbolje kratka eksperimentalna epizoda s pokušajem obrazovanja Državne uprave za zaštitu spomenika 1995.-6. – samo ukoliko se ne bi radilo o pukom transferu ureda, o novoj praznoj kutiji, nego o posve novoj kulturnoj politici koju bi pratila totalno nova reforma uprave. Ministarstvo za baštinu u hrvatskim bi uvjetima trebalo biti imperativ već radi nove strategije za razvoj zemlje, kojoj bi tako značajna baština trebala biti stvarni temelj, no stvari stoje suprotno: vlasti su zapanjujuće nesvesne cijele te problematike. Osobito u posljednjih deset godina baština je postala tek zaštitnim retoričkim znakom. Ipak, najvažnije od svih pitanja budućnosti splitske povijesne jezgre jest rehabilitacija stanovanja te čuvanje i rehabilitacija finog tkiva svakodnevnih socijalnih interakcija u njoj. Za samu jezgru bilo bi poželjno više pažnje posvetiti konkretnijim podacima o današnjim trendovima i kvaliteti stanovanja, o trendovima iseljavanja i useljavanja u jezgru i procesu gentrifikacije koji po svemu sudeći uzima maha. Nažalost, čitavo pitanje financiranja revitalizacije ostaje nužno na prilično mršavim preporukama. Kako, recimo, provesti u praksi logične preporuke koje se, na primjer, navode u splitskom menadžment planu (još na čekanju):

- 1. Stvoriti politiku dostupnog stanovanja. / 2. Povući zemljište s otvorenog tržišta stvaranjem društvenog zemljišnog fonda ili sličnim mehanizmom. / 3. Razmotriti propise o kontroliranim stanarinama. / 4. Kontrolirati broj nekretnina koje se prodaju strancima.*

Činjenica je, međutim, da dobar dio relativno malog stambenog fonda u povijesnoj jezgri kupuju ljudi koji će u njoj stanovati tek nekoliko tjedana godišnje. U pravilu su takvi stanovi i kuće restaurirani prema visokim konzervatorskim standardima, ali ostaju lijepi kao razglednice, samo ukras u onemoćalom socijalnom tkivu grada. Stoga, treba nastaviti i sa sustavnim restauratorskim zahvatima na najvažnijim gradskim (što znači u pravilu i važnim nacionalnim i internacionalnim) spomeničkim sklopovima, prema standardima koji su postignuti, npr., u restauratorskim kampanjama na Malom hramu (Krstionici), Zlatnim vratima i Peristilu.

Upravo je dovršena desetogodišnja konzervatorsko-restauratorska kampanja na Peristilu, vjerojatno najcjelovitiji i najbolje pripremljen program obnove nekog

spomeničkog kompleksa u Hrvatskoj. Ono što je neupućenima sličilo na kozmetički „face-lifting zahvat”, u naravi je bio izvanredno složen proces liječenja svih aspekata strukture i epiderme tog izvanserijskog prostora – od konstruktivne sanacije prema projektu koji je pripremljen složenim računalnim trodimenzionalnim modelom, do ekstrakcije silne količine metala i betona iz ranijih zahvata, do čišćenja kamena, pri čemu se kao osnovni postupak prvi put u nas dosljedno koristila najsuvremenija laserska metoda. Tridesetak mladih restauratora na skelama oko Peristila stasalo je u istinske eksperte. Djelovanju Hrvatskog restauratorskog zavoda dali su novo usmjerenje. Samo onaj koji se sjeća koliko ljudi je u Hrvatskoj prije deset godina bilo stvarno upućeno u probleme patologije kamena, moći će procijeniti i taj nusprodukt peristilskog pothvata, koji je trajno postavio nove, najviše standarde konzervacije, restauracije i prezentacije spomenika. Zahvat što ga je pokrenuo Odsjek za staru gradsku jezgru uz inicijalnu donaciju World Monuments Funda i potporu hrvatskog Ministarstva kulture, najvećim dijelom financirao je Grad Split. Zaciјelo će potaknuti dovršenje i pokretanje novih sličnih projekata.⁵

S druge strane, u proteklih pet godina definirana je institucionalna zaštita kulturnih dobara kroz reviziju više od tisuću zaštićenih spomenika kulture upisanih u nacionalni registar, kako pojedinačnih kulturnih dobara tako i kulturno-povijesnih cjelina. U tom smislu i na istom tragu ova Strategija mora uzeti u obzir i službeni **Registar kulturnih dobara RH** koji se izravno dotiče područja grada Splita (više u Prilogu 1).

G. 2012. započela je izrada ***plana upravljanja povijesnom jezgrom Splita***. Tijekom procesa izrade dokumenta odrađen je velik broj terenskih istraživanja (anketa, intervju, fokus grupa), čiji se rezultati trenutačno objedinjuju s rezultatima istraživanja „na stolu“. Verificirane su radionice SWOT analize te strateških elemenata (vizija, ciljevi, prioriteti i mjere), a u pripremi je i radionica na kojoj će se voditi rasprava o mogućim modelima/sustavima upravljanja povijesnom jezgrom. Konačan dokument će završiti i prijedlogom akcijskog plana za idućih tri do pet godina s indikatorima praćenja njegove realizacije. Očekivani rok predaje radne verzije dokumenta na raspravu je svibanj 2015. Inače, tijekom proteklog razdoblja organizirao se cijeli niz tribina i predavanja na različite teme koje se tiču povijesne jezgre Splita, u izvedbi koordinacije udruga i znanstvenog tima, s ciljem senzibiliziranja i edukacije šire javnosti.

U Splitu još od 1750. djeluje kazalište, a od 1862. Narodna Slavjanska čitaonica, prva kulturna ustanova te vrste u gradu. Danas u Splitu djeluju tri institucionalne kazališne kuće: Hrvatsko narodno kazalište Split, s dramom, operom i baletom; Gradsko kazalište mladih i Gradsko kazalište lutaka. Na nezavisnoj sceni djeluje više projekata i inicijativa.

⁵ Ta skupina mladih specijaliziranih restauratora (pupčano povezanih i s restauratorskim odsjekom na Likovnoj akademiji) bez sumnje prerasta u jedan od najprepoznatljivijih segmenata hrvatske restauratorske profesije. Oni su trajno angažirani i na restauraciji palače Skočibušić-Lukar, u jugozapadnom uglu Peristila, u kojoj će se uskoro oblikovati novi Muzej sakralne umjetnosti.

U svjetlu sjajne prošlosti, posve je prirodno da su u Splitu, gradu koji je izrastao iz Dioklecijanove rezidencije, osnovani brojni muzeji, galerije i zbirke. Svi ti objekti svojim djelovanjem znatno nadmašuju i okvire Hrvatske. Split uza sve nabrojeno ima bogatstvo brojnih kulturnih institucija i manifestacija, a detaljni opisi svega uzetog u obzir prilikom ove analize nalazi se u Prilogu 1.

Iz svega je vidljivo koji su potencijali i odjeci tradicije na području književnosti, glazbe, likovnih umjetnosti, kazališta i drugih tradicionalnih izričaja koji ostavljaju dubok trag jednog prostora u vremenu. U pripremi ove Strategije anaizirani su i postojeći resursi, i to analizom muzejsko-galerijske djelatnosti, knjižničke djelatnosti, glazbeno-scenske djelatnosti te filma, odnosno audiovizualne umjetnosti.

Prilikom analize za potrebe ove Strategije napravljene su različite analize podsektora, kao i istraživanja potrebna za podlogu ove Strategije, što je detaljno pojašnjeno i prikazano u Prilogu 2. Posebno je napravljena finansijska analiza koju za potrebe prezentacije ovog dokumenta donosimo u sljedećem poglavljiju.

3.2. Finansijska analiza

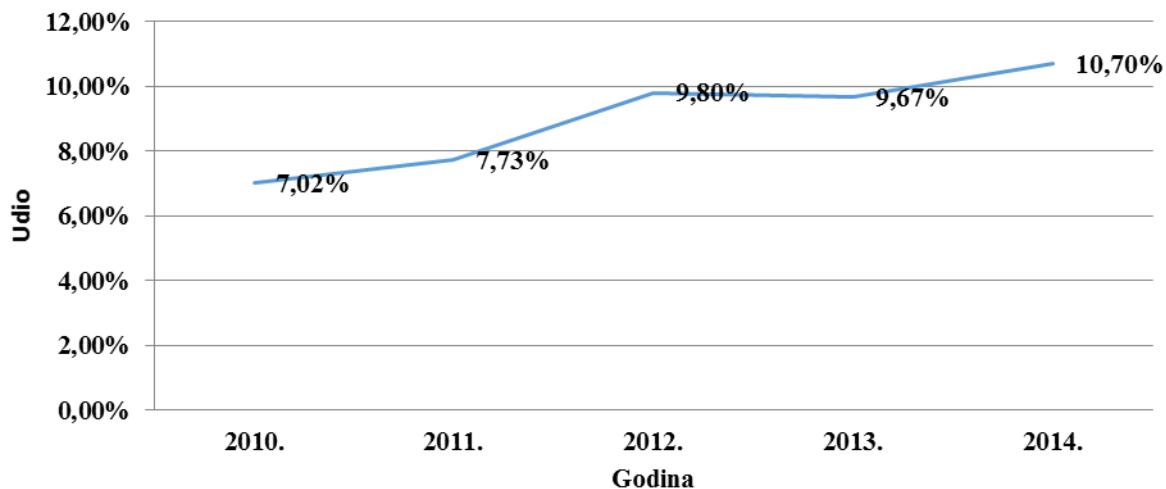
3.2.1. Postojeće stanje

Finansijska analiza kulturne strategije Grada Splita uključit će detaljni pregled financiranja potreba u kulturi od strane Grada Splita. Utvrđivanje postajećeg stanja izvora i veličine financiranja potreba u kulturi Grada Splita obuhvatit će petogodišnje razdoblje od 2010. godine do 2014. godine. Uz to, nakon utvrđivanja postajećeg stanja izvora i veličine financiranja kulturne djelatnosti Grada Splita, u ovom dijelu strategije dat će se projekcija financiranja potreba u kulturnoj djelatnosti Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2015. godine do 2020. godine. Prije nego što se analizira financiranje kulturnih i infrastrukturnih projekata u istom vremenskom razdoblju na području Grada Splita, tablicom 1. prikazat će se visina ukupnih proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti i veličina ukupnog proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine.

Tablica 1. Visina ukupnih proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti i veličina ukupnog proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine

Naziv stavke	Godina				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Proračunska sredstva Grada Splita za kulturnu djelatnost (kn)	73.016.415	73.848.114	78.899.764	78.678.674	82.515.002
Ukupni proračun Ministarstva kulture (kn)	1.040.210.484	955.171.636,45	804.878.171,51	813.291.058,08	770.808.160

Kao što je prikazano u tablici 1., iznos proračunskih sredstava Grada Splita namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti najviše je porastao u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu, i to za 5.051.650 kuna. Razlog je toga povećanja u pripajanju Javne ustanove Park-šume Marjan kulturnoj djelatnosti i povećanju njihovih troškova za zaposlene te materijalnih i finansijskih troškova u ukupnim proračunskim sredstvima Grada Splita za kulturnu djelatnost. Analizirajući proračunska sredstva Grada Splita u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, zaključuje se da su proračunska sredstva porasla za 3.836.328 kuna ili 4,88%, što je uzrokovala uplata sredstava Ministarstva financija za iskorišten pretporez u prethodnim godinama zbog materijalnih troškova. S druge strane, ukupni proračun Ministarstva kulture je u 2013. godini iznosio 813.291.058,08 kuna, a u 2014. godini 770.808.160 kuna. U 2014. godini u odnosu na 2013. godinu proračun Ministarstva kulture smanjen je za 42.482.898,08 kuna ili za 5,22%. Uz analizu vrijednosti proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita i proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u ovome dijelu Strategije nužno je u razdoblju od 2010. godine do 2014. godine prikazati udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, što je prikazano slikom 1.

Slika 1. Udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Ministarstva kulture Republike Hrvatske

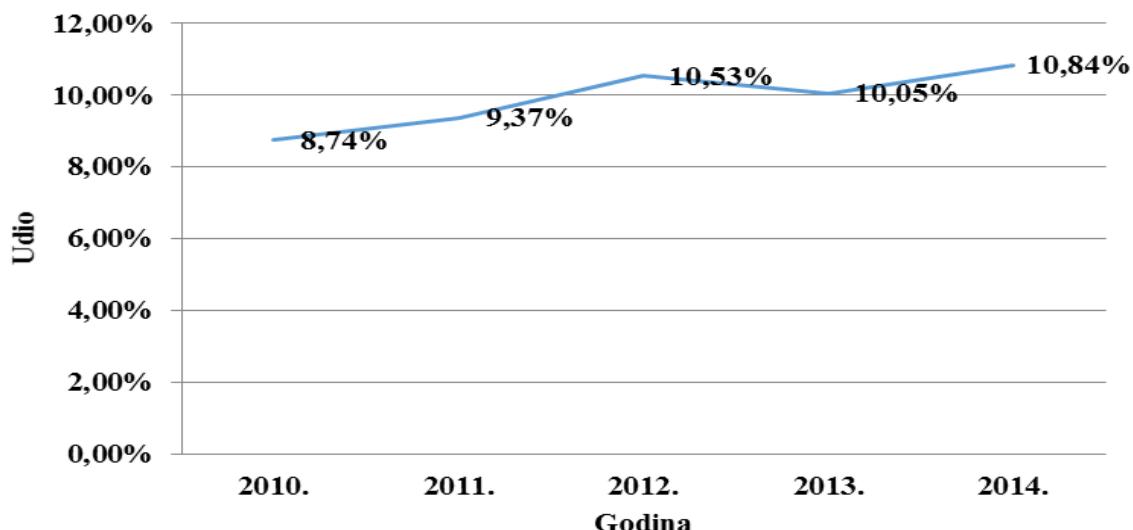
Na slici 1. vidljivo je da je u 2013. godini udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita iznosio 9,67% proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske, dok je na kraju promatranog razdoblja, u 2014. godini, udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Ministarstva kulture Republike Hrvatske iznosio 10,70%. Kada se analizira kretanje udjela proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Ministarstva kulture u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, zaključuje se da je udio istih porastao za 1,03%.

Usporednom kretanjem visine proračunskih sredstava Grada Splita za financiranje kulturne djelatnosti i proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u nastavku će se dati vrijednosna komparacija proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita i proračuna grada Splita. Vrijednost ukupnih proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti i visina proračuna Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine prikazuje tablica 2.

Tablica 2. Vrijednost ukupnih proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti i visina ukupnog proračuna Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine

Naziv stavke	Godina				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Vrijednost proračunskih sredstava Grada Splita za kulturnu djelatnost (kn)	73.016.415	73.848.114	78.899.764	78.678.674	82.515.002
Ukupni proračun Grada Splita (kn)	835.158.859	788.065.744	749.118.357	782.514.576	761.315.653

Uz ukupna proračunska sredstva Grada Splita za kulturnu djelatnost na početku promatranoga, koja su već prikazana i analizirana u tablici 1., u tablici 2. prikazano je kretanje proračuna Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2010. do 2014. godine. Točnije, u 2013. godini proračun Grada Splita bio je na razini od 782.514.576 kuna, dok je u 2014. godini isti iznosio 761.315.653 kuna. Iz prethodno analiziranih vrijednosti zaključuje se da je proračun Grada Splita u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu bio manji za 21.198.923 kuna ili 2,71%. Prethodno prikazano kretanje proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti, s jedne strane, i proračun Grada Splita upućuje da se u vremenskom razdoblju od 2010. do 2014. godine udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti uglavnom povećavao u proračunu Grada Splita, što prikazuje slika 2.

Slika 2. Udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Grada Splita

Kao što se vidi sa slike 2., udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Grada Splita u 2013. godini iznosio je 10,05%, dok je na kraju promatranog vremenskog razdoblja, u 2014. godini, udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Grada Splita porastao na razinu od 10,84%. Kada se analizira 2014. godina u odnosu na 2013. Godinu, može se zaključiti da je udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u proračunu Grada Splita porastao za 0,79%.

Nakon utvrđivanja udjela ukupnih proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti u ukupnom proračunu Ministarstva kulture Republike Hrvatske i u ukupnom proračunu Grada Splita, u nastavku će se prikazati struktura ukupnih troškova kulturne djelatnosti koji su financirani iz proračuna Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine. Analitički prikaz strukture troškova kulturne djelatnosti Grada Splita obuhvaća dvije vrste troškova, i to troškove hladnog pogona, koji uključuju troškove za zaposlene te financijske i materijalne troškove, te sredstva za razvoj kulturne djelatnosti, koja uključuju sredstva programa potreba u kulturi, sredstva za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, investicijske troškove (kapitalna ulaganja u kulturnu djelatnost) i sredstva za međunarodnu, međuzupanijsku, međugradsku i međuopćinsku suradnju. U nastavku će se prikazati ukupni troškovi hladnoga pogona, sredstva za razvoj kulturne djelatnosti te ukupna proračunska sredstva Grada Splita za kulturnu djelatnost u razdoblju od 2010. godine do 2014. godine, što prikazuje tablica 3.

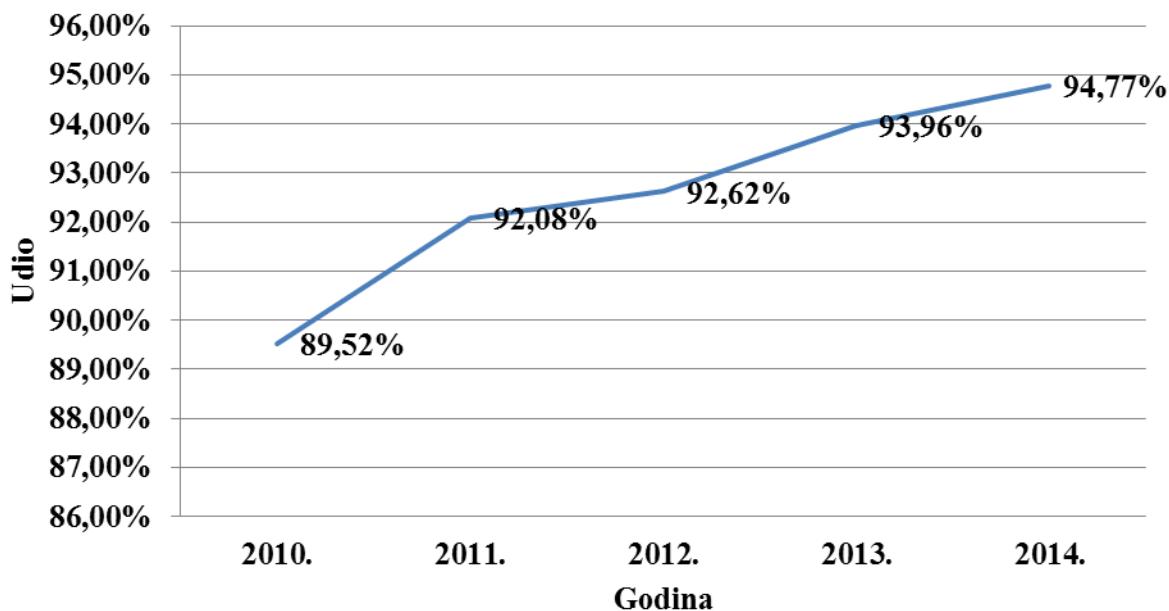
Tablica 3. Ukupna proračunska sredstva grada Splita za kulturnu djelatnost u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine

Vrsta troška	Godina				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ukupni troškovi hladnog pogona (kn)	65.365.004	67.995.974	73.024.648	73.928.721	78.202.230
Ukupna sredstva za razvoj kulturne djelatnosti (kn)	7.651.411	5.852.140	5.817.723	4.749.953	4.312.772
Proračunska sredstva Grada Splita za kulturnu djelatnost (kn)	73.016.415	73.848.114	78.899.764	78.678.674	82.515.002

Iz tablice 3. vidljivo je da su troškovi hladnog pogona značajno rasli u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu te u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu. Razlog ovih povećanja je što je potkraj 2011. pripojena Javna ustanova Park-šuma Marjan pa se preuzeti troškovi odnose samo na to razdoblje (rashodi za zaposlene - 2.585.742 kn, materijalni i financijski rashodi – 486.250 kn), dok su u 2012. godini za Javnu ustanovu Park-šumu Marjan rashodi za zaposlene iznosili 5.180.722 kn zbog prebacivanja određenog broja zaposlenika iz trgovackog društva „Parkovi i nasadi“ d.o.o. U 2013. u materijalne troškove ulazi „sanacija“ gubitka HNK u iznosu 1.232.947 kn. Ukupni troškovi hladnog pogona kulturne djelatnosti u 2013. godini iznosili su 73.928.721 kuna, a u 2014. godini bili su na razini od 78.202.230 kuna. U 2014. godini u odnosu na 2013. godinu ukupni troškovi hladnog pogona porasli su za 4.273.509 kuna ili za 5,78%. Razlog ovog povećanja je što je u 2014. godini u materijalne troškove ulazila uplata sredstava Ministarstvu financija za iskorišten pretporez u prethodnim godinama.

Uz troškove hladnog pogona, u tablici 3. prikazani su i troškovi namijenjeni financiranju razvoja kulturne djelatnosti, tj. ukupna sredstva za razvoj kulturne djelatnosti. Kao što prikazuje tablica 3., ukupna sredstva za razvoj kulturne djelatnosti u 2013. godini iznosila su 5.817.723 kuna, dok su u 2014. godini ista bila na razini od 4.312.772 kuna.

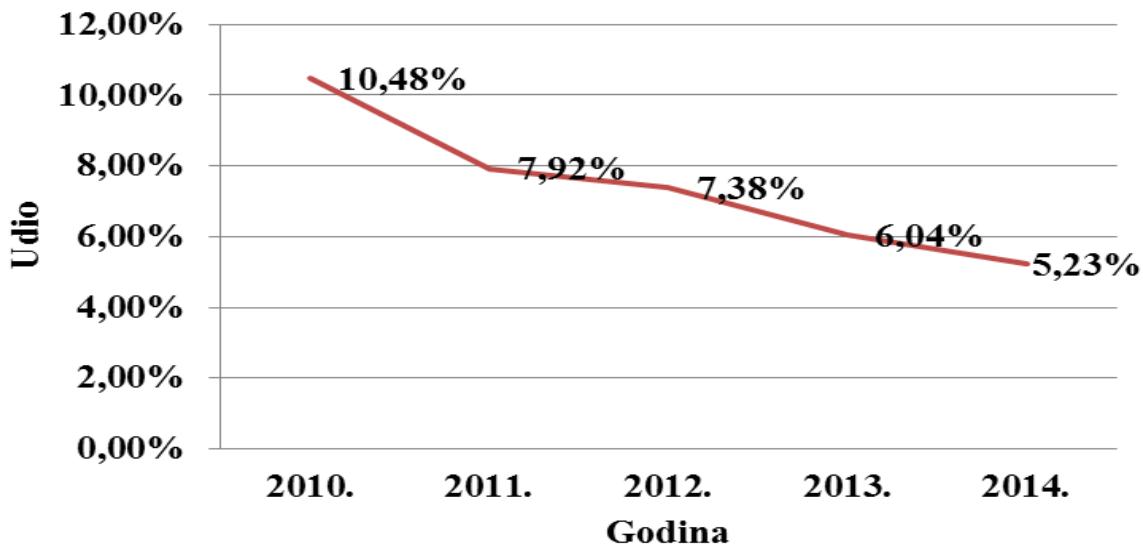
Slijedom prethodno navedene klasifikacije ukupnih troškova kulturne djelatnosti Grada Splita, u nastavku Strategij prikazat će se udjeli ukupnih troškova hladnog pogona i ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine. S obzirom na utvrđene vrijednosti pojedine vrste troškova kulturne djelatnosti, na slici 3. će se najprije prikazati udjeli ukupnih troškova hladnog pogona u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti u petogodišnjem promatranom vremenskom razdoblju.

Slika 3. Udio ukupnih troškova hladnog pogona u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti u razdoblju od 2010. godine do 2014. godine

Sa slike 3. vidi se da je udio troškova hladnog pogona u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine imao tendenciju rasta. Točnije, udio troškova hladnog pogona u 2010. godini iznosio je 89,52% sveukupnih troškova kulturne djelatnosti Grada Splita. Najveći udio troškova hladnog pogona u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti dogodio se u 2014. godini u kojoj su isti iznosili 94,77%. U 2013. godini udio troškova hladnog pogona u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti iznosio je 93,96%, a u 2014. godini je povećan na razinu od 94,77%. U 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, troškovi hladnog pogona smanjeni su za 0,81%.

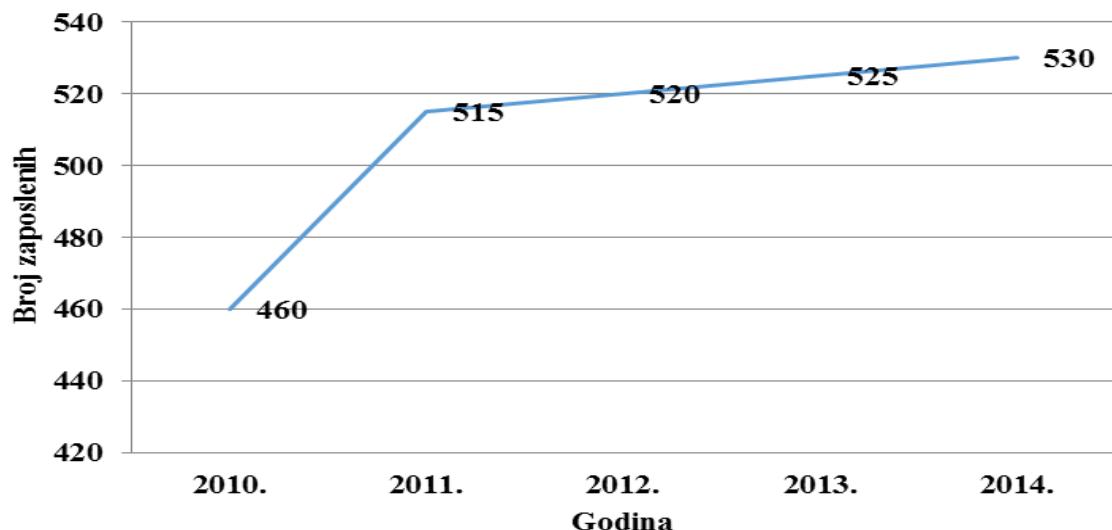
Uz analizu udjela ukupnih troškova hladnog pogona u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti, na isti način analizirat će se i udio ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti, vidljivo na slici 4.

Slika 4. Udio ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti u vremenu od 2010. godine do 2014. godine

Kao što prikazuje slika 4., udio ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti iznosio je 10,48% u 2010. godini, dok je najmanji udio ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti iznosio 5,23% u 2014. godini. Kad se analizira kretanje udjela ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti, utvrđuje se da su se ista sredstva povećala za 0,81% u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu.

Osim utvrđivanja vrijednosti ukupnih troškova hladnog pogona kulturne djelatnosti i ukupnih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti te udjela prethodno navedenih ukupnih troškova hladnoga pogona i sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u sveukupnim troškovima kulturne djelatnosti, analiza postojećeg stanja kulturne djelatnosti obuhvaća i područje kadrovske politike. Stoga će se na slici 5. prikazati kretanje ukupnog broja zaposlenika u vremenskom razdoblju od 2010. godine do 2014. godine.

Slika 5. Kretanje broj zaposlenih u kulturnoj djelatnosti Grada Splita u razdoblju od 2010. godine do 2014. godine

Sa slike 5. vidljivo je da je u kulturnoj djelatnosti Grada Splita u 2010. godini bilo ukupno 460 zaposlenika. Broj zaposlenika tijekom cijelog promatranog vremenskog razdoblja imao je tendenciju rasta, i to najveću u 2011. na razinu od 515 zaposlenika. Usporeni trend rasta događa se u 2012. godini kad u kulturnoj djelatnosti ima ukupno 520 zaposlenika, u 2013. 525 zaposlenika te na kraju 2014. ukupno 530 zaposlenika. Kada se promatra kretanje broja zaposlenih u cijelokupnom vremenskom razdoblju promatranja, zaključuje se da je broj zaposlenika porastao za 70 zaposlenika ili za 15,22%.

3.2.1. Financijska projekcija

Utvrđivanjem postojećega stanja u financiranju kulturne djelatnosti Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2010. do 2014. godine, stvorena je osnova za definiranje projekcije financiranja potreba u kulturnoj djelatnosti Grada Splita u vremenskom razdoblju od 2015. do 2020. godine. Cilj je ovog dijela strategije prikazati efekt financiranja kulturne djelatnosti Grada Splita iz fondova Europske unije i u slučaju dobivanja statusa Europske prijestolnice kulture. Stoga će se najprije u tablici 4. prikazati projekcija proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti uvećanih za sredstva iz fondova Europske unije.

Tablica 4. Projekcija vrijednosti ukupnih proračunskih sredstava Grada Splita za potrebe financiranja kulturne djelatnosti u vremenskom razdoblju od 2015. godine do 2020. godine financiranih iz fondova Europske unije

Naziv stavke	Razdoblje		Ukupni efekt
	2014.	2020.	
Proračunska sredstva Grada Splita za kulturnu djelatnost (kn)*	82.515.002	97.369.281*	14.854.279
Fondovi Europske unije	-	115.650.000**	115.650.000
Ukupna proračunska sredstva Grada Splita za kulturnu djelatnost (kn)	82.515.002	213.019.281	130.504.279

* rast proračunskih sredstava grada Splita za kulturnu djelatnost po stopi od 1% za svaku godinu

** iz fondova Europske unije planira se privući 15.000.000 (milijuna eura prema tečaju HNB-a na dan 10. 2. 2015. godine, 1 EUR = 7,71 kuna)

Kao što prikazuje tablica 4., proračunska sredstva grada Splita za kulturnu djelatnost u 2014. godini iznosila su 82.515.002 kuna. Predviđa se da će se do 2020. godine ista sredstva povećavati po stopi od 1% godišnje, čime se želi postići da ista sredstva u 2020. godini iznose 97.369.281 kuna. Uz to, Grad Split planira u vremenskom razdoblju od 2016. do 2020. godine iz fondova Europske unije ukupno povući 115.650.000 kuna (15.000.000 milijuna eura prema tečaju HNB-a na dan 10. 2. 2015. godine, 1 EUR = 7,71 kuna). Ista tablica također pokazuje da je ukupni efekt proračunskih sredstava Grada Splita za kulturnu djelatnost financiranih samo iz fondova Europske unije = 115.650.000 kuna. Prema podacima naznačenim u tablici 4., cilj je postići da udio proračunskih sredstava namijenjenih za financiranje kulturne djelatnosti Grada Splita u ukupnom proračunu Grada Splita u 2020. godine bude približno 12%.

Nadalje, ako Grad Split postane Europskom prijestolnicom kulture, osigurat će se dodatno financiranje razvoja kulturne djelatnosti iz različitih izvora, što je prikazano u tablici 5.

Kao što prikazuje tablica 5., dobivanje statusa Europske prijestolnice kulture proračunska sredstva Grada Splita za razvoj kulturne djelatnosti dodatno se povećavaju za 100.230.000 kuna. To znači, ako Grad Split postane Europskom prijestolnicom kulture, tada se procjenjuje da će do 2020. godine na raspolaganju imati dodatnih 215.880.000 kuna proračunskih sredstava za razvoj kulturne djelatnosti.

Tablica 5. Izvori financiranja kulturne djelatnosti u vremenskom razdoblju od 2014. godine do 2020. godine nakon stjecanja statusa Europske prijestolnice kulture

Izvor financiranja	Vrijednost (EUR)	Vrijednost (kn)*	Udio (%)
Ministarstvo kulture	4.000.000	30.840.000	30,77
Splitsko - Dalmatinska Županija	500.000	3.855.000	3,85
Turistička zajednica	2.000.000	15.420.000	15,38
Fondovi Europske unije	3.000.000	23.130.000	23,08
Spomenička renta	2.000.000	15.420.000	15,38
Nagrade Melina Mercouri	1.500.000	11.565.000	11,53
Ukupno	13.000.000	100.230.000	100

*prema tečaju HNB-a na dan 10. 2. 2015. godine, 1 EUR = 7,71 kuna

Budući da Grad Split u ukupnim proračunskim sredstvima za razvoj kulturne djelatnosti u 2014. godini ima udio troškova hladnoga pogona od 94,77% i udio sredstava za razvoj kulturne djelatnosti od 5,23%, cilj je da, s prethodno navedenim dodatnim izvorima financiranja, Grad Split dosegne u 2020. godini udio od 70% udjela troškova hladnog pogona i 30% udjela sredstava za razvoj kulturne djelatnosti u proračunskim sredstvima za kulturnu djelatnost.

Prihodi gradskih institucija u kulturi u razdoblju od 2010. do 2014. godine

	Godina				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Hrvatsko narodno kazalište Split	52.028.195	48.431.744	46.861.580	50.776.616	49.189.739
Grad	71,68%	79%	81,88%	79,62%	79,13%
RH	10,68%	9,39%	7,94%	9,52%	8,77%
VI. prih.	17,64%	11,61%	10,18%	10,86%	12,10%
Gradsko kazalište lutaka	4.703.795	4.655.342	5.267.148	4.663.663	4.844.727
Grad	84,34%	83,77%	73,75%	80,86%	79,47%
RH	1,99%	0,68%	0,85%	1,14%	1,66%
VI. prih.	13,67%	15,55%	14,02%	18%	18,87%
Sud. p.			11,38%		
Gradsko kazalište mladih	3.838.788	3.770.821	3.898.180	3.928.299	3.603.603
Grad	73,10%	70,11%	74,11%	70,07%	76,71%
RH	0,98%	1,33%	0,00%	0,51%	0,69%
VI. prih.	25,93%	28,57%	25,89%	29,42%	22,60%
Muzej grada Splita	3.109.052	3.059.128	3.350.811	3.268.299	4.902.848
Grad	89,44%	87,48%	83,97%	83,88%	58,84%
RH	2,38%	4,16%	3,55%	2,77%	2,26%
VI. prih.	8,18%	8,36%	12,48%	13,35%	38,90%
Etnografski muzej Split	2.366.849	2.518.828	2.536.388	2.458.858	2.556.041
Grad	91,96%	91,10%	88,51%	91,52%	88,77%
RH	2,68%	2,95%	6,77%	2,64%	2,25%
VI. prih.	5,36%	5,55%	4,38%	5,84%	8,98%
Galerija umjetnina Split	4.863.559	2.963.350	2.907.716	2.924.059	7.373.700
Grad	86,70%	85,60%	89,00%	87,40%	94,40%
RH	5,50%	5,30%	4,50%	4,40%	1,20%
VI. prih.	7,80%	9,10%	6,50%	8,20%	4,40%
Hrvatski pomorski muzej Split	1.544.834	1.699.915	1.712.051	1.728.395	1.891.498
Grad	90,10%	90,65%	89,79%	88,76%	85,84%
RH	8,09%	7,35%	7,27%	2,60%	7,67%
VI. prih.	1,81%	2,00%	2,94%	8,64%	6,49%
Prirodoslovni muzej i zoološki vrt	2.644.857	3.042.665	2.956.676	2.963.466	2.948.212
Grad	91,36%	86,96%	86,37%	84,70%	90,25%
RH	1,13%	0,71%	1,01%	1,45%	1,33%

VI. prih.	7,50%	12,33%	12,61%	13,85%	8,42%
Gradska knjižnica Marka Marulića	9.536.559	9.554.200	9.215.846	9.363.518	12.391.891
Grad RH VI. prih. Sud. p.	71,06% 10,36% 18,58%	72,43% 10,14% 17,43%	71,88% 10,36% 17,24% 0,51%	73,04% 8,75% 18,21%	53,99% 8,66% 37,35%
Multimedijalni kulturni centar Split	1.612.976	1.751.611	1.951.242	1.622.350	1.580.018
Grad RH VI. prih.	84% 4% 12%	75% 11% 14%	75% 11% 14%	78% 5% 17%	74% 11% 15%
Centar „Zlatna vrata“	3.792.980	3.567.594	2.593.246	2.325.674	2.098.625
Grad RH VI. prih.	19,57% 1,19% 79,24%	19,32% 2,24% 78,44%	27,61% 3,86% 68,54%	32,59% 4,30% 63,11%	36,16% 4,77% 59,08%
Javna ustanova Park-šuma Marjan	598.695	4.069.824	8.236.769	7.757.312	7.163.077
Grad RH VI. prih.	97,16% 0% 2,84%	95,28% 0% 4,72%	91,08% 0% 8,92%	90,59% 0% 9,41%	95,98% 0% 4,02%

Napomene:

Galerija umjetnina u 2010. godini bilježi veći prihod zbog dovršetka investicije, a u 2014. godini zbog povrata PDV-a.

Gradska knjižnica Marka Marulića u 2014. godini bilježi veći prihod zbog ispravka knjigovodstvene evidencije darovanih knjiga, po nalogu Revizije, u iznosu od 2.662.983 kn. U Vlastitom prihodu evidentiran je i prihod općine Podstrana.

Izraz „Sud. p.“ odnosi se na prihode dobivene od mjera u sudske postupku.

Financijske projekcije za razdoblje od 2021.-2025. bit će izrađene naknadno kao aneks ovom dokumentu.

4. STRATEŠKE ODREDNICE

4.1. Vizija i misija Strategije razvitka kulture grada Splita

VIZIJA

Split će do 2025. godine ostvariti integraciju životnoga, stvaralačkog i radnog prostora u tolerantnom okružju i s raznolikim mogućnostima zasnovanima na suradnji Sveučilišta, kulturnoga sektora i kulturne industrije kao jednim od oslonaca ekonomskoga prosperiteta za sve kategorije stanovništva.

Ovim temeljnim odrednicama vizija Grada Splita nastojat će pridonijeti dostupnosti kulture za sve kako bi građani slobodno i nesputano svojim udjelom kreirali kulturu i umjetnost stvarajući prepoznatljiv kulturni identitet. Tko smo, što smo i čemu težimo te kako čuvamo svoju specifičnost, autentičnost - pitanja su na koja će kulturni djelatnici i umjetnici svih profila ponuditi svoje odgovore kroz konstruktivan i kreativan dijalog poticanjem dalnjih promišljanja i nadopunjavanja. Živa kultura pridonosi edukaciji i demokratizaciji društva i poziva sve građane da pridonose širem poimanju kulture, kao i na potrebi da se u kulturi prepozna gospodarski potencijali: posebice u području kulturnih industrija, primjerice audiovizualna proizvodnja ili kulturni turizam. Kultura dijaloga metoda je kojom ćemo nadrasti napetosti suvremenog života u gradu te pridonijeti u svladavanju problema koji se manifestiraju kroz nezaposlenost i različite manifestacije gospodarske, socijalne i moralne krize na mnogim razinama gospodarskog, društvenog i javnog života. Oštru podijeljenost grada na povijesni centar i dislocirana, predimenzionirana i pseudo-urbana predgrađa Grada moguće je nadvladati povezivanjem disperzivnih socio-kulturnih resursa i potencijala koje treba locirati kulturnim mapiranjem. Ideja grada očituje se kao stanje svijesti ili „splitskog stanja uma“, koji je često opterećen osjećajem marginaliziranosti i otporima prema centrima političke moći te samim time provincijalan, ali opet živ, kreativan i buntovan.

U skladu s vizijom, mjerama i ciljevima Strategije, do 2025. godine pridonijet će se osnaživanju kulturnog identiteta Grada Splita. Bogata kulturna i turistička ponuda svojim će opsegom i kvalitetom aktivnosti promicati kulturnu raznolikost Europe i svojom izvornošću privlačiti međunarodne goste i turiste. Poseban naglasak u tom cilju treba staviti na zajednički aspekt europskih kultura, koja je prepoznatljiva u kulturnoj - povijesnoj baštini. Grad Split je u svojoj povijesti upisan u poziciju trostrukog ruba: rubnog mediteranizma u odnosu na slavenski kontinent, rubnog orientalizma u odnosu na zapadni zamišljaj Orijenta i rubnih ostataka srednjoeuropeizma u odnosu na ideju austrijske srednje Europe. Bogata povijest i tradicija gradu daju posebni šarm upravo zahvaljujući njegovu geografskom položaju. Sposobnost spajanja lokalne kulturne baštine i tradicionalnih umjetničkih formi s novim, inovativnim i eksperimentalnim kulturnim izričajima Grad Split treba dovesti u

epicentar europskih integracijskih procesa s jasnom strategijom privlačenja što šire europske publike. Pritom opseg i kvaliteta kulturnih aktivnosti kroz suradnju i umrežavanje s gradovima drugih država te međunarodnih partnerskih odnosa omogućit će bogat okvir u kojem će građani Splita moći živjeti i stvarati u multikulturalnom, bogatom, tolerantnom i otvorenom gradu pod geslom „Kultura za sve“.

Vizija grada Splita temelji se na poimanju i promišljanju **kulture kao razvojne djelatnosti i deblokadi** postojećeg stanja u kojem kultura predstavlja više teret proračuna, nego zamašnjak razvoja i model kreativnog izlaska iz etičke i gospodarske krize. Vizija razvitka splitske kulture do 2025. godine jest vizija Splita kao prostora u kojem građani slobodno i nesputano kreiraju kulturne projekte i umjetnička djela stvarajući tako prepoznatljiv kulturni identitet s kojim se mogu poistovjetiti. Tko smo, što smo i čemu težimo te kako čuvamo svoju specifičnost i autentičnost - pitanja su na koja će kulturni djelatnici i umjetnici svih profila ponuditi svoje odgovore gradu i vlastitoj zapitanosti nad svijetom, a kroz konstruktivan i kreativan dijalog dolazit će do daljinjih poticaja za promišljanje prostora i vremena te kreaciju i nadopunjavanje postojećih oblika izričaja i kulturnih projekata i programa. Poticanje kreativnog ozračja koje se poziva koliko na baštinu i tradiciju, toliko i na novo uspostavljene kulturne vrijednosti, bit će u središtu vizije razvoja. Živa, dijaloška i kritički postavljena kulturna scena pridonosi edukaciji i demokratizaciji društva. Svojim pluralističkim pozicioniranjem i uvažavanjem razlike ona poziva sve građane da pridonesu ne samo širem i tolerantnijem poimanju kulture, nego i potrebi da se u kulturi prepoznaju gospodarski potencijali i mogućnosti razvoja na svim područjima lokalnih tržišno usmjerenih djelatnosti.

To se dakako osobito odnosi na područje **kulturnih industrija**, kao što je primjerice revitalizacija baštine, audiovizualna proizvodnja, obnova tradicionalnih vještina i zanata, gastronomска i rekreacijska ponuda, odnosno kulturni turizam u najširem smislu riječi. Grad Split želi da svi građani prepoznaјu sebe kroz kulturu i umjetnost, ne samo zbog određivanja minimalnih elemenata uspostave zajedničkog identiteta ili osjećaja povezanosti i pripadnosti gradu, koji je po svojoj kulturnoj i umjetničkoj vitalnosti ionako prepoznatljiv u nacionalnom i međunarodnom okružju. Kroz kulturu dijaloga potrebno je nadrasti napetosti suvremenog života u gradu, i to ne samo u elitnoj kulturi, nego iskorakom kulturnih aktivnosti u sve dijelove društva i sve prostore Splita. Kultura dijaloga treba pomoći u svladavanju problema koji se manifestiraju kroz nezaposlenost i različite oblike gospodarske, socijalne i moralne krize na gotovo svim razinama gospodarskog, društvenog i javnog života. Oštru podijeljenost grada na povjesni centar (sve opterećeniji monokulturom turizma i jakom sezonalnošću) i na dislocirana, predimenzionirana i pseudo-urbana predgrađa Splita (u gradu, a bez dovoljno obilježja grada) moguće je nadvladati povezivanjem disperziranih socijalno-kulturnih resursa i potencijala koje treba locirati (i dislocirati) pravilno zamišljenim i prema potrebama pojedinih predgrađa artikuliranim kulturnim

mapiranjem. Ideja grada očituje se kao stanje svijesti ili „splitskog stanja uma“ koji često biva učitavan kao opterećen osjećajem marginaliziranosti i otporima prema centrima političke moći. Samim tim on sam sebe diskvalificira iz položaja regionalnog centra i prikazuje se kao provincijalan, ali istodobno živ, kreativan i buntovan. Takav način kolektivno upisanog stereotipa treba iz hendikepa pretvoriti u generator kreativnih kulturnih industrija i otvaranja prema regiji i šire zamišljenom europskom okružju.

Iako je ova Strategija rađena za idućih 10 godina, u skladu s potrebama, a time i ciljevima, prioritetima i poduzimanim mjerama, vizija ove Strategije bit će vrlo jasno koncentrirana na 2020. godinu s jakim i kulturno prepoznatljivim identitetom grada Splita, koji do tada treba uskladiti s potrebama vezanim uz kandidaturu za grad kao Europsku prijestolnicu kulture. Bogata kulturna i turistička ponuda svojim će opsegom i kvalitetom aktivnosti do tada planski i interaktivno promicati kulturnu raznolikost Europe, istodobno svojom izvornošću privlačeći međunarodne goste i turiste. Poseban naglasak u procesu ostvarivanja tog cilja treba staviti na dodirne aspekte prema ishodištima europskih kultura, koji su prepoznatljivi u kulturno-povijesnoj baštini grada i načinima na koji se ta baština pretvara u novu multikulturalnu, kontaktну i vrijednost identitetske isprepletenosti lokalne razlike.

MISIJA

Svoju viziju na području kulture Split će postići osiguravanjem i razvijanjem osnovnih finansijskih, organizacijskih, infrastrukturnih, pravnih i materijalnih uvjeta, nužnih za provedbu programa javnih potreba u kulturi, a sve u skladu s kulturnom politikom koja se temelji na dijaloški dogovorenim vrijednostima, participativnom razvoju, javnoj komunikaciji, slobodi stvaralaštva, toleranciji, poštovanju različitosti, multikulturalnosti, međunarodnoj razmjeni s naglaskom na dogovorenu činjenicu da kulturna baština i ponuda, umjetničko stvaralaštvo i umreženo Sveučilište uključeno u život grada predstavljaju njegove najvažnije razvojne potencijale. Potrebno je kontinuiranim stvaranjem uvjeta za unaprjeđenje kvalitete kulturnog života otvoriti prostor za uspostavu novih kulturnih praksi kroz edukativne i umjetničke izričaje. Skrb o kulturi i umjetnosti između ostalog obuhvaća poslove u vezi s gospodarenjem, održavanjem i izgradnjom kulturnih objekata, kao i promocijom i reinterpretacijom splitske kulturne baštine te predstavljanjem cjelokupnoga kulturnog bogatstva i suvremene splitske umjetnosti u svjetskim razmjerima.

Osiguravanjem i razvojem osnovnih finansijskih, organizacijskih, infrastrukturnih i drugih uvjeta, pravnih i materijalnih, nužnih za provedbu programa javnih potreba u kulturi, a sve u skladu s kulturnom politikom koja se temelji na dijaloški dogovorenim vrijednostima, Split će postići svoju viziju do 2025. Grad Split kao Uprava potiče i pomaže razvitak kulture i umjetnosti te štiti, čuva i njeguje

kulturna i umjetnička dobra, vodeći pritom brigu o svim segmentima kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.

Grad Split u razdoblju koje dolazi stvarat će i osiguravati ravnopravne i pravedne uvjete za razvoj institucionalne i neovisne kulture te će otvarati prostore za uspostavu novih kulturnih praksi kroz edukativne i umjetničke izričaje. Skrb o kulturi i umjetnosti obuhvaća, između ostalog, poslove u vezi s gospodarenjem, održavanjem i izgradnjom objekata kulture, kao i promocijom i reinterpretacijom splitske kulturne baštine te predstavljanjem cjelokupnoga kulturnog bogatstva i suvremene splitske umjetnosti u svjetskim razmjerima. Ako tomu dodamo širenje područja kulturnih tema na ekologiju, poticaje knjižarama i nezavisnom izdavaštvu, urbanizam prilagođen osobama s posebnim potrebama, održivi razvoj u odnosu na energetske resurse i menadžment recikliranja, koordinaciju aktivnosti sa Sveučilištem i studentskom populacijom, sa školama i širom zajednicom, posebice sve većom populacijom treće životne dobi i populacijom ratnih veterana, ova misija dobiva značaj koji nadilazi bilo koju pojedinačnu gradsku uslužnu djelatnost (servis zajednici) i postaje izuzetno značajnom ne samo u smislu iskoraka kulturnih industrija i zapošljavanja, već i uvođenja sklada u sve aspekte življenja, takozvane poetike svakodnevice i ugode suživota u „gradu nasmiješenih i zadovoljnih ljudi“.

4.2. Temeljne vrijednosti na kojima počivaju vizija i misija kulturnog razvoja

Uz pitanje vizije koja će nas dovesti do 2025. godine u grad tolerancije i bogatih mogućnosti na području kulturnih industrija, zapošljavanja u njima, uklapanja marginalnih i zapostavljenih skupina stanovništva te sprege Sveučilišta i kulturnih industrija kao zamašnjaka društvenog napretka, kao i ostvarivanja misije koja će to svojim zadanim okvirima omogućiti, ovdje treba reći nekoliko riječi i o temeljnim vrijednostima na kojima ova Strategija počiva i koje su također dogovorene dijalogom i uspostavljene konsenzusom unutar kulturne zajednice te u sprezi zajednice djelatnika u kulturi s ostalim segmentima zajednice i interesnim skupinama stanovništva. Temeljne vrijednosti kulturnih politika Grada Splita ogledaju se u duhovnom, emotivnom i intelektualnom oplemenjivanju i obogaćivanju svakodnevnog života. One su zasnovane na dogovorenom stajalištu i uvjerenju da je kultura javno dobro te da treba omogućiti jednako i ravnopravno sudjelovanje i participiranje svih građana u kulturi, bilo da je riječ o njezinim konzumentima ili o aktivnim sudionicima u stvaranju kulturnih i umjetničkih dobara. Iz gradskog proračuna financiraju se kulturne djelatnosti, i to za dobrobit svih građana. Kultura jest osnovna potreba urbanog civilnog i civiliziranog života, ona u svojoj biti nosi suštinske vrijednosti koje pridonose suživotu u zajednici i zato se na kulturu ne smije gledati kao na sredstvo za realizaciju nekih drugih ciljeva.

Kulturna politika Grada Splita temelji se na slobodi umjetničkog stvaralaštva, kako kroz institucionalne, tako i kroz nevladine i nezavisne kulturne subjekte. Kroz djelatnosti i usluge koje se ostvaruju putem kulture gradi se zajedništvo kao snaga našega grada, propituje se, stvara i jača kulturni identitet. Tolerancija, poštovanje različitosti, konstruktivan dijalog i suradnja osnovni su modeli odnosa koje zagovara politika u kulturi jer je takvo ozračje nužan preduvjet rasta i prosperiteta. Uspostava suradničkog i radnog saveza svih segmenata kulture omogućava da se nadrastu predrasude kako su umjetnost i kultura tek potrošači i formalni ukras razvijene zajednice. Grad Split ima jaka institucionalna uporišta kulturnoga života (nacionalno kazalište, lutkarsko dječje kazalište, kazalište za mlade, knjižnice, galerije, muzeje, klubove, alternativnu scenu i dugovječne kulturne manifestacije i festivale, glazbene, filmske, književne i antropološke u širem smislu riječi). S druge pak strane nevladine udruge i građanske inicijative popunjavaju one oblike kulture koje institucije zbog svoje programske zadatosti ne ostvaruju ili ostvaruju u smanjenom i nedovoljnom obliku. Jedan od ciljeva jest poticati i bolje promovirati upravo takve, relativno nezavisne i/ili alternativne djelatnosti u kulturi koje uključuju razne marginalizirane skupine i često nose visok naboј, energiju i imaju konfrontacijski, dijaloški karakter u obliku suočavanja s novim medijima i promijenjenim okolišem u kojem se događa suvremena kultura življena.

Sveučilište u Splitu donosi novine i svježinu u kulturnom stvaralaštvu, posebice u segmentu audiovizualne i filmske djelatnosti, iskoraka prema kreativnom pisanju te na području klasične glazbe i književnih časopisa. Grad Split stoga bi mogao imati dinamičan, promišljen razvojni put bude li i nadalje slijedio te odrednice ovako zamišljene kulturne politike jer ona promiče i zagovara, kako građansko - tako i intelektualno dostojanstvo. Kultura u Splitu uvjek je bila nekoliko koraka ispred ostalih sfera društvenog i javnog života jer je znala promišljeno artikulirati vlastitu poziciju, ali i upisivati se u svakodnevnicu. Bogat i raznovrstan kulturni život grada obrazuje i kultivira sredinu, senzibilizira je za vrijednosti koje su utkane u kulturna dobra: osjećaj za različitost, humanizam, čovjekoljublje, osjećaj za lijepo i dobro, kultura stimulira hrabrost u mišljenju, odlučnost i upornost u djelovanju za opće dobro. U općem, javnom interesu, jest promicanje kulturnih vrijednosti, a zato je potrebna odgovornost svih segmenata koji sudjeluju u upravljanju, organizaciji, produkciji i disperziji kulturnih programa i sadržaja. Od subjekata u kulturi očekuje se da ulaganje iz gradskog proračuna opravdaju kvalitetom i izvrsnošću svojih programa. Promicanje, zagovaranje i afirmiranje ovih temeljnih vrijednosti vezano je uz odgovorno djelovanje svih struktura: od političkih i administrativnih, preko javnih kulturnih ustanova, nevladinih i nezavisnih udruga, samostalnih umjetnika i svih drugih kulturnih subjekata koji svojim profesionalnim i amaterskim radom pridonose kulturnom i intelektualnom životu grada. Kultura se zato mora povezati sa znanošću i obrazovanjem jer se u toj simbiozi uočava temeljni potencijal za transformaciju društva. Tradicionalno poimanje područja umjetnosti i kulturnih djelatnosti treba

nadrasti idejom da je kultura integralni dio života svakog čovjeka te ima važan utjecaj na razvoj zdravoga civilnog i civiliziranog društva i života grada.

4.3. Prioriteti i ciljevi Strategije kulture

Prioriteti, a time i strateški ciljevi, ishodište imaju u viziji i misiji ove Strategije. Njihovo provođenje elaborirano je u sljedećem poglavlju. Uz te prioritete i ciljeve vezano je organiziranje i provođenje priprema te realizacija projekta Splita kao kandidata za EPK. U skladu s time, u razdoblju od 2020.-2025. središnji je cilj nastavak iskoraka u šиру zajednicu i menadžment kvalitativnog iskoraka postignut programima realiziranim do 2020. godine.

Ovdje su navedene najšire zamišljene odrednice koje se odnose na infrastrukturu, materijalne uvjete, strateško razmišljanje o usmjeravanju projekata i šire zamišljenih programa, pitanja vezana uz decentralizaciju urbanih gradskih kulturnih žarišta te okvirne postavke na kojima je utemeljen srednjoročni razvoj. Naravno, u središtu strateškog razmišljanja su, uz razvoj postojećih institucija i alternativne umjetničke scene, pitanja upravljanja gradskom jezgrom, park-šumom Marjan i nekim drugim starijim dijelovima grada. Također je naglasak stavljen na kvalitativno povezivanje Grada i Sveučilišta, odnosno redefiniranje Splita kao važnoga sveučilišnog središta i sveučilišnoga grada u znanstveno-humanističkom i kulturološkom smislu riječi.

Strateška intervencija sastoji se od 4 osnovna prioriteta:

PRIORITET 1.: PROGRAM / SINERGIJA PROGRAMA - Razvojem inovativnih programa u kulturnom i kreativnom sektoru stvoriti sinergiju s ostalim industrijama i povećati participativnost građana grada Splita

PRIORITET 2.: PROSTOR / NEPODIJELJENI PROSTORI GRADA - Stvoriti materijalne, prostorne i infrastrukturne uvjete za razvoj kulture i kulturnog sektora

PRIORITET 3.: LJUDI / Poštovanje i izgradnja ljudskih potencijala - ulaganjem u ljudske kapacitete osigurati održivost cijelog sektora i pojačati partnerstva i suradnje

PRIORITET 4.: PROMIDŽBA I VIDLJIVOST programa, kulturnih institucija i kulturne baštine, nezavisne kulturne scene i organizacija civilnog društva u razvoju

Svaki prioritet sastoji se od nekoliko strateških ciljeva koji imaju svoje odgovarajuće mjere. Ovdje predstavljamo sve prioritete i vezane strateške ciljeve, dok se u sljedećem poglavlju mogu naći konkretnе mjere kojima će se ostvariti prioriteti ove strategije.

PRIORITET 1: Program (sinergije programa)

Ovim prioritetom želi se pridonijeti ostvarenju gore definirane vizije razvojem inovativnih programa u kulturnom i kreativnom sektoru kojima će se potaknuti sinergija s ostalim industrijama u gradu. Programima se ponajprije želi razviti potencijal kulturne i kreativne industrije povećavajući pritom značajno participaciju građana grada Splita u stvaranju, sudjelovanju i predlaganju kulturnih programa. Ovim se ciljem, osim uključivanja šire ciljane skupine grada, želi geografski proširiti sinergiju kulturnih institucija, programa i pojedinaca na prostor cijele županije. Za ostvarenje ovog prioriteta potrebno je postići četiri strateška cilja, čiji su opisi navedeni niže u tekstu:

Strateški ciljevi prioriteta 1:

1.1. Kulturno mapiranje grada Splita radi kulturne i kreativne decentralizacije grada

Kulturno mapiranje grada trebao bi biti proces u kojem sudjeluju svi akteri splitske kulture i javnog života. U tom se smislu očekuju razni oblici suradnje: od aktiviranja užeg tima eksperata, predstavnika kulturnih institucija, kulturno-umjetničkih udruga, zainteresiranih pojedinaca, pa sve do javnih skupova u koje su uključeni predstavnici najšire javnosti. U konačnici, to je okupljanje oko zajedničkoga cilja, a taj je producirati mapu svih socijalno-kulturnih resursa na prostoru koji otprilike odgovara Splitsko-dalmatinskoj županiji. Produkt mapiranja postojećih resursa bit će cjelovita i dinamična „krvna slika“ kulture specifičnoga prostora koja ima dvije osnovne namjene: prva se sastoji u stvaranju podloge za strateško planiranje kulturnog razvoja grada i (re)mapiranju onih elemenata za koje se uoči da nisu učinkoviti ili da se resursi prostorno mogu rasporeediti drukčije i pravednije. Druga je namjena kroz sam proces kulturnog mapiranja formirati čitav niz smjernica i materijala ključnih za pripremu splitske kandidature za EPK 2020.

1.2. Uspostaviti projekt „Kulturna zima“

Projektiranje i realiziranje kulturnih sadržaja koji bi se trebali ostvarivati u razdoblju od studenoga do ožujka svake godine, projektom radno nazvanim „Kulturna zima“, želi se postići da se sustavnim promišljanjem kulturnih sadržaja ožive kulturne i tradicionalne vrijednosti te probudi duh kulturne kreativnosti i inovativnosti programskim sadržajima tijekom cijele godine. „Kulturna zima“ nametnula bi se kao kulturni kontrapunkt masovnom konzumerizmu u zimskome razdoblju, a poticanjem kulture u sinergiji sa Sveučilištem, predškolskim i školskim ustanovama i iskorakom u ustanove zajednice, odnosno lokalne prostore okupljanja, moguće je ostvariti cilj. Kvalitetnim sadržajnim projektima i događanjima kroz izložbe, koncerte, radionice, edukacije, prezentacije, kazališne predstave, međunarodna gostovanja obogatio bi se kulturni život grada Splita cijele godine. Grad Split postao bi zanimljivom turističkom destinacijom i u zimskom razdoblju, a zajedničkom sinergijom podignula bi se razina ponude kulturnih dobara i usluga.

1.3. Ojačati nezavisnu kulturnu i kreativnu scenu

Uglavnom se nove tendencije u umjetnosti i društvu događaju u izvaninstitucionalnom traganju za svrhom i smislim svake, kroz umjetnost i za umjetnost nadolazeće generacije, ili su pak odraz jake osobnosti koja ima potrebu za stvaranjem, dokazivanjem i propitivanjem te svoj rad uspostavlja u odnosu spram postojećeg ili zatečenog stanja. Utjecaj školovanih kadrova koji su tijekom studiranja na Umjetničkim akademijama i srodnim fakultetima, kako u nas, tako i u inozemstvu, duboko zaronili u šire kulturne niše, otvara prostore za novine u kulturnom djelovanju grada, osobito u prostorima nezavisne kulture.

Treba planirati i stimulirati potporu, nužnu nadolazećim generacijama, da se predstave, skrenu na sebe pozornost i odrede spram glavnih tendencija u svim sferama kulturnog djelovanja u umjetnosti. Ta vrsta scene u Splitu daje doprinos u propitivanju i jačanju urbanog kulturnog identiteta jer se otvoreno, a ponekad čak subverzivno progovara o dosezima kulturne ili društvene zbilje. Provokativnost, inventivnost i nepredvidivost glavna su obilježja nezavisne kulturne scene, ali tu vrstu refleksije Grad Split će njegovati upravo zbog propitivanja vlastita identiteta i inventivnosti. U Strategiji su tako predviđene mjere za kulturno stvaranje i poticanje kreativne različitosti, u kojemu je kontinuirano otvoren dijalog između identiteta i različitosti, pojedinaca i grupe, s posebnim naglaskom na slobodu stvaralaštva. Sve to pridonosi poimanju grada Splita kao mjesta koegzistencije različitosti. U poticanju i osnaživanju nezavisne scene, svi se njezini akteri pozivaju na odgovornost djelovanja. Stoga je u sklopu Programa javnih potreba u kulturi potrebno predvidjeti prostor i sredstva za stimulaciju projekata nezavisne kulturne scene, čiji projekti često nastaju *ad hoc*. Pojačana suradnja sa Sveučilištem donosi također nužnost otvaranja centara nezavisne i studentske kulture te klupske scena kao vrijednih kulturnih žarišta nove energije koji će nadrastati lokane granice i ograničenja.

1.4. Pojačati nazočnost umjetnosti u javnom prostoru

Kultura i umjetnost su djelatnosti koje traže put do publike na mnoge načine. U nastojanju da dođu do što više ljudi, često izlaze iz zatvorenih prostora na trgove i ulice. Prostori Grada Splita, ponaviše u staroj gradskoj jezgri, ali i u urbanim, novijim dijelovima Grada, kao oni na Rivi i Zapadnoj obali, te u parkovima i na drugim javnim površinama, zanimljivi su kao pozornice, jednako danju i noću. Otvoreni javni prostori mogu i trebali bi biti mjesa na kojima se stvara i živi umjetnost, mnoge umjetničke forme i sadržaji dobivaju upravo svoju puninu i pravi razlog postojanja ako se dogode u javnim prostorima, poput skulpture, performansa, *street arta*, klapskog ili zborskog pjevanja. S pomoću umjetničkih projekata, intervencija i akcija koje obuhvaćaju različite umjetničke forme i sadržaje, želimo kulturu učiniti dostupnijom što široj javnosti. Umjetnost svojim sadržajima i prilagođenim formama obogaćuje i oplemenjuje urbani prostor istodobno ga čineći „javnim“ u punom značenju i smislu te riječi. Treba pomno planirati ostvarenje ideje da se u svakoj gradskoj četvrti razvija

kultura u dodiru s građanima. Umjetničke intervencije na taj način jačaju ne samo vizualni, već i cijelokupni identitet grada. Ostvarivanjem toga cilja želi se ponajprije poboljšati kvaliteta sadržaja u javnom prostoru u svim gradskim četvrtima. S jedne strane jača se prisutnost suvremene umjetnosti u javnom prostoru, npr. smještanjem umjetničkih djela (skulptura, instalacija i ostalih artefakata) u gradski prostor, ali isto tako potrebno je podržati i poticati provokativnu, interaktivnu živu umjetnost performansa kao oblika javne umjetnosti, kojoj je cilj izazvati na suigru lokalno stanovništvo, slučajne prolaznike, turiste.

Uloga kulture je između ostalog i socijalno integrirajuća, a snagu dobiva tek u interakciji s ciljanom publikom. Tada se otkriva njezin puni smisao i vidljiv je njezin smisao. Ne malo puta ulice i trgovi Splita plešu, pjevaju, vesele se, ali građani ostaju zatečeni provokativnim socijalno i politički angažiranim performansima i umjetničkim akcijama. Takva umjetnost stvara nove vrijednosti u izvanjskom prostoru, tematizira javni prostor, poziva na kreativan dijalog i suradnju. Nositelji aktivnosti za ostvarivanje ovoga cilja su djelatnici neovisne kulturne scene, ali i gradske institucije: galerije, muzeji i kazališta, u suradnji sa Službom za kulturu, Turističkom zajednicom, gradskim kotarima i mjesnim odborima. Kao izvođačka i kreativna snaga tu prednjače studenti i svi mladi. Taj cilj osnažuje ideju javnog i kolektivnog karaktera i značaja kulture te promovira komunikacijske vještine i kulturu dijalogu u svim oblicima suživota stvaratelja i publike.

1.5. Uspostavljen program za pripremu EPK-a 2020.

Trenutačno su uspostavljene smjernice za detaljno definiranje programa. Osnovne mjere koje možemo definirati za ostvarenje ovoga cilja većinom se odnose na definiranje programa te se odnose na aktivnosti od osnivanja ureda za EPK do osmišljavanja novih partnerskih inicijativa. Ideja prijave Splita za EPK upravo je u službi realiziranja potencijala Splita u pozitivnu, raznoliku i dijalošku kreativnu energiju te nadilaženje parcijalnih razlika. Ovaj proces služi osvješćivanju posebnosti, izuzetnosti, razlike i kvaliteta te splitskih prednosti i posebnosti, zauzimajući središnje mjesto u programskoj koncepciji aplikacije za EPK, što se u ovoj Strategiji podrazumijeva.

PRIORITET 2.: PROSTOR (Unaprjeđenje prostornih kapaciteta za kulturna i kreativna događanja)

Drugi prioritet pridonijet će ostvarenju vizije kroz stvaranje novih prostornih i infrastrukturnih uvjeta za uzlet kulturnog i kreativnog sektora. U ovaj prioritet uključene su kapitalne investicije obnove prostora, obnova postojećih objekata te vrednovanje kulturne baštine.

Strateški ciljevi prioriteta 2:

2.1. Kapitalne investicije

Ostvarenje ovoga cilja postići će se mjerama koje se odnose i na ulaganja u infrastrukturu, ali djelomično i u nove prostorne koncepte. Značajan je broj potrebnih projekata za koje će u Akcijskom planu biti ponuđena i konkretna mogućnost realizacije, financijskog i operativnoga karaktera.

2.2. Uspostaviti sustav stalne valorizacije i verifikacija kulturnih dobara

Ostvarenje ovog cilja provest će se koordiniranom suradnjom Službe za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru te Vijeća u kulturi kako bi se uspostavio jedinstven sustav vrednovanja i ovjere kulturnih dobara, standardiziran i koordiniran između različitih sektora.

2.3. Osporobiti nove objekte i prostore pogodne za decentralizaciju kulturnih sadržaja (muzeji, novi muzeji, galerije, kazališno-scenski prostori, klubovi)

Ostvarenje ovog cilja provest će se kroz zajednička planiranja i ulaganja lokalne i državne uprave. Rad će se prezentirati na javnim tribinama i raspravama te omogućiti udio svim dionicima kulture u ovjeri i vrednovanju korištenja kulturnih dobara.

PRIORITET 3.: LJUDI (Poštovanje i izgradnja ljudskih resursa)

Prvi i drugi prioritet ne mogu se održati bez ulaganja i unaprjeđenja u polju ljudskih kapaciteta. Bilo je bitno sagledati u kojem dijelu kulturnog života ljudski resursi postoje te jesu li sposobni provesti i realizirati planirane projektne zamisli u predviđenom vremenskom razdoblju. Uz to, ovom strategijom i ciljevima 3. prioriteta želi se utjecati ne samo na znanje o suvremenom upravljanju institucijama i projektima u kulturi, već se želi utjecati na sposobnost umrežavanja, želju za cjeloživotnim obrazovanjem, poštovanje mladog i kreativnog kadra te na jačanje malog i srednjeg poduzetništva u kulturnoj i kreativnoj industriji.

Strateški ciljevi prioriteta 3.

3.1. Unaprijediti kvalitetu kulturnih dobara i usluga u cijelom gradu

Institucije kulture imaju specifične zadaće koje im propisuje osnivač. Što su zadaće konkretnije i jasnije artikulirane i dogovorene s upravljačkim strukturama institucija te ugovorima potkrijepljene, to je jednostavnije pratiti kvalitetu kulturno-umjetničke ponude i vrednovati uspješnost, kako na kulturnom području, tako i prema standardnim pokazateljima uspješnosti, a sve u interesu participiranja javnosti koja svojim izdvajanjem za kulturu ima pravo dobiti pravodobne informacije o svim procesima stvaranja i planiranja kulturnih zbivanja, odnosno načina na koji se troši javni novac. Preduvjeti su za ispunjavanje ovog cilja financijska stabilnost, pravodobno planiranje, strateško određivanje konkretnih ciljeva za svaki pojedini program unutar koncepcije generalnoga plana, određivanje ciljane skupine publike s kojom program želi komunicirati, aktivnije korištenje zaposlenih kadrova, analiza

uspješnosti i komunikativnosti pojedinih programa/projekata. Ista pravila vrijede i za praćenje koncepciskoga dugoročno usustavljenoga strateškog plana u određenom području umjetničkog ili kulturno-društvenog izričaja. Zato je potrebno uspostaviti otvoreni odnos i dijalog s korisnicima usluga, sve u cilju aktivnijeg i kvalitetnijeg propitivanja realizacije kulturne misije i vizije, kao i kasnijeg mogućeg realiziranja planova u obliku otvaranja novih prostora za suvremene kulturne tendencije, (npr. muzeja sporta, industrijski muzej, izlazak pomorskog muzeja na more, itd.). Sve to mora imati cilj povećanja interesa za kulturu i stimuliranja publike da kroz kulturna dobra gradi zajedništvo i tako pridonosi demokratizaciji urbanog društva.

Materijalni i infrastrukturni uvjeti grada Splita pružaju mogućnosti za vrhunsku kulturnu institucionalnu ponudu, a izvorni, autentični programi ruše predrasude kako je kultura tek potrošač, odnosno teret proračuna i sponzora. Kulturna dobra su dobitak, a kvaliteta se može preispitati i provjeriti na više načina, ali to uvijek treba biti uočljiv, pošten, predan i posvećen rad na osmišljavanju i domišljanju postupaka koji vode željenom cilju. Taj postupak treba biti uočljiv u radu neformalnih grupa, udruga nezavisne kulturne scene, pojedinaca i slobodnih umjetnika. Odgovornost kulturnih djelatnika prema publici i svijest o korištenju javnoga novca elementi su koji podižu kvalitetu usluga, samim tim i okupljaju više posjetitelja kulturnih događanja.

Raznovrsnost kulturnih sadržaja nije tek posljedica finansijskih okvira, već je i rezultat sposobnosti kulturnih djelatnika i umjetnika da svojim djelovanjem i umrežavanjem zagovaraju vrijednosti, nadrastu zablude, stereotipe i preuvjerenja stvarajući tako živ i žilav, provokativan, kritičan, dijaloški duhovit program koji na više razina korespondira s vremenom i prostorom u kojemu nastaje i na koje se odnosi. Grad Split treba očuvati kulturnu raznolikost, uz to zagovarati adekvatno vrednovanje kulturnih proizvoda istodobno prepoznajući inicijative kulturnoga poduzetništva. Mjerama participativnosti svih dionika u kulturi, u javnoj komunikaciji, u slobodi stvaralaštva te uspostavi novih kulturnih praksi kroz edukativne i umjetničke izričaje можemo ostvariti zadani cilj.

3.2. Stvoriti mrežu partnerstvâ u lokalna/regionalna, sektorska/međusektorska

U sklopu koncepcije „deblokiranja“, odnosno kulturne i svekolike emancipacije života u Splitu, posebno mjesto zauzima razvoj međuregionalnih i međunarodnih suradnji i programa kulturnih razmjena, koji će kao model redovitog poslovanja i kao programski kriterij (s posebnim naglaskom na europsku i mediteransku dimenziju) biti zadani svim korisnicima proračunskih sredstava u godišnjem javnom natječaju za korištenje proračunskih sredstava u kulturi. To se posebno odnosi na promjenu paradigme djelovanja javnih institucija u kulturi kao najvećih korisnika lokalnih i nacionalnih proračunskih sredstava. Institucije programski i metodološki moraju djelovati kao portali kroz koje će informacije o referentnim međunarodnim znanjima, djelatnostima i kulturnoj produkciji biti inkorporirane u kulturni život Splita, a

informacije o referentnim lokalnim postignućima biti plasirane na regionalnu i međunarodnu kulturnu scenu. Strategija dvosmjernosti i protočnosti najučinkovitije će dinamizirati kulturni život grada te uz doprinos programskom definiranju i konkurentnosti kulturne produkcije pridonijeti pozicioniranju Splita kao emitivnog kulturnog središta na kulturnoj mapi regije, Sredozemlja i Europe.

U doba kada se stvaraju pretpostavke i u praksi brišu granice između elitne i popularne kulture, također se ruše i granice između pojedinih kulturnih djelatnosti. Kulturno i umjetničko stvaralaštvo nadrasta zadane okvire vlastite discipline i traži mogućnosti za stvaranje novih vrijednosti u multimedijalnom izričaju. Javljuju se i sve popularnijima postaju interdisciplinarnost i multidisciplinarnost, što postaje preduvjetom daljeg razvoja umjetničkih i općenito kulturnih izričaja. Iskorak iz okvira zadane discipline postaje važnim preduvjetom za stvaranje kulture dijaloga, propitivanje i osnaživanje kulturnog identiteta. Jedan se umjetnički medij ogleda u drugome, a da pritome ne gubi svoju osnovnu svrhu i istodobno čuva svoju posebnost. Također je važno naglasiti kako se ni jedna kulturna djelatnost ne može razvijati kao zatvoreno područje, bez doticaja i interakcije s drugim djelatnostima.

Povezivanje kulturnog, turističkog, urbanističkog i gospodarskog segmenta nužan je preduvjet za ostvarivanje strateških ciljeva. Kulturni razvitak u Gradu Splitu ne može se odvojiti od turističkog ili urbanog. Jednako tako, umreženost i suradnja između kulturnih i obrazovnih ustanova te nezavisne kulturne scene postali su preduvjetom za jačanje suvremenih edukativnih programa. To više je potrebno uspostaviti aktivnu suradnju kulture s drugim djelatnostima u gradu kako bi se ostvarili uvjeti za realizaciju infrastrukturnih i programske aktivnosti. Osim toga, nužno je osnažiti suradnju sa Sveučilištem u Splitu. Ukratko, intenzivna međusektorska suradnja, iznimno je važan preduvjet za ostvarenje većine ciljeva iz ove Strategije.

3.3. Stvoriti kvalitetne obrazovne programe na području kulture i kreativnih industrija

U doba brzih promjena modernizacija i transparentnost u upravljanju kulturom zauzimaju ključno mjesto. Treba što jednostavnije, u skladu sa zakonskom regulativom, postići poboljšanje i unaprjeđenje poslovanja u kulturnom segmentu. Osuvremenjivanje upravljanja odnosi se i na transparentnost i vidljivost zakonske regulative, odluka i prihvaćenih strateških smjernica. Upravljački kadar od Službe za kulturu, preko institucija i vodstva udruga i organizacija nezavisne scene mora se kontinuirano obrazovati i pratiti nove tendencije u sferi kulturnog menadžmenta. I tu je svaki pojedinačni doprinos dobrodošao kao prilog procesu modernizacije i osuvremenjivanju upravljanja, pa tako i odlučivanja, ali tek umreženost svih aktera splitske kulture, razdijeljenih prema područjima (filmska i medijska kultura, scensko-glazbena, muzejsko-galerijska i likovna djelatnost te nakladništvo i knjižnička djelatnost) može utjecati na bolje i pravodobnije odlučivanje u kulturnome sektoru.

Upravo takvim holističkim pristupom mogu se bolje predlagati i pronalaziti rješenja da razvoj kulture ne bi stagnirao zbog administrativne inertnosti ili partikularnih interesa.

Cilj je ostvariti obrazovanje i u drugim sferama društva, no najvažnije je naglasiti da se kulturno i umjetničko obrazovanje usko veže uz osnovno predškolsko, školsko i srednjoškolsko obrazovanje, a od umjetničkog i kulturnog obrazovanja ima korist i šira zajednica jer ono u pojedincu izravno potiče razvoj njegovih kreativnih potencijala i sposobnosti. Stoga neke od mjera žele pridonijeti promjeni u odnosu društva prema *umjetničkom* obrazovanju kako bi održivost projekta bila zajamčena poticanjem kreativnih i visokoobrazovanih pojedinaca kao nositelja napretka i prosperiteta na svim područjima. Obrazovanje kroz umjetnost i za umjetnost osnažuje participaciju građana u javnom i kulturnom životu. Kako bi se potaknuo brži razvoj ovog interesnog područja, potrebno je uspostaviti trajne partnerske odnose između kulturnih i obrazovnih institucija, ponajprije osnovnih i srednjih škola, te između Grada, UMAS-a i Filozofskoga fakulteta. Postojeće dobre prakse u tom području valja nastaviti poticati u svim gradskim kulturnim ustanovama i s ostalim organizatorima kulturnih programa te nadograditi objedinjavanjem u zajednički kulturni program za djecu i mlade.

Posebnu pozornost treba posvetiti suodnosu i koordiniranoj suradnji između Sveučilišta i kulturne proizvodnje. U dogovoru između Sveučilišta i Grada potrebno je otvoriti Stručni studij kulturnog menadžmenta, Studij održiva razvoja i Studij upravljanja kulturnim resursima te na taj način omogućiti kulturnim djelatnicima dodatno educiranje i osposobljavanje. U tome smislu i nizom kvalitetnih poslijediplomskih studija treba omogućiti stanovništvu obrazovni sustav koji će stvoriti novu kreativnu energiju unutar gradske obrazovne strukture, ali i vezu između tzv. elite i kulture svakodnevnice, uključivanjem svih segmenata društva, od veterana i umirovljenika, do raznih interesnih skupina (od sportskih navijačkih skupina do udrug civilnog društva). Tu se može razgovarati o tipu sinergije u službi kulturnoga turizma koji će postati iznimno značajnim područjem djelovanja i zapošljavanja ljudi iz grada i cijele spomenute regije.

3.4. Ojačati malo i srednje poduzetništvo kulturnog i kreativnog sektora

Od industrijske kulture do kreativne industrije. Unutar samog programa EPK-a i vizije i misije ove Strategije, u središtu se nalazi ideja da se od pitanja vizija razvoja industrijske proizvodnje prije svega treba zadovoljiti očekivanja građana i stvoriti potreba za njihovim konzumiranjem proizvoda. U ovom slučaju misli se na proizvode industrijske kulture, koje se ovom Strategijom preusmjeruje u proizvode kreativne industrije. Ovdje se otvara prostor za cijeli niz djelatnosti u kojima će sudjelovati mlađi i obrazovani kadrovi te tako učiniti Split dinamičnim kulturnim centrom:

Digitalna tehnologija. Ona je zamašnjak novih oblika društvenih razmjena kulturnih i društvenih energija i predstavlja doprinos novim kreativnim izražavanjima. S jedne

strane tu je riječ o digitalnoj pismenosti kao početku određenog procesa, a s druge o kreativnosti kao kreativnom zamašnjaku.

Kulturna proizvodnja. Zbiva se kroz glazbene, diskografske, izdavačke i filmske medije te kroz nove tehnologije. Na taj se način potrošačima, zajednicama i konzumentima kulturnih proizvoda u širim okvirima omogućuje razvoj i iskorak izvan lokalne zajednice: otvaranjem novih tržišta i prihvaćanjem lokalnog proizvoda u širem prostoru.

Kulturna industrija i muzeologija. Otvara mogućnost kapitaliziranja na tradiciji prostora: ideja muzeja plastike, muzeja sporta, smještanja kulturnih sadržaja u pojedina predgrađa i preklapanja ideja kulture svakodnevnice (ciljane skupine) s tradicijom ideje elitne kulture.

Industrija stvaranja novih potreba. Premda je riječ o neoliberalnoj metodologiji proizvodnje potreba, na globalnom tržištu postaje imperativom upravo stvoriti i etablirati kulturnu industriju koja premrežuje postojeće i stvara nove potrebe na temeljima individualnih i društvenih želja i globalno proizvedenih potreba. To se posebno odnosi na audiovizualne iskorake, diskografsku industriju i masovno produciranu industrijsku kulturu. Slično se događa i s funkcioniranjem muzeja, kazališta, kino-dvorana i performativnim oblicima iskazivanja suvremenih sadržaja, uključujući TV-sapunice i druge oblike novih komunikacija u postmodernoj zajednici.

Iskoraci u kreativne industrije kao dodane vrijednosti. Ključni akteri su kreativni pojedinci i umjetnici unutar i izvan sustava. Oni svojim individualnim djelovanjem razvijaju nove ideje, tehnologije, neizravne oblike komunikacije (metaforičke, metonimijske i ironične), odnosno poruke kojima djeluju na društveno umrežavanje i razmjenu iskustava kao vrijednost što oplemenjuje zajednicu iznad i povrh umjetnosti „stvaranja potreba“. Kulturno utemeljena kreativnost ključni je element razlike u privatnom i civilnom sektoru poslovanja kulture kao djelatnosti koja nadilazi zatvorenost u pojedinačno. Zahtjevi tih sektora učinkovitije su komuniciranje, doprinos inovativnoj proizvodnji, brendiranje, upravljanje ljudskim resursima i dvosmjerna komunikacija. U tom smislu izuzetno su važni prostori o kojima je dosta riječi bilo prije

„Kreativni kampovi“ ili „kreativni inkubatori“ u službi EPK-a i kulturnog zamašnjaka Splita kao „grada kulturnog iskoraka“

Kroz ovaj način djelovanja kulturne profesije i šire zamišljenog okvira sudionika projekta EPK-a, otvara se čitav niz kreativnih mogućnosti koje se nastavljaju na rad vezan uz Sveučilište i ostale oblike kulturne razmjene, od onih koji su ucijepljeni u lokalnu zajednicu do elitnih u prostorima institucija koje „žive“ od kulture i za kulturu. Svrha ovog oblika posredovanja kulture je višestruka:

Pomoći kreativnim osobama da osmisle svoje ideje i projekte u skladu sa suvremenim umjetničkim i kulturnim stremljenjima i potrebama u zajednici

Pomoći u procesu pretvorbe ideje u stvarnost (umjetnički ili kulturni proizvod u službi zajednice)

Umrežiti se s drugima koji rade slične ili generički povezane projekte

Prezentirati ideje u cilju obogaćivanja vlastitog iskoraka u originalni zahvat

Omogućiti da se ideje i ostvare (najam gradskih prostora, susreti, izložbe, postizanje vidljivosti projekta unutar grada i okolice)

Potaknuti tržište, tj. publiku koja će kritički konzumirati kulturu kako bi se potaknule i neke nove ideje

Mediji kao posrednici procesa

Diskografske kuće, izdavačke kuće, knjižare, književni klubovi, glazbeni klubovi, domovi nezavisne scene kao prostori susretišta i pomoći neprofitabilnim umjetničkim nastojanjima, nove tvrtke na području audiovizualne industrije, organizacije rekonstrukcije tradicionalnih događanja, kulturnih priča kao događaja itd.

PRIORITET 4: PROMIDŽBA I VIDLJIVOST (programa, kulturnih institucija i kulturne baštine, nezavisne kulturne scene i organizacija civilnog društva u razvoju)

Promidžba i vidljivost kao prioritet nositelji su nekoliko ciljeva, jedan je usmjeren na EPK kandidaturu, dok je drugi usmjeren prema promociji kulturnih programa i uopće svih segmenata sektora kulturnih i kreativnih industrija svojim građanima. I jedan i drugi cilj ovog prioriteta potrebni su zbog uspostave novog identiteta Splita, međutim drugi je ključan radi održivosti programa, dugoročnog upravljanja institucijama u kulturi i kreativnog razvoja svih sektora. Treći cilj usmjeren je na informatizaciju i digitalizaciju kulturnih ustanova koje će pridonijeti ostvarenju ovoga prioriteta. Veća angažiranost medija pridonijet će većoj vidljivosti djelovanja i rada nezavisne kulturne scene i organizacija civilnoga društva. Takav doprinos promidžbe dodatno će osnažiti pojam „društvenosti“, odnosno društvene angažiranosti koja će nezavisnom sektoru omogućiti kvalitetniji položaj u lokalnoj zajednici.

Strateški ciljevi prioriteta 4:

4.1. Uspostaviti marketinške alate za cijelokupnu ponudu kulturnoga sektora i kreativnih industrija / priprema za EPK

Prepletanje srednjoeuropske, orijentalne i mediteranske kulture, što se jednakom očituje u materijalnoj i u nematerijalnoj baštini, posebno je kulturno

bogatstvo i razlikovno obilježje Splita i okolice. U tome smjeru, a kroz procese europskih integracija, Grad Split treba graditi svoj međunarodni položaj u kojem je vidljivo asocijativno povezivanje s kulturnim obilježjima i vrijednostima koje su kroz njega protjecale i ostavljale tragove vidljive do danas. Sastavni je dio kulturnog identiteta poticanje predodžbe o Gradu Splitu kao mediteranskoj metropoli koja čuva i diči se stečenom tradicijom kako bi bio poželjno mjesto za privlačenje šire hrvatske i europske publike u svoje prostore.

Grad Split je u stanju ponuditi koncept suživota i nadgradnje tradicije i suvremenih tendencija koje se oslanjaju na smjernice europskoga kulturnog i civilizacijskog kruga. Grad Split je „grad kreativnog nemira“, koji su obilježili mnogi osobiti i uspješni pojedinci u svim sferama javnoga, društvenoga, gospodarskog i kulturnog života. Zagovaranjem kontinuiranog kreativnog i konstruktivnog dijaloga, razvijanjem kulture dijaloga želi se senzibilizirati građanstvo Splita za integracijske procese koji su pred nama. Na taj će se na način otvoriti prostori i mogućnosti za pozicioniranje grada Splita u širem europskom i međunarodnom kontekstu kao mjesta koje pruža i otvara plodno tlo za daljnji razvoj urbanog, kulturnog i otvorenog društva. Grad na tim osnovama treba graditi svoju sliku u budućnosti – svoju prepoznatljivost.

Za bolju kulturnu prepoznatljivost Splita u europskom i međunarodnom okružju potrebno je sustavno promovirati kulturne manifestacije međunarodnog značaja, kao i promicati iznimne dosege splitskih umjetnika, kako onih koji su se realizirali u samome gradu, tako i onih umjetnika, kulturnih djelatnika i znanstvenika koji su se afirmirali u širem međunarodnom kontekstu. Grad Split time poprima sliku grada uspješnih i realiziranih kreativaca. Kreativni ljudski potencijali najjača su osnova i oslonac u promociji kulture dijaloga kao njezini najistaknutiji zagovornici. Promociju Grada Splita treba graditi na prijateljskim i kulturnim vezama s međunarodnom mrežom gradova partnera.

Kulturni identitet Splita utemeljen je i na multikulturalnosti i multietničnosti. Različite su nacionalne kulture tijekom povijesti ostavile prepoznatljive tragove, kako u arhitekturi, tako i u specifičnom splitskom mentalitetu. U tom kontekstu jačanje kulturnih veza i suradnja s gradovima Europe i svijeta pridonosi boljoj prepoznatljivosti Splita kao kozmopolitskoga grada, otvorenoga za različite kulturne utjecaje.

4.2. Povećati participaciju građana u sudjelovanju i kreiranju svih programa i inicijativa

U širem smislu ovaj cilj obuhvaća sve oblike umjetničkog i intelektualnog izražavanja, a pridonosi artikulaciji identiteta zajednice potičući tako osjećaj pripadnosti i povezanosti ljudi kroz modele civilnog i civiliziranog ponašanja. Kultura čuva običaje, tradiciju i naslijeđene društvene navike, ali i kontinuirano inicira potrebu za kreiranjem novih sadržaja i proizvoda u cilju kvalitetnijega suživota, gdje svi pojedinci imaju jednaka prava u djelovanju ili sudjelovanju. Kultura kroz materijalnu i

nematerijalnu baštinu spaja ljudi svih profila i uvjerenja nudeći im stare, ali i novonastale vrijednosti i potičući ih na komunikaciju putem kreativnoga dijaloga - „sad i ovdje“ umrežujući prošlost s budućnošću.

4.3. Informatizacija i digitalizacija kulturnih ustanova

Danas dostupnost i vidljivost kulturne baštine umnogome ovisi o tome je li ona katalogizirana i sistematizirana, je li uređena pregledno prema novim informacijsko-komunikacijskim standardima. U tom kontekstu ne postavlja se dakle pitanje treba li građu napraviti vidljivom, nego kako je na taj način konzervirati i zaštititi te omogućiti njezinu reproduktivnost i distributivnost, dostupnost najširem krugu zainteresiranih. Sve institucije u kulturi koje ovo nisu napravile trebat će Strategijom potaknuti da sustavno i precizno, prema zadanim standardima dovrše te procese.

Nove informacijsko-komunikacijske tehnologije imaju sve veći utjecaj na kulturni razvitak i dostupnost kulturne baštine. Digitalna tehnologija uvelike je smanjila troškove proizvodnje i distribucije kulturnih sadržaja. Osim toga, znatno je povećala mogućnosti umjetničkog izražavanja, potaknuvši razvoj novih umjetničkih praksi kao što su nove medijske kulture. Dosljedno tomu, suvremene kulturne ustanove u najvećoj mogućoj mjeri koriste se internetom, mobilnom tehnologijom, aplikacijama, društvenim mrežama i drugim sredstvima novih tehnologija u svrhu promocije i predstavljanja svojih programa. Pritom je važna spoznaja da je današnja informativno-tehnološka infrastruktura postala sastavnim dijelom kulturne infrastrukture jer se brojni umjetnički i kulturni sadržaji danas proizvode, distribuiraju, konzumiraju i arhiviraju u digitalnom obliku. Svijet fizičke stvarnosti nadograđuje se svijetom virtualne stvarnosti koji je, osobito za mlađe generacije, podjednako važan. Odnos između fizičkog i virtualnog svijeta jest odnos nadopunjavanja. Drugim riječima, neki sadržaj istodobno je dostupan u fizičkom i digitalnom obliku (npr. knjige, katalozi, publikacije). Na to u strateškom srednjoročnom planiranju treba obratiti posebnu pozornost.

Zbog naglog tehnološkog razvoja, oprema u kulturnim ustanovama brzo zastarijeva. Stoga je informatizacija kulturnih ustanova trajni zadatak koji treba sustavno provoditi. Poboljšanjem kvalitete informacijskih usluga koje nude kulturne ustanove, između ostalog jača njihovu prepoznatljivost u široj javnosti. Posjećenost mrežne stranice, odnosno portala neke kulturne ustanove važan je pokazatelj njezina programskog uspjeha. Internet je znatno olakšao pristup ne samo informacijama o kulturnim događanjima, nego i dostupnost kulturnih sadržaja kao takvih: glazbe, filmova, knjiga, slika i slično.

Potrebno je osigurati veću dostupnost knjižnične građe, kulturne baštine i svih drugih kulturnih i umjetničkih sadržaja u digitalnom obliku. Predmet digitalizacije nisu samo knjižnična i muzejska građa, nego i sadržaji koji nastaju na svim kulturnim i umjetničkim područjima.

4.4. Mjere i pokazatelji praćenja uspješnosti

Strategija kulturnoga razvijanja grada Splita svoju provedbu osigurava razradom svakog specifičnog cilja i mjere. Kako bi se uspješnost provedbe Strategije mogla pratiti, razvijeni su pokazatelji uspješnosti za svaki strateški cilj.

U tablici koja slijedi prikazane su mjere pojedinih strateških ciljeva te prateći pokazatelji uspješnosti. Akcijski plan koji će biti donesen tijekom 2015. godine prikazivat će detaljnu razradu svake mjere definirajući konkretnе aktivnosti, finacijske odrednice te njihov vremenski okvir.

V I Z I J A	PRIORITETI	STRATEŠKI CILJEVI	POKAZATELJI USPJEŠNOSTI CILJEVA	MJERE	
N E P O D I J E Lj E N S P L I T	P R O G R A M (Sinergije programa)	1. Razvojem inovativnih programa u kulturnom i kreativnom sektoru stvoriti sinergiju s ostalim industrijama i povećati participativnost građana grada Splita	1.1. Kulturno mapiranje grada Splita radi kulturne i kreativne decentralizacije grada 1.2. Uspostaviti projekt „Kulturna zima“ 1.3. Ojačati nezavisnu kulturnu i kreativnu scenu poticanjem inovativnih programa 1.4. Pojačati nazočnosti umjetnosti u javnom prostoru 1.5. Uspostavljen program za pripremu EPK-a 2020.	Povećan broj posjetitelja svih kulturnih događanja za 20% Stvoreno 20 novih partnerstava između institucija (nezavisni i institucionalni sektor) Stvorena navika održavanja performansa, izložbi i dr. događanja na najmanje 10 novih mjestu u cijelom gradu Građani upoznatiji s kulturnom ponudom (anketa)	1.1.1. Akcijski program za kulturnu i kreativnu decentralizaciju grada 1.2.1.. Stvoriti višegodišnji plan i program „Kulturna zima“ 1.3.1. Uspostaviti sustave financiranja i poticanja ciljanih programa i inicijativa nezavisne kulturne scene. (u skladu sa Strategijom i kandidaturom EPK) 1.4.1. Nakon mapiranja grada uspostaviti višegodišnje programe korištenja javnih površina. 1.5.1. Definirani programi za EPK 1.5.2. Definirana struktura upravljanja i organizacijske potrebe

U N S P L I T	P R O S T O R (Nepodijeljene gradski prostori)	2. Stvoriti materijalne, prostorne i infrastrukturne uvjete za razvoj kulture i kulturnog sektora	2.1. Kapitalne investicije 2.2. Uspostaviti sustav stalne valorizacije i verifikacija kulturnih dobara 2.3. Osporobiti nove objekte i prostore pogodne za decentralizaciju kulturnih sadržaja (galerija, kazališno-scenskih prostora, klubova)	Identificirana i povećana prostorna raspoloživost za javne događaje za 60% Uspješno povećana vidljivost grada i kulture grada u nacionalnim i svjetskim razmjerima za 40%	2.1.1. Investicije u adaptacije 2.1.2. Investicije u zaštitu 2.1.3. Investicije u izgradnju 2.1.4. Investicije u opremanje 2.2.1. Usustaviti partnerske konzultacije za uspostavu vrednovanja i ovjere kulturnih dobara 2.2.2. Sustav vrednovanja i ovjere kulturnih dobara staviti u funkciju 2.3.1. Izraditi „project pipeline“ s prioritetima za financiranja + plan financiranja + izvore financiranja 2.3.2. Završiti plan gospodarenja Starom gradskom jezgrom 2.3.3. Izraditi plan upravljanja park-šumom Marjan 2.3.4. Uspostaviti upravljanje urbanim ambijentima kao što su Varoš i Radunica
	LJUDI (Poštovanje i izgradnja ljudskih kapaciteta)	3. Ulaganjem u ljudske kapacitete osigurati održivost cijelog	3.1. Unaprijediti kvalitete kulturnih dobara i usluga u cijelom gradu 3.2. Stvoriti mrežu	Ocjena turista o usluzi i programu kulturnih institucija povećana sa 4 na 5 Godišnje ostvareno barem 10 projekata kulturne suradnje na	3.1.1. Definirati očekivane standarde usluga u kulturnom,institucionalnom) sektoru 3.2.1. Definirati prioritetna partnerstva

	sektora i pojačati partnerstva i suradnje	partnerstva u lokalna/regionalna, sektorska/ međusektorska 3.3. Stvoriti kvalitetne obrazovne programe na području kulture i kreativnih industrija 3.4. Ojačati malo i srednje poduzetništvo (MSP) kulturnog i kreativnog sektora	lokalnoj razini (околни градови) Годишње остварено барем 10 пројектата културне сарадње на регионалној/међународној сарадњи Створено нових 5 програма у образовању на подручју културе и креативних индустрија	на свим рединама (локально, регионално, национално, међународно и секторски) те алаты за њихово остварење 3.2.2. Упутити дионаке у програм остваривања партнерства те циљане партнеришке програме (и EPK) 3.3.1. Створити програме цјелоživotног учења за унапређење управљачких постојећих кадрова у култури 3.3.2. Отварање међународних постдипломских и стручних студија на подручју умјетности и културног менаджманта у сарадњи Града и Свеучилишта 3.4.1. Дефинирати пакет мјера потицаја за MSP у културној и креативној индустрији 3.4.2. Дефинирати сет radionicica i savjetovanja за унапређенje MSP-a u sektorу
PROMI-DŽBA I VIDLJIVOST	Programa, kulturnih institucija i kulturne baštine, nezavisne kulturne scene i organizacija civilnog društva u razvoju	4.1. Uspostaviti marketinške alate za cijelokupnu ponudu sektora kulture i kreativnih industrija / priprema za EPK 4.2. Povećati participaciju	Ocjena turista o usluzi informiranja o programima kulturnih institucija je dobra do odlična Godišnje oствarena barem 3 projekata uz participaciju građana u kreiranju svih programa i inicijativa. Godišnje oствarena	4.1.1. Stvoriti marketinške alate oglašavanja 4.1.2. i 4.2.1. Pripremiti program promocije (s naglaskom na senzibiliziranju građana na kulturna događanja) 4.1.3. Uspostaviti suradnju s drugim industrijama na

		građana u sudjelovanju i kreiranju svih programa i inicijativa 4.3. Informatizacija i digitalizacija kulturnih ustanova	bar 2 projekta informatizacije i digitalizacije Stvoreno novih 5 programa u obrazovanju na području kulture i kreativnih industrija	programu oglašavanja i promocije (turizam, ugostiteljstvo, javni prijevoz...) 4.3.1. Identificirati program prioritetnih ulaganja u digitalizaciju i informatizaciju kulturnih ustanova
--	--	--	--	--

Horizontalne teme strategije odabrane su kako bi se naglasila važnost određenih segmenta u društvu te stavio naglasak na uključivanje odnosno sudjelovanje i otvorenost u provedbi ove strateške intervencije. Horizontalne teme predstavljaju strateški doprinos, a u praktičnom smislu znače da će se kod provedbe svih mjera paziti na zastupljenost sljedećih horizontalnih tema:

MLADI - Grad Split računa na energiju i potrebu mladih ljudi da se kreativno izraze i društveno angažiraju te da proces svoje kulturne i društvene afirmacije, započet kroz edukativni proces, kontinuirano nastave realizirati i u prostoru u kojem su poniknuli. Grad Split podržavajući i stimulirajući entuzijastične projekte mladih, koji žele istraživati različite i nove forme umjetničkog i kulturnog izražavanja, otvara prostore kreativnog dijaloga između institucionalne i tradicionalne kulture i nezavisne kulturne scene. Planskom uporabom gradskoga prostora i javnih površina te kulturnim mapiranjem cijelog prostora grada, mladima će se omogućiti da se istaknu u zajednici, da pridonesu demokratizaciji društva i kulture te da ostanu u dijalogu s prostorom i vremenom, kulturnim politikama i tendencijama koje zagovaraju otvorenost za timski rad, međunarodnu umreženost. Putem rada kulturnih vijeća evaluirat će se programi te stimulirati inventivnost, originalnost, izvornost i izvrsnost u cilju što bogatije i raznovrsnije kulturne ponude Grada Splita građanima svih životnih dobi.

TREĆA ŽIVOTNA DOB - Kroz projekte cjeloživotnoga obrazovanja vezane uz kulturu i umjetnost, kao i kroz amatersko djelovanje kulturno-umjetničkih društava, potiču se i osobe treće životne dobi (65+) da aktivno sudjeluju u kreiranju i izvođenju programa kulturnog sadržaja, pa će im za to biti dostupni gradski i kotarski prostori, u cilju poboljšanja kvalitete kulture življjenja.

RODNA RAVNOPRAVNOST I JEDNAKE ŠANSE ZA SVE - Grad Split poštuje pravo na različitost kao temeljnu demokratsku odrednicu te zagovara civilno i civilizirano društvo koje se temelji na načelima jednakosti i rodne ravnopravnosti u svim segmentima javnog djelovanja, pa tako i kulture i umjetnosti.

Učinkovita Gradska uprava omogućit će ostvarenje novih projekata i pratiti će realizaciju kulturnih projekata dogovorenih unutar gradskog sustava.

Organizacija gradske Službe pratiti će realizaciju strategije pojedinih kulturnih čimbenika i truditi se provoditi sve što je planirano u pripremama za EPK.

Koordinacija različitih sinergijskih inicijativa bit će u sljedećem razdoblju jedna od najvažnijih zadaća Uprave Grada Splita, izravno ili kroz eventualnu autonomnu i samofinanciranu agenciju.

Zadaća je Službe za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru pratiti proces transformacije kulturnih paradigma tako da uvijek bude u službi i suvremenih kulturnih i urbanih tendencija koje zadovoljavaju potrebe grada Splita i upisanosti gradskih kulturnih sadržaja u šire zamišljene odnose. Služba treba surađivati s ostalim službama i institucijama Grada Splita te kroz svoje profesionalno djelovanje poticati procese unutarnjeg profesionalnog usavršavanja i razvoja, a zadaća joj je i nadalje usklađivati javne potrebe u kulturi sa zakonskim okvirima i stimulativnim odredbama za one subjekte koji permanentno uče i otvaraju se prema suvremenim kulturnim tendencijama spremno ugrađujući nove postupke, kriterije i mjerila u svoju kreativnu i organizacijsku praksu.

U provođenju strateškog planiranja kulturnog razvoja Služba bi trebala obratiti pozornost na činjenicu kako bi u središtu trebali biti projekti koji pripadaju našem, specifičnom mediteranskom identitetu i rubnim identitetskim obrascima koji se na nj naslanjaju.

Zadatak je službi Grada Splita pratiti projekte koji ne izrastaju logično iz podneblja u kojem se u prirodnom okružju organski razvijaju i u njega uklapaju te vidjeti kako oni mogu ući u strateški plan kao kontaktni programski sklopovi koji će služiti kao most između lokalne i globalne kulture i privlačiti strane umjetnike i kulturne menadžere u cilju obogaćivanja lokalnih kulturnih paradigma.

Suradnjom pri izradi Strategije akteri splitske kulturne scene preuzeli su svoj dio odgovornosti te se obvezali na aktivan doprinos stvaranju potrebnog i transparentnog sustava odlučivanja, financiranja i upravljanja kulturom u Gradu Splitu, utemeljenog na dugoročnoj viziji i jasno definiranim strateškim ciljevima. Provedba Strategije trebala bi, bez ikakve sumnje, izmijeniti sadašnju vizuru kulturne scene Splita i pridonijeti viziji grada kao regionalne kulturne metropole. Služba za kulturu u tome ima iznimno važnu ulogu, iako nije jedini subjekt u provođenju ove Strategije.

Kulturu razlike zamijenit će kultura dijaloga. Raskomadano i devastirano tijelo bivšeg (propalog) industrijskoga grada u dubokoj krizi zamijenit će kulturne politike koje će otvoriti nove oblike industrija, pozitivan naboј i priču koja će iznjedriti čitav niz kulturnih radionica i mogućnosti za mlade ljude da na temelju ovoga projekta nađu

svoje mjesto u gradu i njegovim gospodarsko-kulturnim potencijalima. Projekt će uključiti i ostale ciljane skupine: osobe treće životne dobi, nezaposlene, ratne veterane, navijačke skupine kao posebni gradski fenomen, sve ostale kojima je potreban izvanjski poticaj za ostvarivanje dodatne kvalitete u kulturi življenja i življenu kulture. Sve ovo otvorit će vrata grada i drugima koji u njemu žele kreativno raditi i kvalitetno živjeti, a lokalnom stanovništvu omogućit će suočavanje s još jednom dimenzijom tolerancije. Služba za kulturu obratit će posebnu pozornost na provođenje ovih složenih multikulturalnih i međugeneracijskih razlika i susretišta.

Nastup nekih splitskih klapa i folklornih ansambala na svih pet kontinenata prinosi lokalni vernakularni element interpretirajući, među ostalim, stare splitske plesove, klapsku i zborsku pjesmu, folklorni ples i glazbu Dalmacije i susjednih regija. Na taj je način stvoren oblik lokalne upisanosti u globalni kontekst, što bi u Strategiji mogao biti jedan od obrazaca na kojem bi stručne službe trebale prepoznati dodatnu vrijednost.

5. Split kao kulturni brend: suradnja i tehnološka podrška

5.1. EPK 2020.: Strategija ostvarivanja „deblokade“ u institucionalnom i izvaninstitucionalnom kulturnom sektoru i povezivanje s drugim sektorima razvoja grada

Ovaj dio Strategije vezan je uz prijavu Grada Splita za EPK i nosi radni naslov: „Kreativnost, ustajnost i zajedništvo“. Na ovome projektu nekoliko je mjeseci radila grupa kreativnog tima GPK-a, a navedeno su sažeci nekih razmišljanja koja su detaljnije razrađena u drugim poglavljima, ali ovdje su sumirana ukratko i s naglaskom na one elemente za koje se tom timu činilo da čine razliku između kandidata za prijestolnicu kulture i grada koji taj pothvat doista može provesti.

Uvod i pozicioniranje. Danas s pravom možemo reći da je grad zajedno sa svojom okolicom svojstven kulturni inkubator koji u svojoj budućnosti treba težiti novim konceptualnim rješenjima kako bismo dobili odgovor zašto baš Split zavrjeđuje ovaj status.

Split bi se u kontekstu kulturnog iskoraka prostorno trebao sagledati zajedno s njegovim okružjem. Činjenica je da je Split okrenut moru i Mediteranu, ali u principu dobru i razvijenu kulturnu povezanost ima i sa svojim zaleđem. Zaleđe je s jedne strane zapuštena Zagora, koju bi trebalo razvijati i gdje se otvaraju razne mogućnosti i elementi razvoja. To nam otvara koncept da se, s jedne strane, zaleđe spusti Mediteranu, a s druge da okrenemo Mediteran prema svome zaleđu. Kako Split nema većih mogućnosti prostornoga širenja, ovakav koncept otvara prostor za stvaranje novih kreativnih industrija i alternativnog razmišljanja o urbanizmu, kulturi i umjetnosti. Istodobno, Split bi na taj način pomogao svom zaleđu uključujući ga u

kreativni život grada, čime bi potvrdio i samog sebe, pridonio svom razvoju i obogatio se za jednu multikulturalnu komponentu. Zagora je predivan prirodni resurs koji je nažalost napušten, a konceptom premještanja kreativnih industrija, uz iskorištavanje postojane infrastrukture, cilj je oživiti i ponovno naseliti područja koja su tijekom rata iseljena, a demografski i kulturno zapuštena. Poslijeratni problem iseljavanja stanovništva zbog osnovnih egzistencijalnih problema, danas se može ponovno nadomjestiti novim idejama vezanim uz područje kulturne industrije sa svrhom da zaleđe grada postane integriran prostor dijaloga, tolerancije, mira, kulture edukacije i meditacije/medijacije. Prostorno područje koje je povezano i s BiH otvara mogućnost umrežavanja s drugima i drukčijima te mogućost prekogranične suradnje, na primjer s Mostarom. Upravo na taj način grad Split postaje centrom mira i dijaloga u regiji i Europi, centar koji na području konfliktnih studija čini akademski, umjetnički i kulturni iskorak u politici i poetici spajanja.

Sljedećih pet godina. Kroz petogodišnje razdoblje tijekom pripreme stvaranja jedne nove poveznice Splita i Zagore, a u svrhu kreativnog suživota i pripreme za EPK, taj bi kontaktni prostor postao mjestom gdje bi se Zagora, odnosno splitsko zaleđe, pretvorilo u mjesto osnivanja centara kreativnosti, a Split bi bio žarište gdje bi publika, posjetitelji, građani, turisti mogli konzumirati rezultate ovoga procesa: proizvode i artefakte tako zamišljene kulture.

Mogući infrastrukturno-edukativni sadržaji, koji će biti posljedicom i rezultatom takve interaktivne suradnje:

- Akademija/radionice/centri za izobrazbu stanovništva u proizvodnji ekološke hrane, suvremenog vinarstva i gastronomijskih iskoraka iz lokalne zatvorenosti, zaštita domaćih proizvoda, brendiranje lokalnog proizvoda i njegovo uklapanje u šire zamišljeno okružje
- Multimedijalni centar za dokumentiranje baštine, kako bi se zaštitila i „konzervirala“, očuvala od zaborava, a time i od propadanja
- Prostor za edukativne radionice na raznim područjima uključivosti: etničkoj, etičkoj, rodnoj i kreativnoj, uz potporu gradskih muzeja.

Na području umjetničkih iskoraka mogući su ovi sadržaji i programi:

- Likovne kolonije
- Književni susreti
- Suradnja osnovnih i srednjih škola kroz „Kreativnost, ustrajnost i zajedništvo“ (Prezentacija kulturno-umjetničkog stvaralaštva djece i mladih)
- Fotografija, stari zanat - nove tehnologije

Sve ovo gore može se projektom primijeniti ne samo na zaleđe, nego i na otoke k drugom obliku iskoraka iz zatvorenog ambijenta grada u prostor svoga prirodnog okružja.

Otvaranje prema okružju. Otvarajući se prema svome prirodnom okružju, stvorit će se novi poticajni temelji racionalnog korištenja prirodnih resursa i ekološki kvalitetnih dobara, a cilj je da građani i društvo u cijelini krenu odgovorno i kreativno djelovati razvijajući i šireći dalje pozitivnu svijest kako bi grad razvili u *eko-prijatelja* kulture življenja i time postali još atraktivnijom nezaobilaznom turističkom destinacijom. Na ovaj način grad bi bio spremniji mijenjati svoj imidž, ne bi bio samo ljetna brza turistička destinacija, već dobro osmišljen brend. Polako bi proizvodima i programskim sadržajima počeo privlačiti publiku svih 12 mjeseci u godini kada bi se čitav prostor splitskog bazena tijekom četiri godišnja doba, odnosno tijekom četiri čina (kao u savršenom u povijesni kontekst upisanom opernom djelu), mijenjao svoj eksterijer i interijer prilagođavajući tako svoju sadržajnu ponudu prema potrebama kulturno i ekološki osviještene klijentele, na taj način mijenjajući svoju kulturnu i kulturološki upisanu scenu.

Kroz kulturu i kvalitetu življenja, odnosno prema radnoj definiciji upisa programskog dijela programa EPK-a: *tijelo-more-kamen-grad*, treba staviti naglasak na pitanje kakva je uopće sudbina Mediterana kojem pripadamo u budućnosti koja je pred nama i koji su sve problemi s kojima se susrećemo, odnosno kakvo rješenje nudimo u lokalnom i regionalnom smislu. Problemi su različiti, ekološki, industrijski i kulturni. Polazimo od devastacija luka, propasti industrija, brodogradnje, promicanja tzv. „brzog turizma“, devastacije baštine te nedovoljne ili čak nikakve iskorištenosti prirodnih resursa. Tu su i negativno impostirani problemi nezaposlenosti, osjećaja besperspektivnosti, nekreativnosti, učahurenosti u svakodnevnicu i potiskivanja potencijala koje kao društvo u krizi proživljavamo.

Moguća rješenja postoje i na njima treba sustavno raditi. Ona se u prvom redu trebaju osloniti na pokretanje kreativnosti jer samo pokretanjem kreativnih potencijala можемо revitalizirati radna mjesta i dobiti onaj pozitivni zamašnjak „deblokade“ koji stoji u središtu ove Strategije kao svojevrsni lajtmotiv. Cijelim ovim procesom prijave grada Splita na natječaj za Europsku prijestolnicu kulture potrebno je poslati jasnu poruku da kultura nije samo ukras i ljepota našega grada zajedno s okolicom i otocima, već da se ta ljepota godinama devastira te da je krajnji čas da taj proces suradnjom Grada, civilnih udruga i kulturnih institucionalnih i nezavisnih čimbenika zaustavimo.

Turističke smjernice i odnos prema kulturi. Čini se da bi se, generalno govoreći, moglo reći kako turizam u Gradu trenutačno ide u smjeru koji nije najbolji. Naime, ljeti je grad zajedno s otocima prenapučen, a zimi izgleda sablasno prazan, zatvaraju se restorani i ostala turistička ponuda, što pokazuje da turistima nismo dovoljno zanimljivi izvan tradicionalnog dijela ponude koji se sastoji od prirodnih

ljepota, čistog mora i ugodne klime, odnosno da nas još ne poimaju kao destinaciju kulturnog turizma, opet, kao središnjeg mjesta ove Strategije. To nam ukazuje na činjenicu da imamo relativno ozbiljan problem ako želimo strateški razvoj čitavog Grada i regije bazirati na kulturnom turizmu kao zamašnjaku. Stoga putem priprema za Split – grad Prijestolnicu europske kulture 2020. imamo šansu smisliti načine kako to riješiti, i to već u srednjoročnom razdoblju koje slijedi.

Neka od rješenja možemo pronaći u tradicionalnoj kulturi, ekološkom pristupu i retraditionalizaciji, ali u najpozitivnijem smislu te riječi. Govorimo o osnivanju novih akademija vinarstva i kulinarstva, o preusmjeravanju brodogradnje prema tradicionalnim brodovima (izgradnji malih brodova, jedrilica, ekoloških načina transporta, izgradnji kreativnih centara u Zagori, proizvodnji i kvalitetno osmišljenoj distribuciji eko domaćih proizvoda itd.). Uza sam kulturni turizam, u obliku tzv. elitne ponude, takav način pruža mogućnost otvaranja novih radnih mjesta, obiteljskih gospodarstava, malih obrta i drugih oblika zapošljavanja u kulturno-eko-gastronomskoj ponudi kao kombiniranoj akciji zajednice u procesu pokretanja pozitivnih promjena. Poseban naglasak svakako treba staviti na ribarstvo kao važnu gospodarsku djelatnost, ali i prikazati tradiciju ribarstva kao sastavni dio naše kulture.

To se može ostvariti kroz razne manifestacije, regate, izložbe, u suradnji s Pomorskim muzejom i drugim udrugama koje čuvaju tradicionalne brodove. Iskustvo otoka, iskustvo kamena i iskustvo grada trebaju biti načini privlačenja kulturnog turizma, zasnovanog na baštini kao ishodištu i odnosu urbanog i ruralnog, kao početnoj točki upisivanja okružja u kulturnu paradigmu grada. Upravo u tome krije se i jedna od osnovnih dimenzija naše prijave za EPK.

Naglasak u tome kontekstu treba staviti na konkretnе programe. U ideji iskustva otoka i ribarstva, kao blisko povezanih sastavnica, potrebno je uključiti i poticati restorane u kreativnoj pripremi ribljih specijaliteta, povezati gastro ponudu iz tradicije Zagore s Etnografskim muzejom ili onu iz gradske tradicije s Muzejom grada Splita, organizirati izložbe na temu ribarstva, pučke svečanosti kao što su ribarske večeri, koncerte poznatih izvođača i dalmatinskih klapa, međunarodne simpozije o održivom razvoju i održivom ribarstvu, različita predavanja, uključiti Pomorski i Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu u najrazličitije teme iz njihove domene, gdje ponajprije mislimo na **Centar Studia Mediterranea**. Jednako tako, trebat će razmislići o otvaranju javnog akvarija koji se prije nalazio na Institutu, bez obzira na činjenicu što jedna takva institucija trenutačno postoji u Vranjicu, ali u privatnom posjedu i bez odgovarajuće stručne pomoći. U tom kontekstu trebalo bi razmislići i o Muzeju, odnosno Regionalnoj kući vina i hrane (lokralnoj ponudi sireva, pršuta i tomu slično), što bi se jednakob dobro uklopilo u Etnografski muzej ili u Muzej grada Splita, odnosno u instituciju unutar Gradskih podruma, koju bi spomenute dvije institucije mogle voditi i koordinirati zajedno.

U sam program EPK-a uključit ćemo i regatu tradicionalnih brodova, koju predvodi projekt prof. dr. Joška Božanića vezan uz obnovu, promociju i prezentaciju *falkuše* (lokalne varijante broda gajete). Ovdje spada i očuvanje novije tradicije, odnosno Svjetsko prvenstvo u piciginu na Bačvicama, festivali literature i kulinarstva (posebno izdanje *Pričigina, Knjige Mediterana* i tomu slično), Festival ukusa, mora i ljepote (možda na Braču). Također je važno u cijeli proces uključiti manjine te ostvariti što bolju suradnju s drugim regionalnim centrima. U kontekstu ovoga projekta riječ je o Šibeniku, Trogiru, Hvaru, Braču, Visu, Sinju i Omišu.

Kako bi grad dobio i europsku dimenziju, svakako bi trebalo pozvati vizualne umjetnike iz Europe da osvijetle grad, luke, Marjan... (laserima, reflektorima, sjenama, odrazima u moru, zvjezdama u moru...), da ga svjetlosnim efektima spoje sa svih strana kako bi bio *Luminous City: SvetloST*.

U pripremama za EPK promišljano je i o audiovizualnom iskoraku, natječaju za scenarije, na temelju kojih bi se onda do 2020. snimilo nekoliko filmova radnjom smještenih u Split i okolicu, a tu je i ideja o nizu dokumentaraca i interaktivnih programa. Osim toga, ustanovljena je i potreba za širenjem ponude kroz nekoliko muzeja: Muzej plastike (u gradu kojim je nekada dominirala najveća tvornica plastičnih proizvoda u ovom dijelu Europe), Muzej sporta (u gradu koji je sportski fenomen) i Muzej industrijske kulture, odnosno kulturne industrije izrasle na „ruševinama“ industrijskoga grada u kojem je propala svaka veleproizvodnja. Po tome govorimo o paradigmatskom problemu čitave istočne i jugoistočne Europe, u našem slučaju na presjecištu mediteranske, zapadne i orijentalne kulture, što nam osigurava posebno mjesto i položaj u kandidaturi za Europsku prijestolnicu kulture, odnosno za grad koji će tu svoju komparativnu prednost znati iskoristiti neovisno o tom jednogodišnjem događanju.

Integracija Sveučilišta i Grada. Split je grad **s drugim najvećim Sveučilištem u Hrvatskoj**, koje i u svjetskim razmjerima prema brojnosti spada među **srednje velika** sveučilišta (oko 25.000 studenata). Takav grad treba pokazati iskorak u kulturi studentskoga života i života studentske kulture kao važnih čimbenika njegova razvoja, brige za okoliš i prostor. Osim toga, praksa je pokazala da velik broj gradova sa sveučilištima takve veličine živi sa sveučilištima i oko sveučilišta kao središnjim pokretačima svojega razvoja. U tome smislu govorimo o dva problema: o ukloppljenosti sveučilišta u grad, ali i o socijalnoj osjetljivosti i upućenosti u probleme studiranja u doba krize, odnosno o značenju sveučilišta u postindustrijskom i postprosperitetnom društvu u kojem živimo.

Na ovome mjestu važno je naglasiti potrebu zaoštravanja socijalne osjetljivosti i uputiti na činjenicu kako smo u kulturnom kontekstu doista došli do ruba, odnosno da je u širem kulturnom kontekstu svakodnevice posrijedi posve bazično preživljavanje grada i određenih vrijednosti, što je ovaj grad u svojoj baštini, u svojoj prići, u svojoj povijesti, u svome mentalitetu akumulirao kao vrijednost. Ako se ne

dogodi ekološko-ekonomsko-urbanistička osviještenost u vezi s kulturnim dijalogom u prostoru kulturne osviještenosti svakodnevice, grad će dokrajčiti urbanistička devastacija, problemi s odlaganjem otpada (Karepovac), nedovoljna svijest o recikliraju, ekološka neosviještenost (neplaniranje obnovljivih izvora energije), nezaposlenost, privatizacija društveno korisnih resursa radi turizma, turizam koji je izmaknuo održivom razvoju, kruzeri, procesi *gentrififikacije*, odnosno elitiziranja tradicionalno naseljenih i življenih dijelova grada. Upravo se na tome mjestu pokreće pitanje uloge Sveučilišta u kulturi svakodnevice grada i urbanom planiranju njegove budućnosti. Sprega splitskoga Sveučilišta i Grada mora postaviti pitanje većeg broja fakulteta: Fakulteta brodogradnje i budućnosti brodogradnje (Fakultet brodogradnje morao bi dati impulse za oživljavanje ove grane). Tu je i uloga Filozofskog fakulteta i Umjetničke akademije (UMAS-a) u osviještenosti kulture svakodnevice, ali i u sudjelovanju u volonterskim projektima vezanim i uz EPK, ali i uz opće obrazovanje stanovništva na području ekologije, održiva razvoja, odlaganja otpada, recikliranja i planiranja korištenja energije. Naravno, pozvane su i sve druge sastavnice Sveučilišta, uključujući i budući Studentski kulturni centar, kao važan činitelj medijskoga prostora i edukativno-kulturnih sadržaja.

U tom je kontekstu potrebno mapirati ustanove u kulturi koje su dosad pokazale uspješan koncept upravljanja, dobro zamišljene i kontinuirane programe te organiziran sustav djelovanja za javnost i publiku. Takav način rada dat će nam jasniju sliku na terenu i pomoći da zajedno detektiramo probleme. U tome smislu može se govoriti i o udruživanju više institucija u *radne holdinge*, onako kako je naglašeno u samom uvodu Strategije.

U dogovoru između Sveučilišta i Grada potrebno je otvoriti Stručni studij kulturnoga menadžmenta, Studij održiva razvoja i Studij upravljanja kulturnim resursima te na taj način omogućiti kulturnim djelatnicima dodatno educiranje i ospozobljavanje. U tome smislu i nizom kvalitetnih poslijediplomskih studija treba omogućiti stanovništvu obrazovni sustav koji će stvoriti novu kreativnu energiju unutar gradske obrazovne strukture, ali i vezu između tzv. elite i kulture svakodnevice, uključivanjem svih segmenata društva, od veterana i umirovljenika, do raznih interesnih skupina (od sportskih navijačkih skupina do udruga civilnog društva). Tu se može razgovarati o tipu sinergije u službi kulturnog turizma koji će postati iznimno značajnim područjem djelovanja i zapošljavanja ljudi iz grada i cijele spomenute regije.

Kroz ovako zamišljen kontekst premrežavanja raznih slojeva i segmenata zajednice, otvara se široki prostor djelovanja u službi kulturnoga razvijatka. Cilj je poboljšati ili osmisiliti novi imidž grada i okolice kako bismo kroz tu sinergiju dobili dugoročni učinak ne samo na kulturu, već na sve druge gospodarske grane koje će se nadovezati na zamašnjak što će ga osigurati kulturni iskorak.

Cijeli proces prijave na EPK i općenito razvitka kulturne industrije Grada Splita treba u svojoj osnovi sadržavati europsku dimenziju s naglašenim aspektima na europsku kulturu, baštinu i povijest. U tome kontekstu valja se usredotočiti na proizvodnju i stvaranje kulture koja nadilazi samo lokalnu identifikaciju i uklapa se u šire zamišljene koncepte prepletanja kulturnih praksi. Proizvodnja kulturnih vrijednosti ne odnosi se samo na splitske umjetnike, kreativce i kulturnjake, nego bi u pripremama projekta EPK i razvoja splitske kulture općenito trebalo pozivati umjetnike odasvud – da pišu, crtaju, muziciraju, grade, snimaju, fotografiraju. Cilj je privući interes europske i međunarodne javnosti i učiniti Split važnim kulturnim centrom, prisutnim na svjetskoj kulturnoj mapi.

Bilo da je riječ o nacionalnoj paradigmi ili sudjelovanju međunarodnih sudsionika kulturnog procesa, cilj je pronaći način kako privući što širi krug stanovnika Splita u pripremi i provedbi inicijative, odnosno stvoriti platforme za sudjelovanje što većeg dijela građana, dionika kulturne scene, podupiratelja kulture i publike u navedenim i drugim kulturnim aktivnostima, bilo da je riječ o EPK-u ili procesu pretvaranja Splita iz lokalnog centra u kulturnu prijestolnicu. U tome kontekstu u cijeli proces treba uključiti: volontere (studente sa Sveučilišta i učenike viših razreda srednjih škola, strance koji žive u Splitu, nastavnike, profesore i administrativno osoblje, osobe treće životne dobi, osobe s invaliditetom koje mogu pronaći interes u ovakvoj aktivnosti i druge zainteresirane dionike cijelog procesa (osoblje u muzejima, galerijama, amatere-kolekcionare, novinare, knjižničare i druge). Posebnu pozornost treba pokloniti prevoditeljima, turističkim vodičima s kulturnim iskorakom, nezaposlenim povjesničarima i povjesničarima umjetnosti, kroatistima i različitim umjetničkim zvanjima.

Susretište kultura. U dijelu koji se bavi problemom određivanja Splita kao povijesno denominiranog i suvremenim paradigmama određenog susretišta kultura, mediteranske, srednjoeuropske i postorientalne, otvara se niz mogućnosti koji se nude gradu kao potencijali kulturnoga razvoja, novih projektnih aktivnosti i kulturnog iskoraka prema Europi ili šire zamišljenoj globalnoj zajednici. U tome smislu ovdje su zamišljeni i neki dopunski projekti.

Ostali važni projekti u službi EPK-a i splitskog iskoraka u kulturni turizam

Uključivanje sportskih klubova i mjesnih kotara u kvartovska natjecanja ili projekte čišćenja kvartova (Dani čišćenja i uređivanja kvarta), zajedničkih nastojanja na planiranju vlastitih kulturnih iskoraka i mogućnosti sudjelovanja lokalnih zajednica u šire zamišljenim projektima (npr. TBF na Brdima; ili Zijah Sokolović na Pazdigradu; ili izložba Dana Okija u prostorijama Mjesnog kotara Trstenik); sve u otvorenim prostorima i u dogовору с Gradom i Kreativnim odborom EPK-a.

Split kao međunarodna kongresno-kulturna destinacija. Projekt je to otvorenih mogućnosti i programa koje organizira Sveučilište za razdoblje do 2020. Jedan od projekata je Centar za konfliktne studije u humanistici, gdje bi se upravo 2020. trebala održati velika konferencija u Splitu. To je otvoreni projekt na kojem treba raditi i dopisivati strategiju aneksima, onako kako se bude razvijala situacija na Sveučilištu.

Mobilnost i kulturne mreže na područjima razmjene sadržaja, rezidencije u suradnji i razmjeni s ostalim centrima u Hrvatskoj i Europi, književni festivali (postojeći u reprezentativnom i svečarskom rahu), otvaranje Studentskoga kulturnog centra Split, Međunarodni književni sajam (kao posebne priredbe koju zajedno organiziraju *Pričigin*, *Kurs* i *Bookvica*).

Međunarodni festival poezije / susreti jazz glazbenika, vezani uz klupske prostore opisane u ranijim poglavljima

Međunarodne izložbe, koncerti, gostovanja, performansi – suvremene kulture –Međunarodne i međuregionalne razmjene multikulturnih programa u svim kulturnim sadržajima koje podržava EPK, ali i ideja razvoja Splita kao kulturnoga centra

Suradnja i umrežavanje muzeja i galerija sa sličnim institucijama u inozemstvu, a sve u cilju razmjene programa i iskustava, naravno, uz razvijanje partnerskih i prijateljskih odnosa i u svrhu poboljšanja kulturne ponude grada

“Gradovi, prijatelji kulture” – cilj je razvijati gospodarske, kulturne, obrazovne i međuljudske kontakte s gradovima prijateljima Splita, postojećima i budućima

Susret dosadašnjih gradova prijestolnica kulture (EPK): sportski događaj, susreti nogometnih navijača, izložbe grafita i murala, izložbe umjetnika iz gradova koje su do sada imale EPK u Gradskoj vijećnici od 2016.-2019. kao „build up“ za događaje 2020.

U filmske festivalle (Festival Mediteranskog filma) uključiti i večer filmova iz zemalja/gradova bivših prijestolnica kulture u posljednjih 15 godina i u godinama do 2020.

Likovne kolonije vezane uz goste iz gradova EPK i gradova prijatelja

Književne kolonije vezane uz goste iz gradova EPK i gradova prijatelja

Uređenje Turske kule – ostvarivanje prostora susreta, *kreativnih inkubatora* – posao vezan uz UMAS i Filozofski fakultet te književne i likovne udruge grada.

Katalinića brig – prostor susreta, kreativni inkubatori - posao vezan uz UMAS i Filozofski fakultet te književne i likovne udruge grada

Sustipan – prostor susreta, kreativni inkubatori. Tema: more, medij: multimedijalnost.

Festival dječjeg stvaralaštva u vezi sa Šibenskim festivalom djeteta

Međukvartovski susreti kao susretišta gradskih zajednica, klase, interesnih klastera. To su zajednički događaji, gostovanja pisaca i drugih umjetnika, čitanja poezije, čitanja i pričanja priča, teatarski iskoraci, opera gostovanja, lokalna natjecanja u pjevanju, organizacija čišćenja okoliša, uređivanje sportskih terena i parkova.

2018.-2020. Edukativno ekološka akcija „Clean Up Split Day“, odnosno „Očistimo Split“. Misli se na čišćenje smeća u parkovima, dvorištima, oko kanti za smeće i na rubnim područjima uz podršku grada i načine odvoza prikupljenog otpada, po uzoru na gradove kao što su Sydney, Seul i Barcelona, što se mjestimice već provodi (npr. na Barbarincu).

Međunarodna razmjena učenika viših razreda osnovnih škola i učenika srednjih škola (primjer OŠ Meje i Škola iz Lindlara u Njemačkoj – primjer dobre prakse), na što možemo potaknuti npr. osnovne škole u Sinju i Visu

Osnivanje Studentskoga kulturnog centra Split - točka susretišta i polazišta u programe razmjene i edukativne programe svih vrsta (od ekoloških do edukativnih)

Osnivanje Studentskoga volonterskog centra u novom prostoru sa svrhom koordinacije programa EPK i drugih lokalnih programa (od prevođenja, do Clean Up ekoloških programa, na razini ekspertize studentske populacije).

Otvaranje Ureda EPK na Rivi. Uspostava primjerenih veza sa svim segmentima zajednice: muzejima, galerijama, udrugama civilnog društva, gradskim kotarima, lokalnim udrugama veterana, umirovljenika, mladeži i invalida.

Od industrijske kulture do kreativne industrije. Unutar samog programa EPK-a i vizije i misije ove Strategije, u središtu se nalazi ideja da se od vizije razvoja industrijske proizvodnje ponajprije treba zadovoljiti očekivanja građana i dopustiti im da oni prepoznaju neki kulturni proizvod. U našem slučaju to se odnosi na proizvode industrijske kulture koje se ovom Strategijom preusmjerava u proizvode kreativne industrije. Ovdje se otvara prostor za čitav niz djelatnosti u kojima će sudjelovati mlađi i obrazovani ljudi te tako učiniti Split dinamičnim kulturnim centrom.

Digitalna tehnologija. Ona je zamašnjak novih oblika društvenih razmjena kulturnih i društvenih energija te predstavlja doprinos novim kreativnim izričajima. S

jedne strane tu je riječ o digitalnoj pismenosti kao početku određenoga procesa, a s druge o kreativnosti kao kreativnom zamašnjaku

Kulturna proizvodnja. Provodi se kroz glazbene, diskografske, izdavačke i filmske medije te kroz nove tehnologije. Na taj se način potrošačima, zajednicama i konzumentima kulturnih proizvoda u širim okvirima omogućuje razvoj i iskorak izvan lokalne zajednice: otvaranjem novih tržišta i prihvaćanjem lokalnog proizvoda u širem prostoru

Kulturna industrija i muzeologija. Otvara mogućnost kapitaliziranja na tradiciji prostora: ideja muzeja plastike, muzeja sporta, smještanja kulturnih sadržaja u pojedina predgrađa i preklapanja ideja kulture svakodnevice (ciljane skupine) s tradicijom ideje elitne kulture.

Industrija stvaranja novih potreba. Premda je riječ o neoliberalnoj metodologiji proizvodnje potreba, na globalnom tržištu postaje imperativom upravo stvoriti i etablirati kulturnu industriju koja premrežava postojeće i stvara nove potrebe na temeljima individualnih i društvenih želja i globalno proizvedenih potreba. To se posebno odnosi na audiovizualne iskorake, diskografsku industriju i masovno produciranu industrijsku kulturu. Slično se događa i s načinom na koji funkcionišu muzeji, kazališta, kino-dvorane i performativni oblici iskazivanja suvremenih sadržaja, uključujući TV-sapunice i druge oblike novih komunikacija u postmodernoj zajednici.

Iskoraci u kreativne industrije kao dodane vrijednosti. Ključni akteri su kreativni pojedinci i umjetnici unutar i izvan sustava. Oni svojim individualnim djelovanjem razvijaju nove ideje, tehnologije, neizravne oblike komunikacije (metaforičke, metonimijske i ironične), odnosno poruke kojima djeluju na društveno umrežavanje i razmjenu iskustava kao vrijednost što oplemenjuje zajednicu iznad i pokraj umjetnosti „stvaranja potreba“. Kulturno utemeljena kreativnost ključni je element razlike u privatnom i civilnom sektoru poslovanja kulture kao djelatnosti koja nadilazi zatvorenost u pojedinačno. Zahtjevi su tih sektora učinkovitije komuniciranje, doprinos inovativnoj proizvodnji, brendiranje, upravljanje ljudskim resursima i dvosmjerna komunikacija. U tome smislu iznimno su važni prostori o kojima je dosta riječi bilo u ranijim poglavljima Strategije.

„Kreativni kampovi“ ili „kreativni inkubatori“ u službi EPK-a i kulturnog zamašnjaka Splita kao „grada kulturnog iskoraka“

Kroz ovaj način djelovanja kulturne profesije i šire zamišljenog okvira sudionika procesa EPK, otvara se čitav niz kreativnih mogućnosti koje korespondiraju s radom Sveučilišta i ostalim oblicima kulturne razmjene, od onih koji su ucijepljeni u lokalnu zajednicu, do elitnih u prostorima institucija koje „žive“ od i za kulturu. Svrha ovog oblika posredovanja kulture je višestruka:

- pomoći kreativnim osobama da osmisle svoje ideje i projekte u skladu sa suvremenim umjetničkim i kulturnim strujama i potrebama u zajednici
- pomoći u procesu pretvorbe kreativne ideje u stvarnost (umjetnički ili kulturni proizvod u službi zajednice)
- umrežiti se s ostalima koji rade slične ili generički povezane projekte
- prezentirati ideje u cilju obogaćivanja vlastitog iskoraka u originalni zahvat
- omogućiti da se ideje i ostvare (najam gradskih prostora, susreti, izložbe, postizanje vidljivosti projekta unutar grada i okolice
- potaknuti tržište, tj. publiku, koja će kritički konzumirati kako bi iz toga proizašle neke nove ideje
- Mediji kao posrednici procesa: diskografske kuće, izdavačke kuće, knjižare, književni klubovi, glazbeni klubovi, domovi nezavisne scene kao prostori susretišta i pomoći neprofitabilnim umjetničkim nastojanjima, nove tvrtke na području audiovizualne industrije, organizacije rekonstrukcije tradicionalnih događanja, kulturnih priča kao događaja itd.

5.2. Jačanje međunarodne prepoznatljivosti Splita kao „grada konstruktivnog i kreativnog kulturnog dijaloga“ – *Split kao grad kulture dijaloga*

Grad Split može ponuditi koncept suživota i nadgradnje tradicije i suvremenih tendencija koje se oslanjaju na smjernice europskoga kulturnog i civilizacijskoga kruga. Grad Split je „grad kreativnoga nemira“, koji su obilježili mnogi osobiti i uspješni pojedinci u svim sferama javnog, društvenog, gospodarskog i kulturnog života. Zagovaranjem kontinuirana kreativnog i konstruktivnog dijaloga, razvijanjem kulture dijaloga, treba senzibilizirati građanstvo Splita za integracijske procese koji su pred nama. Na taj će se način otvoriti prostori i mogućnosti za pozicioniranje Grada Splita u širem europskom i međunarodnom kontekstu kao mjesta koje pruža i otvara plodno tlo za daljnji razvoj urbanog, kulturnog i otvorenog društva. Grad na tim osnovama treba graditi svoju sliku u budućnosti – svoju prepoznatljivost.

5.3. Strateški oslonac u međuregionalnoj, međunarodnoj i međusektorskoj suradnji

U doba kada se stvaraju pretpostavke i u praksi brišu granice između elitne i popularne kulture, također se ruše i granice između pojedinih kulturnih djelatnosti. Kulturno i umjetničko stvaralaštvo nadrasta zadane okvire vlastite discipline i traži mogućnosti za stvaranje novih vrijednosti u multimedijalnom izričaju. Javljuju se i sve popularnijima postaju interdisciplinarnost i multidisciplinarnost, što postaje

preduvjetom daljeg razvoja umjetničkih i općenito kulturnih izričaja. Iskorak iz okvira zadane discipline postaje važnim preuvjetom za stvaranje kulture dijaloga, propitivanje i osnaživanje kulturnog identiteta. Umreženost i suradnja između kulturnih i obrazovnih ustanova te nezavisne kulturne scene postali su preuvjetom za jačanje suvremenih edukativnih programa. To više je potrebno uspostaviti aktivnu suradnju kulture s drugim djelatnostima u gradu kako bi se ostvarili uvjeti za realizaciju infrastrukturnih i programske aktivnosti. Osim toga, nužno je osnažiti suradnju sa Sveučilištem u Splitu. Ukratko, intenzivna međusektorska suradnja, iznimno je važan preuvjet za ostvarenje većine ciljeva iz ove Strategije.

5.4. Plansko upravljanje povjesnom jezgrom

Kako bi se sačuvala povjesna jezgra grada, potrebno je osigurati održivu zaštitu njezinih kulturnih vrijednosti. Ona treba biti ispravno obnovljena i pod dobrom upravom koja će značajno pridonijeti gospodarskom i kulturnom razvoju grada i njegovu ugledu. Uvjete boravka i rada u jezgri treba podići na odgovarajuću razinu da u njoj svi mogu podjednako uživati.

Osnovni ciljevi obnove i održavanja stare gradske jezgre su:

- zaštita kulturnih vrijednosti povjesne jezgre Splita, a osobito graditeljske baštine kao nositelja tih vrijednosti
- unaprjeđenje kvalitete života u staroj gradskoj jezgri, uz očuvanje duha mesta i upravljanje njegovim promjenama
- poboljšanje upravljanja povjesnom jezgrom
- prezentacija kulturne baštine

Aktivnosti

Zacrtani ciljevi ostvarit će se putem ovih aktivnosti:

- provođenje programa sanacije i restauracije prema godišnjim planovima Grada usklađenima s programima Ministarstva kulture i drugim sudionicima, pri čemu konzervatorski radovi služe kao primjeri dobre prakse
- koordinacija sanacije komunalne infrastrukture i građevinskog fonda s nadležnim gradskim službama i javnim ustanovama, u skladu s prioritetima prema vrijednosti građevina i potreba domicilnoga stanovništva; uspostaviti sustav održavanja kao glavnoga načina očuvanja baštine
- izrada i provedba Plana upravljanja povjesnom jezgrom kao temeljnog dokumenta koji treba odrediti djelovanje svih institucija i pojedinaca koji su

uključeni u život i rad u gradskom središtu; poboljšanje koordinacije službi Gradske uprave koje sudjeluju u procesu provedbe pojedinih projekata, suradnje s Konzervatorskim odjelom Ministarstva kulture, s ustanovama u kulturi i javnim poduzećima, čiji djelokrug rada zadire u staru gradsku jezgru, kao i s građanima (stanovnicima i korisnicima) s kojima je potrebno ostvariti partnerski odnos; unapređenje sustava financiranja obnove i održavanja, pri čemu treba uvažiti činjenicu da stara gradska jezgra nije samo finansijsko opterećenje, već i resurs gdje se ostvaruju znatni prihodi

- održavanje i unapređenje boljeg sustava informiranja (informacijske ploče) o kulturnim dobrima u povjesnoj jezgri; izrada publikacija, dokumentarnih filmova, organizacija stalnih i povremenih izložbi, stručnih skupova i popularnih predavanja; educiranje javnosti putem različitih medija; uspostava centra za posjetitelje

Splitski konzervatori, naime, upozoravaju na potrebu poboljšanja državnog zakonodavnog okvira i državnog upravljanja baštinom jer državna regulativa umnogome određuje okvire i mogućnosti akcija u gradu.

Evo tih zadataka:

- nastojati poboljšati (relativno novi) Zakon o kulturnospomeničkim dobrima u odnosu na privatno vlasništvo i ulagačko partnerstvo (potrebno je više povjerenja u taj mehanizam upravljanja spomenicima) i sustav kategorizacije spomenika (ponajprije financiranje najvrednijih spomenika);
- decentralizirati upravljanje spomenicima prema uzoru na arhivske službe, muzeje i restauratore; konzervatorski odjeli na terenu trebali bi biti samostalniji (i finansijski) te imati veći utjecaj na zakonodavstvo u pripremi zakona i podzakonskih akata, propisa, smjernica, preporuka i sl.;
- nacionalni registar spomenika i dokumentaciju izdvojiti kao javnu službu (britanski model);
- prikupiti (na razini Ministarstva) dostupne podatke o ulaganjima svih vrsta u zaštitu spomenika na svim razinama (nacionalnoj, županijskoj...), kako bi se dalje racionalno i efikasno planiralo finansijsko i ostalo ulaganje, uključujući ono putem oporezivanja;
- razmotriti mogućnost uvođenja svakodnevnog održavanja spomenika - ili trajno ili jednu godinu pokušno (na račun većeg dijela godišnjih proračunskih sredstava za spomeničku zaštitu kako bi se ustanovio učinak u nizu povijesnih gradova) - i time senzibilizirati javnost za male restauratorske zahvate;
- konzervatorska služba treba uvjerljivo objašnjavati važnost kulturne baštine u razvitku nacionalne ekonomije i socijalnoga kapitala te preuzeti vodstvo u

tumačenju novih oblika zaštite kulturne baštine, u dugoročnom planiranju na županijskoj i gradskoj razini, obrazlaganju prioriteta, poticanju sudjelovanja nevladinih organizacija i grupa, tješnjoj suradnji s drugim sektorima Uprave, crkvenim ustanovama, privatnim sektorom, srodnim muzejskim i arhivskim ustanovama te širenju razumijevanja i obrazovanja na lokalnoj razini za konzervatorski rad (uključujući u njega amatere i druge entuzijaste, osobito među mladima).

5.5. Razvoj kulturnog turizma i uspostava tješnjih veza sa zajednicama u Gradu

Područje kulturnog turizma u Splitu raste iz godinu u godinu, postajući jednim od vodećih zamašnjaka mogućega razvoja grada. Veza kulture i turizma trojaka je, očituje se kroz mnoštvo aktivnosti Turističke zajednice (*Dioklecijanovi dani*, promociji tradicijske kulture), potom je vidljiva kroz stalne akcije i gradske manifestacije, kao i kroz festivalе koji obogaćuju kulturno-turističku ponudu grada. Imajući u vidu ekonomski učinke turizma, kulturne ustanove trebat će više pozornosti posvetiti kulturno-turističkim sadržajima planirajući, u sklopu svojih godišnjih programa, događanja koja mogu privući veći broj domaćih i stranih gostiju. Tako će pridonijeti još boljem pozicioniranju grada Splita kao međunarodne kulturno-turističke destinacije. Naime, ostvarivanje ovoga cilja usko je vezano uz ostvarivanje prethodnog cilja. Smisleni kulturni sadržaji uz svoju kulturno-umjetničku komponentu trebaju postati i turističkom atrakcijom. Na tome tragu bolja suradnja između kulturnih institucija i Turističke zajednice postaje jednim od glavnih ciljeva kulturnih i turističkih organizacija, naravno uz sudjelovanje Grada Splita kao nositelja ovoga projekta. U tu svrhu potrebno je osmisiliti ne samo ljetni program, već i cjelogodišnju dinamiku raznolikih kulturnih i umjetničkih sadržaja, osobito programe koji bi povezali kulturne i turističke aktivnosti u zimskim mjesecima.

5.6. Informatizacija i digitalizacija kulturnih ustanova

Zbog naglog tehnološkog razvoja, oprema u kulturnim ustanovama brzo zastarijeva. Stoga je informatizacija kulturnih ustanova trajni zadatak koji treba sustavno provoditi. Poboljšanjem kvalitete informacijskih usluga koje nude kulturne ustanove, između ostalog jača njihovu prepoznatljivost u široj javnosti. Posjećenost mrežne stranice, odnosno portala neke kulturne ustanove važan je pokazatelj njezina programskog uspjeha. Internet je znatno olakšao pristup ne samo informacijama o kulturnim događanjima, nego i dostupnost kulturnih sadržaja kao takvih: glazbe, filmova, knjiga, slika i slično.

Potrebno je osigurati veću dostupnost knjižnične građe, kulturne baštine i svih drugih kulturnih i umjetničkih sadržaja u digitalnom obliku. Predmet digitalizacije nisu samo knjižnična i muzejska građa, nego i sadržaji koji nastaju na svim kulturnim i umjetničkim područjima.

5.7. Jačanje nazočnosti umjetnosti u javnom prostoru

Gradski javni prostori su zajednička dobra, pripadaju svim građanima, i to pravo ne smije biti uskraćeno ni jednom pojedincu.

Uloga je kulture između ostalog i socijalno integrirajuća, a snagu dobiva tek u interakciji s ciljanom publikom. Tada se otkriva njezin puni smisao. Nebrojeno puta ulice i trgovi Splita plešu, pjevaju, vesele se, ali građani ostaju zatečeni provokativnim socijalno i politički angažiranim performansima i umjetničkim akcijama. Takva umjetnost stvara nove vrijednosti u izvanjskom prostoru, tematizira javni prostor, poziva na kreativan dijalog i suradnju. Nositelji aktivnosti za ostvarivanje ovoga cilja su djelatnici neovisne kulturne scene, ali i gradske institucije: galerije, muzeji i kazališta, u suradnji sa Službom za kulturu, Turističkom zajednicom, gradskim kotarima i mjesnim odborima. Kao izvođačka i kreativna snaga tu prednjače studenti i svi mladi. Taj cilj osnažuje ideju javnog i kolektivnog karaktera i značaja kulture te promovira komunikacijske vještine i kulturu dijaloga u svim oblicima suživota stvaratelja i publike.

5.8. Promicanje i razvoj kulturnog i umjetničkog obrazovanja

Cilj kulturnog razvijanja nije samo u povećanju broja kvalitetnih kulturnih dobara i usluga ili u proširenju publike, nego u educiranju i stvaranju duhovnog i intelektualnog ozračja u kojem je zanimanje za književnost, slikarstvo, kazalište, glazbu, film i druge umjetničke izričaje trajna potreba što većeg broja građana. Potrebno je koordinirati kulturnu i obrazovnu politiku osnažujući i jačajući ideje da se u obrazovnom procesu promiče kreativnost i senzibilitet za umjetničko izražavanje, ali i općenito za društvena-humanistička područja. U tome je smislu kulturno i umjetničko obrazovanje od iznimne važnosti i bilo bi potrebno u obrazovnoj vertikali dobro pozicionirati glazbenu, likovnu, kazališnu i filmsku umjetnost te ljubav za knjigom i književnošću jer umjetnost potiče osjetljivost, posebice kod djece i mlađih, smisao za lijepo, skladno i dobro, kako kroz individualan, tako i kroz kolektivan stvaralački čin.

6. Zaključak ili Kako *deblokirati* Split?

U kontekstu svega navedenoga nužno je naglasiti da je jedan od središnjih kulturno-geopolitičkih problema Splita odvojenost od zaleđa, s kojim se često prekidaju komunikacijski protokoli izravne veze: kulturne, umjetničke i kulturno-političke, pa čak i antropološki-vrijednosne. Umjesto izdvojenosti u vlastiti bazensvijet kao samodovoljnu cjelinu, sažetak cilja razvojne kulturne politike sastoji se u

odgovoru na pitanje: hoće li Split ikada vratiti svoj položaj regionalnoga kulturnog i političkog centra?

Ovdje s jedne strane bitno može pridonijeti bolja uspostava zračnoga prometa s regijom i uvrštanje Splita na mapu kulturnih prijestolnica, odnosno gradova sa snažnom i pepoznatljivom kulturnom ponudom koja pokriva razna područja kulture i različite potrebe lokalnih i gostujućih konzumenata. To bi bilo bitno i za kulturu, kao i za ostale segmente komunikacije, širok prostor mogućnosti razmjene ideja, za Sveučilište, znanost, nove tehnologije, nove medije, ali i za poticajne razmjene kulturnih djelatnika, studenata, profesora i posebno umjetnika. Riječ je, ukratko, o uspostavi kulturnih mostova i kulturnih paradigma koje su od vitalnog značaja za ovu Strategiju.

Očuvati stečene vrijednosti i pozicije kulture u vrijeme gospodarske krize nužno je, ali nikako ne može biti alibi ili pokriće za sve manje pokretačkih ideja, zamisli i snage da se u kulturnom životu promišljuju i zbivaju procesi transformacije i promjene koje pokreću kulturu u razdoblje novih medija i tehnologija. Upravo je zato središnji srednjoročni plan vezan uz pripremu Grada za EPK, odnosno za proces izlaska iz *Statusa quo* i ulaska u institucionalne i izvaninstitucionalne kreativne pomake.

Split je uvijek na stanovit način bio i sudjelovao u tijeku promjena kulturnih paradigma. U tome smislu svakako treba nastaviti provoditi razvijanje kulture i kulturnih djelatnosti realizacijom programa javnih potreba u kulturi te nastojati ravnopravno unaprjeđivati sve segmente kulturnog i umjetničkoga stvaralaštva. Grad Split treba očuvati kulturnu raznolikost svoje ponude, a uz to zagovarati adekvatno vrednovanje kulturnih proizvoda i projekata. Istodobno s projektima vezanim uz javni novac, treba prepoznavati i podržavati inicijative kulturnoga poduzetništva, kako u privatnom sektoru - tako i u javnim ustanovama. Grad Split se mijenja onako kako to diktiraju suvremeni oblici života zajednice i gospodarske prilike, tako da suvremeniji život u gradu nije i ne može biti kakav je bio proteklih desetljeća. Vođeni čvrstom nadom da će se i na državnoj razini napokon dogoditi proces decentralizacije te da kulturni život nije privilegij samo sjeverne Hrvatske i glavnoga grada Zagreba, smatramo da je taj cilj bitna polazna točka za razradu konkretnih ciljeva. Primarni je zadatak provođenja konsenzusom dogovorene kulturne politike: stvaranje stabilnih uvjeta u kulturnom sektoru te zagovaranje procesa usavršavanja, samopropitivanja u programskom i organizacijskom smislu. Financijski, prostorni i drugi neadekvatni uvjeti ne bi smjeli biti izgovor za stagniranje u kulturi. Posljedice se često očituju u nedostatku hrabrosti i odlučnosti da se pokrenu i ostvaruju unutar institucija i udruga kreativni i organizacijski pomaci, procesi i inovacije. Odgovornost da se permanentno podiže razina kvalitete programa i komunikativnosti sadržaja kriterij je kojim se određuju lideri u industriji kulture te promiču i afirmiraju kulturne težnje određenih

interesnih grupa koje proizvode sinergiju potrebnu za artikulaciju Splita kao pravog kulturnoga središta.

Sve navedeno u interesu je javnosti željne aktivnog participiranja u kulturnome životu. Istodobno, osiguravanjem materijalnih sredstava, infrastrukturnih i drugih potrebnih uvjeta za nesmetano djelovanje institucionalne kulture, ne smije se zakinuti potpora programske agilnim, dinamičnim, intrigantnim, suvremenim i provokativnim projektima koje nudi nezavisna kulturna scena. Stoga je potrebno kontinuirano postavljati ciljeve i zadatke kroz pojedinačne programe te praćenje njihove realizacije i potvrde u svim fazama nastajanja, provođenja i trajanja. Poticat će se nabava novih tehnologija u institucijama, informatičke i multimedije opreme, kao i programi namijenjeni poboljšanju kvalitete usluga, obavljanju redovite poslovne i umjetničke djelatnosti te marketinških i promidžbenih aktivnosti, a usmjereno prema konzumentima kulturnih dobara. Umrežavanje i smišljanje projekata institucija i udruga nezavisne kulturne scene ima cilj osiguravati sredstva iz izvanproračunskih izvora financiranja, osobito fondova EU-a.

Na temelju povijesnoga pregleda, društveno-kulturološkog uvida i političkog pitanja konsenzusa vezanog uz pitanje različitih modaliteta kulturnih praksi, identificirano je više važnih elemenata s pomoću kojih će se iskristalizirati SWOT analiza (v. prethodno poglavlje), utemeljiti i provesti ciljevi ove Strategije:

Problem i pitanje stare gradske jezgre. Potreba da ona ostane živa, dinamična i da ostane središnji element grada Splita kao kulturnog brenda. Gradska jezgra treba živjeti svih 12 mjeseci u godini, u Gradu mora postojati sistem kojim će se gradski prostori dodjeljivati onim čimbenicima kulturnog razvoja koji će gradu omogućiti knjižničarsku, izložbenu, performativnu, kulturološki utemeljenu, galerijsku i slične aktivnosti, uključujući i restorane koji će dogovorno u prostoru i oko muzejskih prostora raditi na promicanju autentične i tradicijske hrane (pića i običaja). U taj proces treba uključiti i budući Studentski kulturni centar i Centar volontera EPK-a sa svojim projektima (iz kojih će se razviti Humanistički studentski kulturni projekt).

Pitanje muzeja i galerija. Problem pronalaženja načina na koji će se razdvojeni i parcijalni interesi pojedinih institucija upisati u jedinstvenu praksu gradske koordinacije zajedničkog dobra za zajednicu. Riječ je o ideji da se muzejski prostori u vlasništvu Grada Splita umreže kao *funkcionalni holding* koji će raditi na zajedničkim potrebama i koordinirano, uz potpuno poštovanje pojedinih stručnih i strukovnih specifičnosti. Samu ideju moguće je ostvariti tek kada se provedu analize i rasprave stručne javnosti o mogućim pozitivnim učincima i primjeni *funkcionalnog holdinga* na bazi marketinga koji će dati mogućnost osnaživanja i popularizacije muzejskih sadržaja. Istodobno, u samom gradu treba organizirati Muzej Dioklecijana (o kojemu više u dijelu o aktivnostima Galerije umjetnina), Muzej Domovinskog rata, Sportski muzej, Muzej plastike, Muzej tradicijske industrijske kulture, možda i Tehnički muzej na Mosoru te također ustrojiti postojeće prostore onako kako ih je u strateškom

dokumentu zamislio Muzej grada Splita, ali u koordinaciji sa svim drugim udrugama i planom očuvanja povijesne Stare gradske jezgre kao autentičnog prostora interakcije turizma, tradicije, urbanističkog kontinuiteta i prekidanja s praksom komercijalizacije sadržaja kao jedine tržišno-natjecateljske neoliberalne opcije budućnosti i stvaralaštva grada. U tome smislu Grad treba preuzeti inicijativu i koordinaciju ovoga projekta prije EPK-a, odnosno do 2019. godine. U taj proces treba upisati i projekte koji nisu pod gradskom upravom, odnosno Hrvatski muzej arheoloških starina i Galeriju Ivana Meštrovića koji bi se trebali uključiti u sinergiju gradskih nastojanja za „deblokiranjem“ pasivnog stanja u gradu.

Pitanje muzejske prakse - zapravo je iznimno važno i treba biti ne samo propit(iv)ano na razini gradskih službi koje se bave kulturom (i to ne samo formalno i birokratski, nego i stručno), već i u široj zajednici i najširem prostoru dioničara kulturnoga procesa, od posjetitelja kulturnih priredbi, preko profesionalaca koji rade u sektoru do djece i učitelja u školama. Na primjer, Pomorski muzej svakako bi trebao izaći na more, a u tome kontekstu i drugi muzeji bi u adekvatnim prostorima na obali trebali dobiti svoje alternativne prostore (depoe koji ujedno mogu biti izložbeni prostori). To nije samo ideja vezana uz projekt EPK-a, već i način na koji u budućnosti treba rješiti muzejske prostore kao dominirajući i iznimno važan element kulturnog turizma, odnosno načina na koji se grad upisuje na šire zamišljenu mapu prostora kojemu pripada. Potrebno je osigurati prostor za izlaganje donirane zbirke grafika i malakološke zbirke te osigurati prostor za rad udruga čiji rad pridonosi razvoju djelatnosti i ostvarivanja ciljeva Strategije.

Osim same činjenice da se u središtu strategije nalazi pitanje stare gradske jezgre i njezina *brendiranja* kao izuzetno važne, vjerojatno i najvažnije kategorije kulturne prepoznatljivosti, u samom procesu kulturnog iskoraka u zajednici izuzetno je bitno **da Grad prepozna vlastita predgrađa** (prostori stereotipiziranja, devastacije i zanemarenih/skrivenih potencijala) i iznađe način na koji će se ti prostori, od Brda i Mertojaka, do Stobreča i Splita 3, uključiti i sudjelovati u kulturnom oblikovanju sredine kao jedinstvenom dijaloškom prostoru preklapanja različitih kulturnih paradigma. U tom smislu smještaj Sveučilišta u srce novoga grada treba služiti kao poticaj da se prostori od Splita 3 do Mertojaka, i neki još dalji, uključe u studentski život i zažive na način kako inače žive studentski gradovi i studentska predgrađa. U tome posebnu ulogu treba imati Sveučilišna knjižnica i buduće sastavnice koje će činiti Studentski kulturni centar (i njegove podružnice, od starog Hajdukova stadiona do Ulice Ruđera Boškovića).

Na području međunarodne suradnje kulturnih ustanova od iznimne je važnosti **sudjelovanje lokalnih institucija i prostora kojima one upravljaju (gradske vijećnice, muzeja, galerija, sveučilišta i drugih) u međunarodnim projektima**, kako na razini suradnje, tako i motivacije projekata koji će omogućiti iskorak iz lokalne perspektive u globalno okružje. U tom smislu važna je sinergija Grada,

Sveučilišta i civilnog društva, na čemu posebno treba raditi u razdoblju do GPK-a 2020. godine. Nakon toga će se sam proces uhodati i u svoju srž će uključiti ne samo kulturne nego i ekološke i edukativne programe, poput godišnje akcije čišćenja grada, zelenoga grada, saniranja Karepovca i uspostave „solarnoga grada“.

Kroz ovu se strategiju u razdoblju od idućih pet do deset godina **treba riješiti pitanje Stare gradske vijećnice i Palače Milesi, kao idealnih gradskih prostora**, izložbenih, informativnih i prezentacijskih. To se odnosi i na ostale prostore „mješovite zone“ stanovanja, urbanističkoga prepletanja turizma i svakodnevice, kao i na prostore današnjeg Etnografskog muzeja. Riječ je, naime, o golemom prostoru u srcu palače koji treba pretvoriti u aktivni i interaktivni prostor susretišta.

Uza samu **zaštitu park-šume Marjan**, koja je od krucijalnog interesa za ovu Strategiju, treba misliti i na druge prostore koji bi mogli ispunjavati istu kulurološku svrhu u zajednici i biti prostori susretišta, prirodnog okružja i zaštite javnog prostora pred privatnim poduzetništvom. Ovdje spominjemo **Žnjan i Duišovo**, kao prostore budućeg lokalno determiniranog Zoološkog vrta, sportsko-rekreacijski prostor s biciklističkim stazama i prepoznatljivim prostornim okružjem, jednu šetnicu - prostor kontinuiteta od Bačvica sve do hotela Lav, kako bi se zaokružio taj sportsko-rekreativno-kulurološki prostor. Praktički, šetnica bi se trebala protezati od Trogira do Stobreča uz niz kulturnih, sportskih i autentično ugostiteljskih sadržaja, s posebnim naglaskom na racionalizaciju postojećih nefunkcionalnih i stereotipnih ugostiteljskih objekata, o čemu bi se Grad i Županija trebali dogovoriti i postići sporazum (odgovarajući Pravilnik).

Posebna pozornost treba biti posvećena odnosu Sveučilišta i Grada. Grad mora sustavno raditi sa Sveučilištem kako bi se doista pretvorio u regionalni sveučilišni centar, zajedno sa Studentskim kulturnim centrom i pratećim sadržajima koji potiču lokalno gospodarstvo, brendirajući Sveučilišni grad, gotovo jednako kao i povjesno-kulturni centar. To se može postići umrežavanjem restorana sa studentskim centrom, kao i ostalim sadržajima koji studentske povlastice-potrebe upisuju u grad. Jedan od primjera je mogućnost korištenja studentskih bonova za prehranu u restoranima, čime bi se omogućio život gradske jezgre tijekom čitave godine. Isto se odnosi i na kulturne sadržaje, gdje studenti sustavom dogovorenih popusta imaju pristup kazalištima, muzejima i drugim kulturnim događajima.

Grad **mora poticati postojeće objekte kulture:** muzeje, festivale, kazališta i ostale institucionalne i programske objekte, kako bi zadržao postojeći nivo kulturne ponude, ali jednako tako treba raditi na poboljšanju i promociji ponude kako bi:

- **Proširio svoju kulturnu ponudu na svih 12 mjeseci** i u kulturi ostvario rezultate koji se mogu smatrati središnjim pokretačem gradskoga gospodarstva;

- **Ostvario prepoznatljivost zasnovanu na staroj gradskoj jezgri kao središnjem mjestu susretišta**, ali uz to pružio čitav niz mogućnosti, od opera koje u svojoj ponudi imaju i engleske prijevode, do oblika kulturne ponude koje su po samoj prirodi svoje proizvodno-modalne upisanosti primljive najširem krugu gostiju iz cijelog svijeta.

U tom smislu treba poraditi na sinergiji između Filozofskog fakulteta, Ekonomskog fakulteta, Grada i udruge civilnog društva kako bi se ostvarili kvalitetni programi na području kulturnog menadžmenta i doista kvalitetnog programa edukacije cjelovitih i dobro obrazovanih turističkih vodiča, koji ne samo da mogu voditi turiste gradom, nego ih moraju znati uputiti u različite sadržaje: knjižarske, književne, kazališne, koncertne, baletne, festivalske i gastronomsko-tradicionalne, od onih koji se odnose na tradicionalne restorane pod pokroviteljstvom Grada i Turističke zajednice do programa različitih manifestacija (plovidba gajetom *falkušom*, na primjer).

Uređenje i opremanje objekta Doma mladih u kulturni i informacijski pulsar, hibridni multikulturalni centar, tvornicu kulture i kulturna vrata grada i regije otvorena prema svijetu na svim platformama i mrežama u prijenosima digitalnih zapisa. Uređenjem i stavljanjem u funkciju Doma mladih postigla bi se većina postavljenih ciljeva Strategije u pogledu disperzije kulturnih sadržaja i dostupnosti kulturnog proizvoda svima, sinergije institucionalne i izvaninstitucionalne kulture, centara kulturnog i informativnog menadžmenta, producijske i prezentacijske točke za sve kulturne programe u AV zapisu, točke poveznice svih čimbenika koji tvore kulturu u svojoj sinergiji.

Sinergijom između Grada, kao osiguravatelja određenog tipa prostora za važne dionike kulturnoga procesa, i Sveučilišta, knjižara, udruge civilnog društva i raznih organizacija koje se bave nezavisnom kulturom, ovi programi trebali bi pridonijeti „deblokadi“ grada, njegovoj reurbanizaciji u pozitivnom smislu riječi i mogućnosti da Grad zaživi kao jedan jedinstven *kulturni holding* koji će biti kvalitetno vođen suradnjom Uprave za kulturu s muzejima, upravama kazališnih kuća, nezavisnom kulturnom scenom i civilnim sektorom.

Prilog 6. Sažetak javne rasprave, komentari, primjedbe i doprinos u Javnoj raspravi

Očitovanje na primjedbe, prijedloge i mišljenja dostavljene u sklopu Javne rasprave Nacrt prijedloga Kulturne strategije grada Splita 2015. - 2025.

UVOD

Dana 5. ožujka 2015. Grad Split na svojim je internetskim stranicama objavio NACRT PRIJEDLOGA KULTURNE STRATEGIJE GRADA SPLITA 2015. - 2025.

Dana 20. ožujka 2015. održana je prva Javna rasprava NACRTA PRIJEDLOGA KULTURNE STRATEGIJE GRADA SPLITA 2015. - 2025.

Dana 2. travnja 2015. održana je druga Javna rasprava RESTRUKTURIRANOG NACRTA PRIJEDLOGA KULTURNE STRATEGIJE GRADA SPLITA 2015. – 2025 sa posebnim naglaskom na viziju, misiju i ciljeve.

Mišljenja, prijedlozi i primjedbe na predloženi tekst mogli su se dostaviti do 07. travnja 2015. putem elektroničke pošte na adresu kulturna-strategija@split.hr.

Tijekom javne rasprave Grad Split zaprimio je 59 primjedbi, prijedloga i mišljenja.

Zaprimljene primjedbe, prijedloge i mišljenja (u nastavku teksta: KOMENTARI U JAVNOJ RASPRAVI) te očitovanja na njih prezentirat će se u nastavku dokumenta.

1. KOMENTARI U JAVNOJ RASPRAVI SA OČITOVAЊEM

REDNI BROJ	UDRUGA/USTANOVA/ FIZIČKA OSOBA	PRIMJEDBE	PRIJEDLOZI	PITANJA	PRIHVAĆENO/ NEPRIHVAĆENO	OBRAZOZJENJE
1.	SANJA IVANČIĆ – ETHNOGRAFSKI MUZEJ			"1.) Je li udruživanje Etnografskog muzeja Split s Muzejom grada Splita dio ove Strategije? 2.) Koji je povod ove ideje? 3.) Molim da mi se imenuje, bilo pravna ili fizička osoba, koja je došla na takvu ideju? 4.) Tko je odobrio izradu studije o takvom udruživanju? 5.) Tko sve sudjeluje u njenoj izradi? 6.) Koliko košta izrada same studije? 7.) Koji su prametri izrade studije kojom se odlučuje o udruživanju ova dva sasvim raznorodna muzeja?"	Ne prihvaća se	Udruživanje Etnografskog muzeja Split s Muzejom grada Splita nije dio Strategije. U Strategiji se naglašava da će se „ostvariti tek kada se provedu analize i rasprave stručne javnosti o mogućim pozitivnim učincima i primjeni funkcionalnog holdinga na bazi marketinga koji će dati mogućnosti osnaživanja i popularizacije sadržaja muzeja.“ Zagovara se suradnja svih institucija pa tako i muzeja.
2.	VJERAN BIRIMIŠA – UDRUGA ZA PROMICANJE STVARALAŠTVA	"U članku x.3.7. Jačanje klupske scene u infrastrukturnom i organizacijskom smislu se spominju neki sadržaji i klubovi, ali se zaboravlja da su to sve privatni interesi. Ako se gradi Kulturna strategija na privatnim poslovima to nije dobro, privatnici sutra mogu zatvoriti svoje djelatnosti. Klub Kocka se nebi trebao spominjati, jer je jedan veoma upitan prostor sa hrpom udruga koje se međusobno loše slažu. Gdje je gradski prostor za gitarijade? Tko se sjeća dors (dalmatinski omladinski rock susreti)!"			Prihvaćeno	Djelovanje klupske scene jest dio privatne inicijative. Udruge i samostalni umjetnici doprinose javnim nastupima u jačanju klupske scene, na komercijalnoj osnovi.

3.	PLAMENKO BAVČEVIĆ – UDRUGA ZA PROMICANJE HRVATSKE MARITIMNE BAŠTINE	"Retradicionalizacija ukupnosti kulturne baštine Splita i Splitsko-dalmatinske županije ne bi se smjela podvesti zajedništvu istih ili sličnih kriterija jer sve kulturno stvaralaštvo i baština ovih područja imaju svoje posebne tradicionalne specifičnosti i razinu povijesnu važnosti. Npr. ne možemo s istih stanovišta govoriti o kulturi maslinarstva , vinogradarstva, tradicionalnih ljekovitih trava, gotovo nestaloj drvenoj brodogradnji ili pripremi poljičkog soparnika, a ovakvih i sličnih navoda ovom poglavju Strategije ima previše."	"Predlažemo da se u Kulturnu strategiju grada Splita uvrsti naš projekt pod nazivom: Međunarodni festival mora i mornara - Split koji bi se kao svojevrsni kulturni vremeplov hrvatske maritimne kulture i baštine održavao 7 dana na autentičnim povijesnim lokacijama splitskog akvatorija i akvatorija Splitsko-dalmatinske županije uključujući i sve srednjodalmatinske otoke."... "Smatramo da bi se u dalnjem procesu donošenja ove Strategije, a nakon provedene javne rasprave, trebalo оформити ekspertne skupine za pojedinačna navedena kulturna područja. Zadatak i zaključak ovih skupina trebala bi biti analiza povijesti, stanje sadašnjosti i cilj u budućnosti kulturnih komponenti koje formiraju cjelovitost ove Strategije."		Prihvaćeno	Biti će razmatrano u drugom dijelu programskog procesa u kandidaturi za EPK
4.	MIRJANA JAKUŠIĆ – UPRAVNI ODBOR HRVATSKOG DIZAJNERSKOG DRUŠTVA	"U nacrtu se "dizajn" spominje 17 puta, najčešće kroz nabranje studijskih i galerijskih programa ili povijesnih osoba, a samo 3 puta u "aktivnom kontekstu"... "Dizajn je aktivni proces rješavanja problema koji stimulira inovacije i bitan je faktor uspješnosti kulturne i gospodarske razmjene grada kao mikro jedinice unutar globalnog poretka, ali je u isto vrijeme i aktivnost neprekidnog kritičkog propitivanja urbanog razvoja grada, iz perspektive njegovih građana."			Prihvaćeno	U potpunosti je prihvaćena pozicija dizajna u Strategiji, a i uvršteno je u kandidaturu za EPK.

5.	ANTE FRANKIĆ – RADIO KLFM	"Radio Klfm, kao prvi hrvatski radio u zajednici, ima mogućnosti i potencijal šireg društvenog djelovanja, predlažemo proširenje teksta u strategiji. Djelovanje radija Klfm u prostoru referealnog medijskog centra Doma mladih je vezano za studijski prostor za proizvodnju programa i produkciju komplemetarnih sadržaja dodatno bi imao ulogu obrazovnog centra koji bi nudio zainteresiranim akterima (mkc, pdm, korisnici) educiranje o tehničko-prodукcijskim elementima za pokretanja community radija. participativnim i inkulzivnim pristupom bi se se ostvarili uvjeti za realizaciju inovativnih sadržaja koji do sada nisu bili prisutni u lokalnom kontekstu (urbane, pop i nezavisne kulture, kulture koja nije zastupljena od strane komercijalnih i ostalih mainstream medija), koji bi potvrdili ulogu Mkc i Doma mladih kao centralnog mesta generiranja ovakvog tipa kulture. Dodatni potencijal je izlazak u javni prostor kroz radionice, predavanja, koncerte i sl, da bi se ostvarilo senzibiliziranje lokalne zajednice na sadržaje koje radio komunicira, ali i na mogućnosti korištenja suvremenog (participativnog) medijskog prostora."		Prihvaćeno	U Strategiji se zagovara i razvitak medija i participacija građana kroz medije, kao i edukacije i proces cjeloživotnog učenja.
6.	ANTONIA KUZMANIĆ – KOORDINATORICA PLATFORME DOMA MLADIH	"U nacrtu strategije razvitka kulture grada Splita platforma Doma mladih, Dom mladih i Multimedijalni kulturni centar navode se u nekoliko poglavja kao što su iv.2.7., v.6.6., x.3.5.1.4. , x.3.8.3., xiii.1. Itd. Kako su informacije u poglavljima različite navedene šaljemo vam točne informacije o gore navedenim akterima, njihovom radu i viziji razvitka u desetogodišnjem periodu. Prijedlog teksta za nacrt je sažet i koncizan kao što bi trebao i biti naveden u strateškim dokumentima. <i>*Zbog velike količine primjedbi koje se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvorene mailove</i>		Prihvaćeno	Strategija je restrukturirana, to je obavila agencija Razbor.

7.	ANTONIA KUZMANIĆ – POZITIVNA SILA	"Za razvoj ovog podsegmenta nezavisne kulture nužno je: povećanje finansiranja inovativnih umjetničkih projekata i programa kroz Program javnih potreba u kulturi grada Splita, povećanje finansiranja međunarodne kulturne suradnje, povećanje finansiranje prezentacijskih-festivalskih formi koje lokalnu zajednicu stavljuju u europski kontekst i razvijaju publiku na ovom polju umjetničkog djelovanja, spremnost grada Splita na apliciranje partnerskih projekata s udružama, razvoj rezidencijskih centara u Splitu i njihovo sufinanciranje: u nacrtu strategije navode se dvije vrste umjetničkih rezidencija - književne i filmske, čemu treba pridodati i izvedbene rezidencije, kao novog pogleda na organizacijsko i programsko uređenje u svijetu suvremene izvedbene umjetnosti i kulture."	"Osim spomena, nema daljnje razrade načina, nositelja, indikatora razvoja suvremene izvedbene umjetnosti predlažemo vam da uvrstite suvremenii cirkus, eksperimentalno kazalište i performans u strateške ciljeve razvoja "segmenata" nezavisne kulture jer upravo ove izvedbene umjetnosti predstavljaju "žanrove" koji su drugačiji od dominantnih koncepcija umjetničkog djelovanja kako u lokalnoj zajednici tako i na nacionalnom nivou, a čijem se provedbom programa i projekata doprinosi razvoju suvremene kulture i umjetnosti u Republici Hrvatskoj na polju umjetničkih praksa koje su marginalizirane i imaju otklon od klasičnog umjetničkog djelovanja."		Prihvaćeno	Strategija je restrukturirana, to je obavila agencija Razbor.
----	--------------------------------------	---	---	--	------------	---

			Prihvaćeno	Prijedlozi su vidljivi u ciljevima, mjerama i indikatorima.
8.	ELLI PECOTIĆ – GRADSKA KNUJŽNICA MARKA MARULIĆA	<p>"Smatramo da Strategija nije u dovoljnoj mjeri i na prav način prepoznaala značaj i ulogu GKMM Split u kulturnom životu grada. Širenje knjižnične mreže (uključujući i knjižnične stacionare i pokretnu knjižnicu – bibliobus) nigdje nije navedeno kao kapitalna investicija ili akcija iako se u Strategiji na više mesta naglašava kako je nužno obnoviti određene objekte i sadržaje na prostoru grada i predgrađa koja nemaju kulturnih sadržaja. Osim toga, u Strategiji se kritički govorio o nekim djelatnostima GKMM, npr. nepružanju prostora izvaninstitucijskim programima, iako to već redovito radimo, po čemu smo u kulturnim krugovima prepoznati. Mišljenja smo da knjižnica ima važnu ulogu u ostvarenju dugoročnih strateških ciljeva kulturne politike Grada, osobito vezano uz projektiranje i realiziranje kulturnih sadržaja u razdoblju od studenog do ožujka (Kulturna zima), s obzirom da tijekom cijele godine imamo bogat i raznolik program. Također Strategija, između ostalog, promovira upravo one programe koje svojim radom i djelovanjem pokriva djelatnost GKMM Split: programe koncipirane za rad sa zajednicom (interaktivna i inkluzivna praksa), a posebice programe namijenjene ciljanim skupinama stanovništva koje može percipirati i generalna publiku. Na pojedinim mjestima u dokumentu se može iščitati kako praćenje književne scene i organiziranje književnih događanja prestavlja glavnu knjižničnu djelatnost. Napominjemo kako je to samo jedna od naših djelatnosti (čime se ne umanjuje njena važnost) i da je naša djelatnost u skladu sa IFLA-nim i UNESCO-vim Manifestom za narodne knjižnice puno šira i raznovrsnija."</p>	<p>*Zbog velike količine prijedloga koje se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvore malove</p>	

9.	PRIRODOSLOVNI MUZEJ I ZOO VRT	Muzej je dao primjedbe na 15. stranica, u prvom dijelu je općeniti osvrt na pisanje i sadržaj same strategije, dok se u drugom dijelu daju nadopune, izmjene, prijedlozi i mišljenja uz tekst na pojedinim stranicama. "U Strategiji je potrebno koristiti standardni hrvatski jezik, pa bi se sukladno tome morale zamijeniti pojedine riječi kao što je „kulturno“* i zamijeniti s „kulturno“; „decenijama“ zamijeniti s „desetljećima“; „akcioni“ s riječi „akcijsko“ itd.." ... "Prije samog pisanja Strategije jednostavno se trebao uzeti obrazac za izradu za koji donosimo i primjer"..."Prije stvaranja realne strategije moraju se točno utvrditi problemi, tj. dati točnu dijagnozu i izvidjeti sve mogućnosti koje su nam na raspolaganju. Strategija spominje npr. decentralizaciju kulturne ponude iz središta grada prema periferiji, kako bi kulturni sadržaji svima bili dostupniji. Ipak, u strategiji nema vizije uključenja gradskih prostora koji bi se mogli koristiti u kotarevima za korist lokalnog stanovništva." ..."Strategija je marginalizirala i sakralnu kulturnu baštinu te brojne zaslужne osobe i ustanova, čak i dobitnike nagrade grada Splita za životno djelo na području kulture, kojima se Split može pohvaliti (npr. doprinos prof. Perislava Petrića otkriću sakralne spomeničke baštine, te niz drugih zaslужnih osoba)."..."U Strategiji kulturnog razvitka zanemarena je i prirodoslovna kultura, kao sastavni dio opće kulture."	"Predlažemo da se u Strategiju unese odredba da prvenstvo korištenja gradskih prostora imaju organizacije koje djeluju i u lokalnoj zajednici (u kotaru), a udruge koje se ne bave aktiviranjem stanovnika kotara nemaju pravo koristiti i onako malobrojne prostore kotara."..."Predlažemo da se u Strategiju unese odredba da će se početi poštovati Zakon po kojem u upravnim vijećima sjede muzealci (aktivni ili umirovljeni), a zatim i ostali javni djelatnici u kulturi. Predlažemo da takav rad bude volonterski." *Zbog velike količine prijedloga za izmjene koji se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvorene mailove		Djelomično prihvaćeno	Vidljivo u prioritetima oko kulturnog mapiranja grada, u ciljevima, mjerama i indikatorima.
----	-------------------------------	---	---	--	-----------------------	---

10.	IGOR ČALJKUŠIĆ – ODSJEK ZA DIZAJN VIZUALNIH KOMUNIKACIJA, UMETNIČKA AKADEMIJA	<p>"U nacrtima strategije kulture grada Splita dizajn se pojavljuje tek kao prateći sektor, pvenstveno u sklopu težnje povezivanja kreativnih industrija i sektora turizma. Međutim, smatramo da u sklopu Strategije i njenе provedbe dizajn treba shvaćati kao vrijednost po sebi, a onda i u sinergiji s drugim područjima, kao jedno od područja društvenog razvoja, inovacije, poboljšanja uvjeta života u gradu i široj zajednici općenito, a ne samo kao uslužni servis drugih industrija. Odnosno, djelatnosti poput dizajna (kreativnih industrija općenito) ne smiju sagledavati isključivo prema ekonomskim kriterijima, nego i prema kriterijima njihove opće društvene i kulturne vrednosti. Nužno je naglasiti potencijale i ulogu dizajna u razvoju i unapređenju javnih servisa, djelovanja i usluga javnih institucija; u području edukacije, kulture i kulturnih institucija; vaninstitucionale, nezavisne ili nigo scene itd. Razvoj postojećih institucija uključuje i razvoj projekta tzv. "dizajnerskog inkubatora" ili "huba", kao projekta koji omogućuje povezivanje i suradnju akademije, sveučilišta, grada i potencijalnih načitelja (javnih i privatnih) te omogućuje diplomiranim studentima lakši prijelaz u svijet profesionalnog rada. Smisao i svrha djelovanja takvog projekta najbolje ukazuje metafora "huba" kao čvorišta, mesta razmjene znanja i vještina, susreta, komunikacije i posredovanja informacija. Dugoročno, "inkubator"/"hub" bi imao mogućnost prerastanja u neku vrstu instituta za dizajn, kao regionalnog centra za razvoj, promociju, znanstveno proučavanje i dokumentaciju dizajna."</p>	Prihvaćeno	Dizajn se shvaća i kao vrijednost po sebi. Vidljivo u ciljevinama.
-----	--	--	---	--

11. TOMISLAV ĐONLIĆ – ŽUPANIJA SPLITSKO- DALMATINSKA	<p>"Strategija nije dovoljno naglasila kulturni identitet grada Splita kao antičkog matropolitanskog središta niti je dovoljno precizno mapirala koja područja unutar kulture u Splitu želi razvijati. Konceptualni i onim što navodi da joj je jedan od glavnih ciljeva. Govori se o deblokadi Splita a sama zatvara grad u njegove administrativne granice. Umjesto takvog pristupa ona je morala prepoznati bogatstvo i u njegovoj okolini jer se radi o jedinstvenom i povezanim kulturno-povijesnom prostoru (Trogir-Solin (Salona)-Split / gradovi-lokaliteti pod zaštitom Unesco-a) ili širom okolicom (Sinj – alka, otoci – Puslinja Blaca) i sl. U tom smislu posebno može biti zanimljiva poveznica sa salonom s kojom je današnji Split neizostavno vezan. Napokon, njenim gašenjem napućila se Dioklecijanova palača i izrašao je današnji Split. Tu postoji i katu/ mnoštvo nitki kojima se može razvijati (katu/ takva teza. Kao zgodan primjer imamo sv. Dujma, saloniantskog mučenika, koji je nakon smrti „nadživio“ svoga progonitelja Dioklecijana tako da je njegov mauzolej pretvoren u Katedralu sv. Dujma... i sl! Osim toga, zanemaruje se činjenica kako je ranosrednjovjekovni Split najprije postao središte saloniantske biskupije a kasnije crkvenim saborima 925. i 928. godine Split postaje metropolitansko crkveno središte hrvatske biskupije, čime postaje važno mjesto u razvoju hrvatske i kršćanske kulture. Strategija uopće nije prepoznala bogatstvo ni važnost kršćanske kulture u gradu Splitu koja je nezabilazni dio njegovog kulturnog i duhovnog identiteta? Npr. Ne prepoznaće i važnost jedne međunarodne kulturne manifestacije – dani kršćanske kulture – koja se već 11 godina održava u Splitu i koja je jako dobro posjećena. Kulturna baština, obzirom na bogatstvo i značaj, u strategiji je minorizirana (zapostavljena kulturnoumjetnička društva)."</p>	Prihvaćeno	<p>Grad Split, kada su u pitanju kulturni resursi, se ne zatvara u njegove administrativne granice - vidljivo u analizi temeljnim vrijednostima, misiju i viziju, te u općim strateškim ciljevima.</p> <p>Važnost kršćanske kulture u gradu Splitu opisana je u revidiranom strateškom dokumentu.</p>

12.	HRVOJE COKARIĆ – KULTURNO UMJETNIČA UDRUGA UZGON-SPLIT	"Dokument nema formu strategije, veliki broj iznesenih podataka je neistinit, određeni kulturni dionici u strategiji se favoriziraju , dok se veliki broj dionika (poput recimo naše udruge) potpuno ignorira te marginalizira. Jedini način da ova strategija dobije zadovoljavajuću formu je angažiranje vanjskog facilitatora, koji će uz seriju okruglih stolova na kojima će se u okviru raznih fokus grupa (kazalište, likovnost, glazba, muzeji, novi mediji, i.t.d.) izraditi realne swat analize, te putem istih dekretirati misiju, viziju i ciljeve. Također potrebno je izostaviti parcijalne opise udruga i organizacija u kulturi, jer ukoliko bi sve bile sadržane i pobrojane dokument bi imao preko 350 stranica."			Djelomično prihvaćeno	Nacrt Strategije je restrukturiran
-----	--	---	--	--	-----------------------	------------------------------------

13.	VITOMIRA LONČAR	<p>"Nacrtu nedostaju ključni elementi koje strateški dokument mora sadržavati. Nije poznat tim koji je nacrt izradio, nedostaje jasna swot analiza, a sasvim su izostavljeni sljedeći elementi: pest analiza, organigram, matrica procesa odlučivanja, jasni i odrižvi finansijski planovi, tablice te brojčani podaci o pojedinim područjima. Također nedostaje sustav evaluacije, popis literature i sažetak. Nacrt ne obuhvaća sve subjekte koji obavljaju djelatnosti u kulturi, pa su tako u potpunosti izostavljeni samostalni umjetnici (ne "slobodni", kako se pogrešno navodi), ne postoje podaci o umjetničkim organizacijama kao najčešćem načinu organiziranja privatne inicijative u kulturi. Nacrtu nedostaje i jasna metodologija, nije napravljen "user friendly", odnosno, premda se na mnogim mjestima spominje participacija, kao važan faktor i predviđet "deblokade", kako navode autori, građanima te gotovo nemoguće razumijeti osnovne postavke ove strategije. Grad Split nema jasno definiranu kulturnu politiku. Planiranje je samo jedan od glavnih instrumenata svake kulturne politike, a ako ne postoji okvir (jasno definirana kulturna politika) strateški plan ne može biti utemeljen i realan. Plan mora biti "action oriented", ali također i dostižan. U ovom nacrtu nabrojena je "lista želja" koja nije dostizna iz više razloga. Također ne postoje argumenti niti analize potreba za mnoge aktivnosti koje su predviđene, a to se najviše odnosi na velike infrastrukturne objekte. Grad Split ima iznimno nepovoljan odnos financiranja hladnog pogona u odnosu na program (gotovo 95% prema 5%) što je "zvono za uzburku" podatak koji bi trebao ozbiljno uzeti u obzir pri stvaranju strategije. Veliki je problem u nacrtu zbirka s terminima, autori pogrešno rabe terminne misije, vizije, zamjenjuju se termin kultura s kulturnim, uvodi se nepostojeći termin "kulturnost" i sl. Bez temeljite analize i dijaloga, ovakav nacrt ne može biti koristan ni poslužiti svrhu."</p>	Djelomično prihvaćeno	<p>Strategija je restrukturirana, osnivač se obvezuje kroz misiju, viziju i opće strateške ciljeve osigurati programsko djelovanje svih kulturnih institucija i nezavisne scene, u skladu s mogućnostima.</p>
-----	-----------------	--	-----------------------	---

14.	NATAŠA BOGDANOVIĆ JADRONJA – UDRUGA MEĐUNARODNI FESTIVAL NOVOG FILMA	"Htjeli bi izraziti čuđenje, pa i razočaranje, jer se u Strategiji nije našlo mjesta za Međunarodni festival novog filma / Splitski filmski festival (službene kratice u MFNF / STFF), najstariji međunarodni filmski medijski festival u Republici Hrvatskoj utemeljen 1996. godine upravo u Splitu, a koji ova udruga uspješno organizira i vodi evo već 20 godina." ... "U Strategiji se spominje Festival novog filma, međutim jednostavnom pretragom hrvatskih filmskih festivala u bazi HAVC-a može se utvrditi da takav festival u Hrvatskoj ne postoji niti je ikada postojao. Pretpostaviti ćemo da je Festival novog filma nastao iz neinformiranosti autora teksta Strategije, a ne iz želje da se namjerno umanji važnost Međunarodnog festivala novog filma, te ćemo u našim komentarima iznijeti činjenice i točne podatke o Međunarodnom festivalu novog filma / Splitskom filmskom festivalu." *Zbog velike količine primjedbi koje se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvorene mailove			Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita
15.	VLADIMIR KOSSJANENKO – IZVPROF. UMJETNIČKA AKADEMIJA, GLAZBENO UMJETNIČKA UDRUGA ARTEMIS, DIRIGENT SPLITSKIH VIRTUOZA	"Eklatanti deficit profesionalnog koncepta redovne koncertne djelatnosti klasične glazbe u gradu Splitu. Klasični koncertni život grada Splita hitno treba samostalnu profesionalnu organizaciju (ne Hnk) koja se na odgovarajući način brine o organiziranju koncertne sezone i njenom financiraju van okvira kazališne djelatnosti. U protivnom će vođenje i financiranje koncerata uvijek ostati na marginalnoj razini i s vremenom se potpuno ugasići. Prijedlog: osnivanje koncertne direkcije Splita (po uzoru na Zadar, Zagreb, Varaždin i dr.) Koja će pokrивati taj važan segment kulturnog života grada u suradnji sa svim kulturnim institucijama Splita, Hrvatske i inozemstva. Prednosti naspram postojećem modelju su: bolje planiranje koncerata s gostima iz zemlje i inozemstva, jer svi značajni umjetnici planiraju najmanje godinu dana unaprijed; obogaćivanje programa grada kao dio turističke ponude u pred i podsezoni. Nepostojanje strategije i temeljne			Prihvaćeno	Izgradnjom i realizacijom koncertnog prostora, koji spada u prioritete, osigurat će se i djelovanje koncertne agencije.

		infrastrukture za koncertnu djelatnost u Splitu, koja uključuje đake, studente, mlade i etablirane glazbenike. Stihiska neorganizirana koncertna djelatnost prepuštena na milost i nemilost Hnk-a, a time i nemogućnost formiranja konstantnog odnosa s publikom."			
16.	PROF.ART. ANTE KUZMANIĆ – DIPL.ING.ARH, PRODEKAN ZA STUDIJ ARHITEKTURE, FGAG; MARIJANA BRONZOVIĆ – DIPL.ING.ARH, PREDSJEDNICA DRUŠTVA ARHITEKATA SPLITA; MIRANDA VELJAČIĆ – DIPL.ING.ARH, PREDSJEDNICA PLATFORME 9.81		"Prijedlog se odnosi na detaljniju razradu uloge kulture kao važnog elementa održivog razvoja kako okoliša tako i zajednice. Uključivanjem niza aktera, od akademske zajednice, strukovnih udruženja iz područja kulture i društveno-kritičkih praksi mogući su značajni pomaci kroz nove oblike suradnji i sufinanciranja zajedničkih projekata. Ciljevi: povezivanje kulture i obrazovanja nizom konkretnih suradničkih mjera, valorizacija baštine 20. stoljeća te njezino održivo korištenje, poticanje društveno angažiranog djelovanja i građanske participacije, razvoj civilnoga društva u kulturi u kontekstu zajednice. Mjere: stvaranje okvira za suradnje akademske zajednice i sektora kulture, poticanje istraživanja, posebice tema održivog okoliša i zajednice, aktivna zaštita bassline 20. stoljeća, podrška programima koji potiču kritičku raspravu i društveni angažman, stvaranje partnerstava između lokalne uprave, akademske zajednice."	Prihvaćeno	Strategija u svojim ciljevima zagovara održivi razvoj kako okoliša, tako i zajednice. Strategija potiče suradnju Sveučilišta i akademske zajednice s Gradom Splitom
17.	NEPOZNATI AUTOR(pugnamveritatem@gmail.com)	*Zbog velike količine primjedbi koje se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvorene mailove	"Strategija treba definirati tek simptome bolesti i dugoročne ciljeve(gdje smo i gdje želimo doći) te okvirne okolnosti (finansijska sredstva) za njihovo postizanje, dok ćemo onda taktikama - ili kratkoročnim planovima, ustanoviti dinamiku postizanja ciljeva. Dosta je bilo onih koji su od Strategije očekivali planove, koji u njoj ne trebaju biti."	Prihvaćeno	Strategija obuhvaća kulturu u širem smislu, kao i pravo na participaciju dionika

18.	VITOMIRA LONČAR	"Autors Dokumenta nisu navedeni, nema imena voditelja tima, a također ni imena članova tima ili radne skupine. Nije navedeno razdoblje u kojem je Dokument nastajao, a također nije poznata metodologija kojom je rađen. Iz Dokumenta nije moguće sazнатi jesu li ili nisu održavane javne rasprave, okrugli stolovi, fokus grupe, tribine, savjetovanja i slično, kao ni broj održanih (ako ih je bilo). Dokument je izrađen kao skup različitih priloga bez jasne strukture, neujednačen je, a također ne sadrži ni osnovne podatke i analize koje su obvezni sastavni dio sličnih Dokumenata." "Zbog velike količine primjedbi koje se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvorne mailove			Prihvaćeno	Autori strategije: vijeća u kulturi, Kreativni tim za EPK, sve institucije u kulturi čiji je osnivač Grad Split, udruge i nezavisna kulturna scena. Održane su javne rasprave, putem tribina i na webu.
19.	OZREN ČULIĆ	" 1.) Kod izrade i donošenja ovakvih dokumenata uključuje se šira javnost, što nije bio slučaj kod procesa donošenja splitskog nacrtu kulturne strategije 2.) Proces donošenja nacrtu kulturne Strategije, netransparentan način rada na izradi istog. 3.) Za Nacrt kulturne strategije pošto je riječ o donošenju javnog dokumenta, kod izrade pojedinih tehničkih detalja poput vizualnog identiteta, prema pravilniku i Statutu Grada Splita nije bio raspisani natječaj."	"Stoga predlažem da bez obzira na rezultate javnih rasprava i eventualnih prijedloga, kritika itd... koje slijede, a koje će se možda ili neće uvažiti i razmatrati da se ovaj dokument nacrtu kulturne strategije nadopuni te stavi pod oznakom kao obvezujući dokument Grada Splita po pitanju kulture i kulturnog razvitka, i samim time da se isti prilagodi za njegovu nadogradnju, nadopunjavanje i izmjene kroz buduće periode...sugiriram da pri tijelu Službe za kulturu grada Splita bude oformljeno suradničko kulturno vijeće koje će imati upravo tu ulogu infrastrukturne podrške (nefinansijske) prema svim dionicima kulture..."	"Ovdje ću spomenuti jedno vrlo bitno pitanje koje me osobno interesira, a to je koji će to ljudski resurs bilo od Grada Splita illi pojedinih institucija, udruga, itd... raditi na tome."	Prihvaćeno	Autori strategije: vijeća u kulturi, Kreativni tim za EPK, sve institucije u kulturi čiji je osnivač Grad Split, udruge i nezavisna kulturna scena. Održane su javne rasprave, putem tribina i na webu
20.	MIRKO KRSTIČEVIĆ – UDRUGA METAK		"Vezano za podatke o rock grupi Metak (str. 46. strategije...) molim vas da unesete sljedeće izmjene. Mislim da grupa prije koje nije postojala rock scena u Splitu zasluguje koji redak više".		Prihvaćeno	Vidljivo u mjerama revidiranog dokumenta Strategije
21.	GORDAN MIŠETIĆ – Klapa Lučica		Traži se uvrštenje Klape u Kulturnu strategiju. O Klapi: "Ovo je naša 50-ta godina od osnutka u istom sastavu i želimo je obilježiti sa 2 nova CD-a (jedan je upravo izašao), jednim novim spotom, itd., a sve kako bi ostalo iza nas što više baštini i mlađim naraštajima.		Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizići iz Strategije grada

			Naravno kao čisti amateri, da bi ovo ostvarili, potrebna nam je adekvatna donacija ."			Splita
22.	IBRAHIM AGAČEVIĆ – UDRUGA TERRA		"Predlažem da razmotrite mogućnost uvrštavanja i ovih projekata u strategiju... 1. Muzej vode 2. Prirodoslovni istraživački centar 3. Festival slikovnice 4. Riva - Peristil (podrumi Palače)"		Djelomično prihvaćeno	Prijedlog će biti posлан на razmatranje Službi za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru
23.	MARINA MAJIĆ – UDRUGA SPLITGRAPHIC	"Ovi putem ulažemo prigovor na nacrt Kulturne strategije grada Splita, zapravo na činjenicu da međunarodni grafički bijenale Splitgraphic nije uvršten u kulturnu strategiju grada Splita."	"Priložena je strategija udruge Splitgraphic. Planirana Strategija razvoja od 2014. do 2020. godine: 1. Prostor za kontinuirano djelovanje 2. Osnivanje Mglc (Međunarodni grafički centar) 3. Prijava za program Europske unije Creative Europe 4. Pripreme i održavanje VII Splitgraphic Međunarodni grafički bijenala 2015. 5. Retrospektivna izložba Splitgraphic bijenala u Grafičkom centru Vilnius, Litva "		Prihvaćeno	Biti će uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita
24.	KAJA ŠEGVIĆ	"...previše različitih stilova razmišljanja, ideja, različitih stupnjeva razrađenosti pojedinih stavki u dokumentu, a sve uz previše osobnih preferenci za neka od događanja u gradu, na uštrb nekih puno bitnijih stvari. Dokument sam po sebi smatram suhoparnim, nezanimljivim i u potpunosti nekreativnim..."	"Čitav prijedlog za kandidaturu Splita omotati u jedan zanimljiv, zabavan i intrigantan "omot"... 1.) ...Kao prvo, dati čitavom projektu Kulturne strategije razvoja Grada od 2015-2025. nametljivo, intrigantno i kreativno IME 'MRAK VEĆ IMAMO :-); 2.) U skladu sa naslovom i tonom koji je njime dan čitavom projektu kandidature, u dokument Kulturne strategije razvoja predlažem dodati PREDGOVOR u kome se jako kratko opisuje ideja koja stoji iza ovog naslova, a koja će biti pojašnjena u predloženom tekstu PREDGOVORA; 3.) Zadnji dio mog predloženog dodatka prijedlogu kandidature se sastoji, ne više od riječi, već od – ANIMIRANOG FILMA pod nazivom 'Kako upaliti SvetloST?', koji je već gotov i napravljen od strane moje Udruge „Radost stvaranja“"		Djelomično se prihvata	Biti će razmatrano u drugom dijelu programskog procesa u kandidaturi za EPK
25.	ANTICA LOVRić		"Rekonstrukcija i postavljanje		Ne prihvaća se	Nije dio strateškog

			Bajamontuse."			plana
26.	JOSIP DRAGNIĆ – UDRUGA MAG I UDRUGA GITARA ST	"1.) U poglaviju V.6.2. pod „Glazbeni festivali“ na str 97-99 navedena su 4 festivala. Nejasni su razlozi zbog čega tu nisu navedeni i sljedeći festivali koji svojom višegodišnjom tradicijom, međunarodnim karakterom, interesom i podrškom od strane publike, kritike i medija zasigurno zaslужuju da budu navedeni u ovom dijelu dokumenta (MAGfestival, međunarodni festival komorne glazbe, Dani klasične gitar, Piano loop festival; Jazz u veljači) 2.) Na stranici 81, među navedenim skladateljima ispušteno je ime Vlade Sunka... 3.) Na stranici 83 među važnim KUD-ovima izostavljeno je GMD Sanctus Domnio ... 4.) Nejasni su kriteriji po kojem su neki događaji navedeni u poglaviju IV.1., a neki ne. Upućujem primjedbu na nenavođenje ključnih događaja za kulturu grada Splita a koji bi trebali biti navedeni: 1991. – Osnovano Gradska mandolinško društvo Sanctus Domnio Split ; 2010. - Pokrenut MAGfestival, prvi i jedini festival komorne glazbe u Splitu 5.) Na str. 227 Strategije nekoliko puta je netočno navedeno da u dvorani Muzeja grada Splita nedostaje koncertni klavir. Naime, od jeseni 2014. godine zahvaljujući suradnji Muzeja grada Splita i GŠ Josipa Hatzea u gotičku dvoranu Muzeja grada Splita je postavljen koncertni klavir Yamaha 6.) Uvesti brojeve stranica."	"1. Smatram dobrom idejom osnivanje koncertne agencije koja bi skinula teret organiziranja koncerata sa HNK. Međutim, već danas u Splitu postoje festivali i koncertne sezone koje uspješno organiziraju akteri nezavisne scene: MAG, Glazbena mladež, GitaraSt, Piano Project, Splitski virzuosi, Splitski gudački kvartet, Splitski gitaristički kvartet.... Zbog čega ti festivali i organizatori nisu navedeni u ovom poglaviju kao dio "plana za naredno desetljeće"?.. 2.) Zbog čega su u poglaviju X.3.8.1.3. Književne udruge pojedinačno navedene književne udruge (koje također pripadaju nezavisnoj sceni) i njihovi planovi, a za glazbene udruge to nije slučaj? ... 3.) Nejasan je naslov poglavija X.3.8.5. "Nezavisna scena". Misli li se tu na "nezavisnu kazališnu scenu" ili na "nezavisnu scenu" općenito? Ako se radi o drugom slučaju, zbog čega je tu navedeno samo kazalište Playdrama? Smatram da bi naslov trebalo jasnije definirati ili upotpuniti sadržaj poglavija X.3.8.5...."	Prihvaćeno	Koncertna dvorana i koncertna agencija spadaju u ciljeve strateškog dokumenta, jačanje cijelokupne nezavisne scene također.	
27.	TOMISLAV ALUJEVIĆ GRGAS	"Osvrnuo sam se na dio koji govori o glazbenom dijelu kulturne strategije s naglaskom zborско пјеванje i koncertnu djelatnost u gradu Splitu. Kompletni tekst je na mojim stranicama: Http://grad.com.hr/gradskiblog/tabid/138/articleType/articleview/articleid/171/strategija-kulture-grada-splita-2015-do-2025.aspx "			Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita
28.	LINDA MIKAČIĆ	"Ono sto kritiziram je sama forma Sadržaja, gdje nisu označene stranice što proučavanje čini iznimno napornim i "time-consuming".			Prihvaćeno	Strategija je restrukturirana

29.	TONČI KRAJNOCHEVIĆ BATALIC – ANARCHIVE	"Ovim zahtijevamo da se LGBT Centar Split uvrsti u nove inicijative koje spomenuta Strategija donosi i te u sve potrebne točke Strategije. Smatramo da LGBT Centar Split može doprinijeti širenju programskih i kulturnih sadržaja koje grad nudi, doprinjeti u kulturno - umjetničkoj samorealizaciji dijela njegovog građanstva, razvoju kulture kao elementu demokratizacije društva, pa na kraju biti i aktér na tržištu kulturnog turizma."	Dostavljena je Strategija djelovanja udruge.	Prihváćeno	Vidljivo u horizontalnim temama.
30.	ZVONKO SMAJIC	<p>Za Kulturnu strategiju je rečeno da je "ponekad općenita", a ponekad "kotradiktorna". "Nedostaju još rokovi izvršenja za većinu predloženih „akcija“, a također i konkretni finansijski pokazatelji za svaki predloženi projekt.... Ne znam zašto ići u dva smjera: i Koncertna dvorana - adaptacija dvorane u Hrvatskom domu - i Dom omladine.</p> <p>Ici u dva smjera veoma je rizično, jer na kraju može se dogoditi da ni jedan cilj ne bude do kraja ostvaren. Velika dvorana - "Dom mladih" pogodna je za veće koncerte, a i za kongresni centar - koji je u Strategiji planiran u maloj dvorani. U medijima su se pojavili napisи о spaјању Muzeja grada Splita i Etnografskog muzeja. O tome u Strategiji nema ništa. Spaјање nekih Muzeja možda dovodi do ušteda - jedan ravnatelj, itd.... Strategija jedinstveno računovodstvo, itd.... Strategija ništa ne govori o posjećenosti muzejima: koliko je bilo posjetitelja godišnje, koliko je ulaznica prodano? Strategija nema do kraja razrađenu konkretnu viziju razvoja nekih već postojećih institucija, a interesantno je da često spominjanje osnivanje nove "Koncertne direkcije" - na nekim mjestima se spominje "agenzija" – str. 163. Netočno je napomena u Strategiji da Split nema koncerata u organizaciji HNK Split. Na "Splitskom ljetu 2014." bilo je 17 (sedamnaest) koncerata u organizaciji HNK, i nažalost ne baš sa prisustvom dovoljno posjetitelja."</p>	<p>1.) "Strategija govori o „Ljetnoj pozornici grada Splita“ i to u dva različita prostora: bastion Comara i/ili „Stari Hajdukov plac“.</p> <p>Ova druga zamisao je velika finansijska investicija... Iza tog projekta trebao bi stati značajan invenstor..."</p> <p>„Ljetna pozornica grada Splita“ trebala bi biti smještena u tiski prostor, udaljeniji od buke. Kako što je moguće izmjestiti skladišta Kazališta, tako i depozitorij Muzeja ne moraju biti u središtu Splita – o tome Strategija i govori - već i skladišta i depozitorij, a možda i neke radione, na nekoj drugoj lokaciji, na periferiji, gdje je koristenje prostora jeftinije. (str. 9, 153, 159.) Prostor Bastiona trebalo bi ukopati da se dobije udobniji prostor za oko 1.300 -2.000 mješta za publiku, te osmislići prateće sadžale - garderobe, skladišta, WC..., mišljenje autora Strategije da bi „Splitsko ljeto“ trebalo odvojiti od HNK Split (str. 167.), i dati ga na upravljanje Koncertnoj direkciji i/ili agenciji. Na drugom mjestu Strategija navodi da bi „Splitsko ljeto“ trebalo biti u sklopu HNK (str. 163., 3.) GKL, pored igranja kvalitetnih predstava trebalo bi, osim u raznim tehnikama stvaranja predstava s lutkama, veću pažnju „stvaranju“ predstavama u tehnicici marioneta“: GKM , pored igranja predstava s profesionalnim ansamblom trebalo bi stvarati predstave iz Studija: i samostalno i u suradnji s</p>	<p>Prihváćeno</p> <p>Ljetna scena jest potreba i spada u dugoročni plan. Splitsko ljeto je programske orientacije HNK.</p>	

31.	MARIJANA PULJAK – INICIJATIVA „ZA PAMETNE LJUDE I PAMETAN GRAD“	<p>„U osnovi dokument pokazuje veliki trud, ali s malo razumijevanja procesa i ishoda strateškog planiranja. Dojam je da je Strategija radena motivirana natječajem za EPK, a ne voljom i kapacitetom da se radi na sustavnom razvoju sektora. Postoje izvrsne teorijske i praktične podloge za izradu strategije u sektoru kulture koje očigledno nisu konzultirane pa dokument nemam niti minimalnu uobičajenu strukturu i čitljivost strateškog dokumenta, a posebice mu nedostaje operativnost. Ogranman problem ovog dokumenta je i participacija dionika u kulturi. Unjesto toga procesuiranje prevelike kolicine nekonzistentno prikupljenih podataka) stvorilo je dokument koji ne može biti orijentiran za strateško planiranje. Nizanje pojedinačnih projekata različitog nivoa razrade nikako ne doprinosi kvalitetu dokumenta... Svaka Kulturne strategije je da postavi smjernice i bude polica za razvoj kulture grada u sljedećih deset godina.“</p>	<p>„Od ovog Nactra treba napraviti dokument pročišćenog teksta lišenog nepotrebnih ponavljanja i dijelova, nebitnih za strategiju, jasan, tako čitljiv i strukturiran prema pravilima operativnosti, dokument koji potiče kreativne snage grada nudeći im realan okvir u kojem se njihove ideje mogu realizirati. Predlažemo stoga sljedeća četiri koraka u izradi ovog dokumenta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.) Uključiti ljudе koji imaju iskustva u izradi strateških dokumenata posebice u procesu, te postojeći dokument probati u sljedećih 3 mjeseca reorganizirati tako da ima formu i logiku strateškog dokumenta. 2.) Na osnovu ovakve proširene analize stanja, kroz nekoliko radionica participativnog planiranja osmislit i predložiti ključne konstruktivne elemente Strategije na doslijedan i čitljiv način 3.) Ovako nadopunjenu Strategiju staviti na javnu raspravu i dati dovoljno vremena i prilika za konstruktivnu diskusiju i usvajanje relevantnih prijedloga. 4.) Usvojiti konačnu verziju Strategiju po mogućnosti konsenzusom svih stranaka i vijećnika jer time Strategija dobiva stvaran dugoročan politički legitimitet i odzivost.“ 	<p>Prihvaćeno</p> <p>Strategija je restrukturirana. Dokument je živ i dinamičan, mijenjaće se prema prilikama i okolnostima, podložan je javnim raspravama, i poziva sve zainteresirane na suradnju.</p>
32.	VIŠNJA TRUTANIĆ KORICA	„Bajamontuše nema u vašem planu! A obecana je za vrijeme izbora!“	Odbijeno Nije dio strateškog plana	

		Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizći iz Strategije grada Splita.		
33.	JOVO GRKINIĆ – VJEĆE SRPSKE NACIONALNE MANJINE U GRADU SPLITU	"U Nactru Kulturene strategije u Registru kulturnih dobara Splita se ne navodi hram Sv. Save na Obrovu..." U prilogu je više o Hramu.			
34.	JAKOV JAKOVIĆ	"Akcija čišćenja treba biti isplanirana na način da se u kratkom roku ukloni većina grafta sa ulica. Nema smisla malo po malo čistiti nego treba na određeno (mjesec dana) zaposliti 30-40 ljudi, iznajmiti nekoliko miniwashera, i kupiti potrebne kemikalije za skidanje."	Ne prihvata se		
35.	MARIJA TUDOR – GKL	<p>"1.) U poglaviju III.1. Tradicija koja traje i generira nove vrijednosti spominje se festival Marulićevi dani koji se profilira i kao prostor autorskog kazališta, a spoma je iduće rečenica „Taj bi put trebao slijediti Mali Marulić, festival namijenjen djeci i dramskom svataraštvu za djecu“ 2.) U poglaviju IV. Kratki pregled ključnih dogadaja u povijesti kulture u Splitu nije spomenuto utemeljenje Gradskog kazališta lutaka... 3.) U poglaviju V.4. Kazališna djelatnost pogrešan je opis kazališta u prvoj rečenici: „Gradsko kazalište lutaka je marijonsko kazalište.“ 4.) U istom poglavljiju bilo bi važno napomenuti i da je GKL Split utemeljitelj i organizator Festivala hrvatske drame za djecu Mali Marulić koji se odžava svake godine u travnju, i ciklusa koncerata Jazz u veljaci, koji se također odžava jednom godišnje. 5.) U poglaviju X. 3.5.6.3. Gradsko kazalište lutaka Split potrebno je ispraviti termin odžavanja revije Ljetno kazalište za djecu: kraj lipnja / početak svibnja srpnja. Inače, Program Ljetno kazalište za djecu terminski bi se trebao nasloniti na Splitsko ljetno tj. prethoditi mu,</p>	<p>"6.) Zadnji prijedlog odnosi se na formu i strukturu strateškog dokumenta koji bi trebao biti pregledniji. Predlažem da se grafički oblikuje i na kraju dokumenta priloži strateška mapa s misijom i vizijom na vrhu, te iz njih derivirani opći, a potom iz njih pojedinačni strateški ciljevi. U zasebno prikazu bi valjalo nавести aktivnosti za ostvarenje ciljeva. Za ostvarenje jednog cilja potrebno je više aktivnosti, a isto tako moguće je da jedna aktivnost utječe na ostvarenje više ciljeva. Idejno bi bilo i da Strategija sadrži pokazatelje (mjere) ostvarenja ciljeva, u definiranim vremenskim rokovima."</p>	Prihvatanje	U potpunosti je ispoštovana nova strategija GKL-a.

		jednako kao Mali Marulić festivalu Marulićevi dani."		
36.	IVICA MITROVIĆ – ODSJEK ZA DIZAJN VIZUALNIH KOMUNIKACIJA UMJETNIČKE AKADEMIJE	" U Strategiji se na više mjesta spominje koncept kreativnih i kulturnih industrija, posebno u kontekstu "kreativnog grada". U Strategiju nije jasno naznačeno da takav koncept zahlevara kreativne gradane, koji bi svojim kulturnim ljudskim kapitalom doprinjeli razvoju grada na svim razinama. To je moguće ostvariti jedino kroz djelovanje koje nije fokusirano isključivo jednosmjerno (npr. turizam), već kroz dvosmjernu interakciju stanovnika i grada. "	"Predlažemo uvrištavanje 'centra za dizajniranje urbanih interakcija' u Strategiju kao modela suradnje Sveučilišta i grada u kulturnom polju. Centar bi imao za cilj kritički propitivati nove tehnologije u urbanom kontekstu kroz spekulativnu dizajnersku praksu... "	Prihvaćeno Strategija zagovara suradnju Sveučilišta i Grada. Vidljivo u ciljevima i mjerama, te u horizontalnim temama.
37.	IVANA MIŠ – QUEER KULTURA / LGBT ZAJEDNICA GRADA SPLITA	"Premda je 2014. godine grad Split udruzi Rijepet dodjelio prostor koji danas funkcioniira kao IGBT centar Split sa redovitim kulturno - društvenim programom, programom koji stvaraju četiri udruge koje su okupljene oko prostora, među kojima i udruga Flomaster kao potpisnik ovog komentara, centar nije našao svoje mjesto u nacrtu kulturne strategije grada Splita. Tražimo da se igbt centar Split uvrsti u nove inicijative koje ova strategija donosi, te u sve potrebne točke strategije kroz koje bi se omogućiti razvoj centra kao socio-kulturnog centra jedne specifične društvene skupine... "	"Neki od ciljeva udruge Flomaster: doprinos stvaranju tolerantnog okruženja, organiziranje raznih manifestacija, promicanje ideje o ekologiji i zaštiti čovjekove okoline kroz različite radionice i aktivnosti, poticanje turističkih vrijednosti u lokalnim sredinama, upoznavanje turista, koji ne dolaze organizirano, sa kulturnim, povjesnim, sportskim i zabavnim sadržajima iz domene njihova interesa ..."	Prihvaćeno Vidljivo u horizontalnim temama, namjera je da se poveća participativnost i doprinos opisanih ciljeva, a aktivnosti koje su bitne u razvojnom kulturnom procesu biti će uvrštene u Kulturnoj mapi grada, kao posebnom dokumentu koji će proizći iz Strategije grada Splita
38.	DRUŠTVO PRIJATELJA KULTURNE BAŠTINE	"1.) U poglaviju Kratki pregled događanja u povijesti kulture u Splitu (poglavlje IV.1.) nijedje se ne spominje Monumentalna fontana... 2.) U Statagini u poglavljiju V.5. pod naslovom „Udjuge od posebnog interesa za grad Split“ među nabrojenima nema Društva prijatelja kulture baštine.., koje je u svom dugogodišnjem radu jako puno uradilo za kulturu grada Splita... Nužno je naglasiti da Društvo izdaje časopis „Kulturna bašina“, jedini časopis u Splitsko-dalmatinskoj županiji, koja se bavi problemom kulturne baštine... "	"3.) ... Natječajem riješiti cijelovito uređenje Rive (istočni i zapadni dio i poboljšanje središnjeg dijela Rive, prema prijedlogu Radne grupe za Rivu i DPKB... 4.) Čuvanje tradicionalnih prostora i njihove namjene u staroj gradskoj jezgrici, tako da se striktno i strože primjenjuju ovlasti konzervatora, što im omogućuje Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara...5.) Dio kretanja vodovod te zapušten kao i većina preostalih fontana u gradu, a naročito važnost i osjetljivost imaju one u	Prihvaćeno Vidljivo u analizi, misiji i viziji.

			<p>zoni A konzervatorske zaštite. 6.) Treba što prije uspostaviti tampon zonu, koju je još u prijedlogu upravljanja gradskom jezgrom naglasio SolArc 2009. godine, a isto je učinio i ICOMOS u svojim primjedbama u prijedlozima vezanim za uređenje povijesne cjeline Splita s Dioklecijanovom palačom. Također je Povjerenstvo za izradu nacrta Plana upravljanja povijesnom jezgrom Splita i podrumima Dioklecijanove podrumima predložilo Ministarstvu kulture da se područje poluotoka Marjan s Park šumom prijavi UNESCO-u kao kontaktna zona. 7.) Ne smije se dozvoliti promet motornih vozila u zoni A konzervatorske zaštite, kao ni gradnja garaža u njoj..."</p>			
39.	TENA ROMANI – QUEERANARCHIVE	"Nakon što je grad Split 2014. dodijelio prostor lgbt centru, on okuplja 4 udruge od kojih 3 u svojim programima ulaze u područje kulturnog djelovanja. Ovim zahtjevamo da se lgbt centar Split uvrsti u nove inicijative koje spomenuta strategija donosi te u sve potrebne točke strategije."			Prihvaćeno	Vidljivo u horizontalnim temama
40.	SILVIO BRAICA – ETNOGRAFSKI MUZEJ	"1.) Kultura se uporno stavlja u kontekst turističkog klastera, što ona po svojoj biti nije. Time se, kao nadređeni pojам kulturi postavlja institucija turizma, što je totalno krivo i zapravo proizvod zamjena teza... 2.) Muzeji nikako nisu dio turističkog klastera, već kulturnog... 3.) Što je, dakle, osnovni zadatak muzejske ustanove, što je njegova djelatnost? Ovo kaže Zakon o muzejima, članak 5 . A što se u muzejima pohranjuje? I ovo kaže Zakon o muzejima, članak 7. ... 4.) Najveći, najkomplikiraniji i najvrjedniji posao kojeg jedna muzejska institucija može iznjedriti je stalni postav. U Strategiji ni riječi o tome... 5.) Jedan od važnih zadataka grada je stvaranje brenda. Zašto doći i zadržati se neko vrijeme u Splitu? Što Split i šira okolica pruža gostu?... ** Velik broj primjedbi koje se odnose na Etnografski muzej unutar Strategije mogu se pročitati u izvornom mailu.			Prihvaćeno	Strategija je usaglašena sa Zakonom o muzejima.

41.	BRANKO MATULIĆ – SVEUČILIŠTE U SPLITU	" 1.) Dokument kakav je predstavljen ni metodološki ni izvedbeno-tehnički ne spada u kategoriju dokumenata koji bi se mogli nazvati strateškim dokumentom. 2.) Sveučilište u Splitu, njegove pojedine sastavnice i pojedinci, na brojne su formalne i neformalne načine povezani s institucijama grada Splita koje i dalje valja razvijati i unapređivati, a temeljem tih dosadašnjih iskustava, sveučilište u Splitu u okviru svoga znanstvenog, umjetničkog i stručnog kapaciteta, čestitosti i autonomije želi i može pomoći svome gradu."	"Sveučilište u Splitu, odnosno njegove pojedine sastavnice i zaposlenici imaju iskustva u kreiranju strateških dokumenata i mogu u okviru institucionalne suradnje i na temelju partnerskih odnosa sa svim potrebним dionicicima stvaranja strateškog dokumenta razvoja kulture našega grada, dati konstruktivni doprinos izradi takvog dokumenta čiji sadržaj i oblik mora odražavati akademsku razinu."		Prihvaćeno	Strategija je restrukturirana i u njoj su sudjelovali znanstvenici Sveučilišta u Splitu.
42.	ANA DOMANČIĆ – UMJETNIČKA UDRUGA ALEPH	" Koncertna glazbena djelatnost je pre malo zastupljena. Glazbena djelatnost se spominje samo u kontekstu glazbeno-scenske i klupske djelatnosti."			Prihvaćeno	Koncertne glazbene djelatnosti koje imaju veliki značaj za grad Split biti će uvrštene u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita

43.	VICE TOMASOVIĆ – HULU	<p>"1.) Galićeva je zavidna kolekcija umjetnina danas velikim dijelom u fundusu Galerije umjetnina čije je osnivanje i rad Galić pomagao. Neprekinuta izložbena djelatnost salona od 1924. do danas, koja obuhvaća izložbe priznatih splitskih umjetnika, ali i onih koji tek stupaju na scenu, pod vodstvom Hrvatske udruge likovnih umjetnika Split i nadalje obogaćuje kulturni život Splita. Salon Galić institucija je od nacionalnog značaja što potvrđuje rješenje Ministarstva kulture RH o statusu zaštićenog kulturnog dobra. 2.) U vašoj Strategiji je nedovoljno precizno navedeno samo slijedeće: 'ratne 1943 godine je u Splitu, pod talijanskom fašističkom okupacijom održana slobodarska ilegalna antifašistička izložba likovnih umjetnika koju je u konspirativnim uvjetima vidjelo više tisuća građana.' 3.) Danas Hulu-Split broji oko 350 članova kojima udruga nudi tehničku i stručnu pomoć u organizaciji izložbi, informira ih o natječajima, omogućava članovima organizirani profesionalni nastup pred institucijama, zastupa njihove interese, te im pomaže u ostvarivanju statusa samostalnih umjetnika."</p> <p><i>*Zbog velike količine primjedbi koje se ne mogu sažeti potrebno je pogledati izvorne mailove.</i></p>	<p>"Žao nam je što Hulu Split nije bio uključen u izradu ove strategije razvijanja kulture grada Splita 2015./2025. Jer smo mogli pomoći kao najvažnije profesionalno udruženje likovnih umjetnika u Splitsko-dalmatinskoj županiji ..."</p>		Prihvaćeno	Prijedlozi HULU-a biti će uvršteni u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita
44.	DUJE MRDULJAŠ – GALERIJA KULA	<p>"Unatoč nespornoj činjenici da je Kulturna ustanova Galerija Kula od osobite važnosti za razvitak kulture u Gradu Splitu, što je svojim radom doprinjela realizaciji značajnih izložbenih programa predstavivši niz vrhunskih izložaba najznačajnijih imena hrvatske likovne scene, te realizirala gostovanje niza inozemnih umjetnika te je kao takva postala prepoznatljiva ne samo u Splitu nego i na širem području Hrvatske i Europe, citirana Strategija neopravданo u potpunosti zanemaruje doprinos iste u kulturi Grada Splita, te upravo suprotno od svojih glavnih naglasaka razvitka kulture u Gradu Splitu istoј ne pridaje nikakav značaj..."</p>			Prihvaćeno	Biti će uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita

45.	GORAN BEGOVIĆ – JEDINSTVO	<p>'Jedinstvo djeluje u gradu Splitu od 1919. godine i sada plaća najam prostorija gradu Splitu, koje se uskoro vraćaju vlasnicima. Nama prijeti iseljenje i smatramo da zaslužujemo adekvatan prostor u centru grada gdje bi nastavili svoje djelovanje. Ako je pod spomenutom točkom zatražen prostor za privatno kazalište, onda smatramo da se i za nas mora naći mjesto u nacrtu. Po uzoru na dubrovački 'Lindo', Splitu treba gradski folklorni ansambl 'Jedinstvo', koji bi bio udruga od posebnog interesa za Split. Time bi bili stvoreni uvjeti za vrhunski reprezentativni nivo izvedbe i daljnje sudjelovanje, kao i do sada, u svim kulturnim potrebama, grada Splita."</p>	Djelomično se prihvata	<p>KUD „Jedinstvo“ pokrenuto je zahtjev prema Uredju Grada o mogućnosti da se institucionalizira, te da mu se da titula koju zastojiže zbog svoje povijesne, sadašnje ali i buduće uloge u kulturnom životu grada Splita. Vijeće za kazališno i glazbeno-scensku djelatnost upoznato je sa zahtjevima KUD-a „Jedinstvo“</p>
46.	GORAN JUGOVIĆ – UDRUGA MERJAN	<p>"Rečenica, ukinut će se postojeće građevinske zone iz Pš Marijan, onemogućila bi legalizaciju stambenih objekata unutar Pš Marijan, a to bi značilo bezizlaznu situaciju za 60-tak obitelji koje žive na tom području. Kao udruga od početka se zalažemo da se sačuvaju granice Park-šume Marijan ali isto tako da se i legaliziraju postojeći objekti koji služe za stanovanje. Potpuno ukidanje svih postojećih zona u "Park-šumi Marijan" značilo bi nemogućnost legalizacija, kao i izmještaj npr. Zelenškog vrta, Vile Dalmacije, Pomorskog instituta, vojnog objekta i svih ugostiteljskih objekata jer Park-šuma ne poznaje te kategorije ako nisu uvedene kroz Gup."</p>		<p>Zahtjev za legalizacijom objekata u Park šumi Marijan je već ranije dostavljen na razmatranje nadležnim službama gradske uprave</p>

47.	EDI MATIĆ	<p>"1) Struktura: Nepreglednost, komplikiranost, ponavljanja. Potrebno je angažirati stručnu osobu(e) da konstruira dokument u jasnijem i logičnijem obliku;</p> <p>2) Izgled: Nepotrebne promjene fontova, veličine, razmaci, stilovi, tipfeleri i pravopisne pogreške. Potrebno je angažirati osobu koja će dokument urediti i lektorirati (npr. obratiti pozornost na korištenje pojmove „kulturno/kulturalno“), a zatim ujednačiti cjelokupni izgled;</p> <p>3) Sadržaj: U suradnji s osobom koja će prepraviti strukturu dokumenta – temeljito poraditi na kraćenju sadržaja i isticanju esencijalnih dijelova pojedinih poglavљa. Integralni dokument kakav je sada predstavljen – ostaviti u proširenom obliku da se u budućnosti nadograđuje i prepravlja, tj. da ima fluktuirajući oblik." * Ostale primjedbe po stranicama Strategije pogledati u izvomom mailu.</p>	<p>"Prijedlog za točku A (Glavni naglasci Strategije) – Razvoj promocije književnosti i poticanje kulture čitanja (postojeća nacionalna strategija poticanja kulture čitanja, kao jedan od važnih projekata Ministarstva kulture RH, kojeg Strategija ne bi trebala zaboravljati ni ignorirati).</p> <p>Prijedlog za točku B (Investicije, akcije, inicijative) – Pokretanje književne kuće."</p>		Prihvaćeno	Strategija je restrukturirana
48.	UDRUGA RADDAR		<p>Uvrštenje udruge u Kulturnu strategiju. "Udruga za širenje područja kulture i umjetnosti RADDAR prva je započela tematizirati i promovirati kandidaturu Splita za EPK 2020. predavanjem "SPLIT – ART FRIENDLY CITY" u Info-zoni 2013., a zadnji projekt, istoga naslova, realizirala je kao skupnu izložbu u Galeriji Muzeja grada 2014. Producirala je dva videa, jedan s otvaranja a drugi sa zatvaranja izložbe, i postavila ih na YouTube, kako bi što šire popularizirala tu ideju. Osnov njezine strategija djelovanja na tom planu je kreirati novu kulturnu atmosferu Splita i njegov novi image, kao grada prijateljski nastrojenog prema suvremenoj umjetnosti, i tu njegovu sliku plasirati što šire, u nacionalnom i europskom kontekstu. .."</p>		Prihvaćeno	Biti će uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita

49.	GLAZBENA MLADEŽ SPLIT	<p>" 1.) Na stranici 227 u dijelu nepostojanja koncertne agencije posljednjih nekoliko godina stvari se ipak mijenjaju: već nekoliko godina održava se ciklus koncerata u Dioklecijanovim podrumima gdje se na pozornici pojavljuju glazbenici mahom splitskog glazbenog kruga, a održava se i nekoliko manifestacija (MAG, sv. Frane, Dani nove glazbe, Ciklus mladih glazbenika mo. Vinko Lesić). 2.) U programima Glazbene škole Josipa Hatzea ne postoji program za balet..... U Glazbenoj mlađeži Split već 30 godina djeluje Plesni teatar, edukacija isključivo klasičnog baleta....koji djeluje u prostorima MKC-a. Nedostatak adekvatne pozornice i scenske opreme unutar MKC već je opisan i mora biti prioritet u razvoju!!! 3.) Na stranici 228. U tablici Ustanove u kulturi pod rednim brojem 9. treba stajati cijeli naziv naše Udruge: Glazbena mlađež Split ."</p>	<p>Neki od prijedloga: "1.) Potreba ovog grada je osmislitи umjetnički kamp (inkubator) s kompletnom infrastrukturom gdje bi svi umjetnici kroz glazbene, likovne, kazališne kampove Split pretvorili u centar odnosno središte kulturne umjetnosti na Mediteranu; mogućnost razvoja partnerstva, umrežavanja, itd. (Možda kroz Multimedijalni kulturni centar). 2.) U svrhu obogaćivanja kulturno turističke ponude grada Splita, te uzimajući u obzir bogato glazbeno nasljeđe grada Splita, pripremiti program koji će ispričati verbalno, ali i audiovizualno, priču o splitskim skladateljima i glazbenicima (Parač, Bombardeli, Tijardović, Lesić, Gotovac, Bajamonti, Delmata, i mnogi drugi djelujući u sadašnjosti: Ban, Banov, Huljić, Gibonni, Dragojević, Sunko, klapskih pjevača i dr.), te festivalima (Splitski festival, Splitsko ljeto, Melodije hrvatskog Jadranu, Runjićeve večeri ...) 3.) Koncertna agencija ali i koncertna dvorana treba voditi računa i o organizaciji gostovanja splitskih umjetnika u inozemstvu ali i dovođenju vršnih inozemnih glazbenih solista, ansambala i filharmonija / orkestara u Split."</p>		Prihvaćeno	Prijedlozi će biti razmatrani u drugom dijelu programskog procesa u kandidaturi za EPK
-----	-----------------------	--	---	--	------------	--

50.	BRUNA BEBIĆ – VIJEĆE ZA FILM	<p>"Izmjene se tiču poglavlja X.3.8.2.8. - Uz cijeli spektar manjih narudžbi Grad bi, zajedno s Turističkom zajednicom i Ministarstvom turizma, u svrhu vlastite promocije i dugoročnog dobitka, inicijalno trebalo financirati istraživanja i izradu interaktivnih multimedijalnih projekata smještenih u Dioklecijanovoj palači. Riječ je o računalnim igrama sa augmented reality elementima ili o interaktivnim multimedijalnim projektima koji bi koristili augmented reality elemente te "Gamification" mehaniku da korisnika upozna s povijesnim, umjetničkim i ostalim sadržajima palače.</p> <p>*Gamification je upotreba mehanika i procesa prisutnih kod računalnih igara u kontekstu koji nije vezan uz igre a u svrhu da korisnika angažira u sagledavanju sadržaja , te poveća korisnikovo sudjelovanje te interakciju sa sadržajem ..."</p> <p>"Proizvodnja dugometražnih igranih filmova i serija na stranici 181. i poglavje je zajedno s naslovom izmjenjeno u cijelosti. Ostale izmjene tiču se stranice 180."</p> <p><i>*Vidjeti poglavje koje je izmjenjeno u cijelosti u izvornom mailu.</i></p>			Prihvaćeno	Mjere će biti uvrštene u akcijski plan
51.	UDRUGA BAŠTINA CETINSKOG KRAJA		Traži se uvrštenje u Strategiju.		Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita
52.	UDRUGA BEAT		Traži se uvrštenje u Strategiju.		Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita

53.	IVICA MITROVIĆ	<p>Pregledavajuci sazeti nacrt strategije primjećujem da se termin "dizajn" ne spominje niti jedan put u tekstu, na tragu priloga koji je Hrvatsko dizajnersko drustvo poslalo na prvi nacrt strategije i koji govori o znacaju dizajna u suvremenoj kulturnoj produkciji predlazem slijedeće... dio 3.3.: "I tu je svaki pojedinačni doprinos dobrodošao kao prilog procesu modernizacije, i osvremenjivanja upravljanja, pa tako i odlučivanja, ali tek umreženost svih aktera splitske kulture, razdijeljenih po područjima (filmska i medijska kultura, scensko-glazbena, muzejsko-galerijska i likovna djelatnost, te nakladništvo i knjižničku djelatnost) može odrediti utjecati na bolje i pravodobno odlučivanje u sektoru kulture". Navedena kategorizacija, koja vjerojatno dolazi iz postojećih vijeca za kulturu ne pokriva sva područja i polja djelovanja, tako da nedostaju primjerice "inovativne kulturne prakse", "arhitektura", te prije svega "DIZAJN". Stoga, predlazem da se iza likovne djelatnosti doda i "dizajn", u skladu s kategorizacijom umjetnickog područja koje prakticira ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, gdje su likovne umjetnosti i dizajn zasebna polja</p>			Prihvaćeno	Primjedba je uvrštena u tekst restrukturiranog dokumenta strategije Grada Splita
54.	EDI MATIĆ	<p>"Nekoliko primjedbi i prijedloga na na sažetak sadržaja kulturne strategije od 4. travnja SWOT: S (snage) - Rad na usavršavanju kulturnih djelatnika - Da li to znači da smo zadovoljni dosadašnjim usavršavanjem? - Ciljevi su stvarati uspješne kulturne ustanove, udruge ili događanja koji pripadaju kategoriji izvrsnosti - Ne pripada analizi snaga W (slabosti) - zastarjela tehnička oprema u institucijama - Da li je ova ocjena rezultat</p>	<p>"VIZIJA Split će do 2025. godine ostvariti integraciju životnog, stvaralačkog i radnog prostora u tolerantnom okruženju i raznolikih mogućnosti zasnovanih na sprezi Sveučilišta, kulturnog sektora i kulturne industrije kao jednom od oslonaca ekonomskog prosperiteta koji će obuhvatiti sve kategorije stanovništva. - umjesto označenog:...na sprezi kulturnog sektora i kulturne industrije kao jednom od oslonaca socijalnog i ekonomskog prosperiteta koji će obuhvatiti sve kategorije stanovništva.</p>		Djelomično prihvaćeno	Primjedbe i prijedlozi uvršteni su u restrukturirani dokument Strategije grada Splita

		<p>analize ili površnog osluškivanja nezadovoljstva?</p> <p>O (prilike)</p> <ul style="list-style-type: none"> - povezivanje visokoškolskog obrazovnog sustava s kulturno kreativnim sektorom - Ne samo visokoškolskog! <p>T (prijetnje)</p> <ul style="list-style-type: none"> - političke promijene (na nacionalnoj i regionalnoj razini) - Apsolutno je nedopustivo političke promjene staviti pod prijetnje!" 	<p>MISIJA</p> <p>Svoju viziju na području kulture Split će postići osiguravanjem i razvijanjem osnovnih finansijskih, organizacijskih, infrastrukturnih i drugih uvjeta, pravnih i materijalnih, nužnih za provedbu programa javnih potreba u kulturi, a sve u skladu sa kulturnom politikom koja se temelji na dijaloški dogovorenim vrijednostima, slobodi stvaralaštva, toleranciji, poštivanju različitosti, multikulturalnosti, međunarodnoj razmijeni, s naglaskom na dogovorenu činjenicu da kulturna baština i ponuda, umjetničko stvaralaštvo konsolidirano Sveučilište uključeno u život grada i predstavljaju njegove najvažnije razvojne potencijale.</p> <p>- umjesto označenog:... dogovorenim vrijednostima i najvažnijim razvojnim potencijalima: kulturnoj baštini, slobodi umjetničkog stvaralaštva, toleranciji, poštivanju različitosti, multikulturalnosti i međunarodnoj razmijeni; te poboljšanjem distribucije i recepcije umjetnosti i kulture</p> <p>U strateškim ciljevima i mjerama se navodi projekt Kulturne zime, a on nije objašnjen i predstavljen.</p> <p>- Kakav je to projekt Pipeline (2.4.1)? S obzirom da su to jedina dva (pored EPK), imenovana projekta u dokumentu - trebali bi biti jasniji (prepostavljam da se Pipeline greškom provukao iz neke druge strategije)."</p>		
55.	VESNA ALEBIĆ – GLAZBENA ŠKOLA JOSIPA HATZEA	"- U glazbenoj povijesti Splita posebno važna, ako ne i najvažnija godina svakako je 1927. koja se bilježi kao godina osnivanja „Državne muzičke škole“. Neizostavno je da	"...-Stoga, jedan od važnijih strateških ciljeva, trebao bi biti uređivanje imovinsko pravnih odnosa između Grada i Županije, a vezano uz zgradu „Stare“	Prihvaćeno	Biti će u uvršteno u Kulturnoj mapi grada kao posebnom

		<p>u Kulturnoj strategiji Splita ova ustanova zauzme značajno mjesto..."</p> <p>"- Jedan ispravak - Muzej grada Splita od prosinca 2014. godine ima odličan koncertni klavir marke Yamaha, vlasništvo Glazbene škole."</p>	<p>glazbene škole (zaštićeni spomenik kulture) na adresi Kralja Tomislava 6 u kojoj već dugi niz godina djelujemo. Moguće rješenje bila bi i sasvim nova lokacija Škole koja bi objedinila dislociranu nastavu... -Projekt od posebnog značaja za kulturu u gradu Splitu vrijedan isticanja i razvijanja svakako je Međunarodno natjecanje učenika glazbe „Daleki akordi“ koje ove godine ima svoje dvadeseto izdanje... Projekt Umjetnost bez granica odvija se drugu godinu zaredom u suradnji s Vijećem učenika SDŽ, udrugom Prokulturna, Uredom državne uprave i Muzejima Meštrović u Galeriji Meštrović...</p> <p>Projekt „Filharmonija budućnosti“ plod je suradnje Škole i HNK Split. - U suradnji s udrugom Piano Project organiziramo Piano Loop ljetnu školu sviranja polaznika svih uzrasta iz svih krajeva svijeta.</p> <p>Namjera nam je uz podršku Grada i Županije, te uz suglasnost MZOS-a pokrenuti i Školu klasičnog baleta..." Poslan je i opsežan rad muzikologinje Ivane Ferić Tomić na temu Glazbenog obrazovanja u Splitu koji se može vidjeti u izvornom mailu.</p>		dokumentu koji će proizaći iz Strategije grada Splita
56.	VITOMIRA LONČAR	"Smatram da je ovakav način rada na dokumentu koji treba biti temeljni dokument za kulturni razvoj grada Splita za desetogodišnje razdoblje uvredljiv i nedopustiv. Zaobilazeњe participacije je nedopustiva praksa."			<p>Ne prihvata se</p> <p>Restrukturirani dokument Strategije predstavlja živi dokument koji je rađen na način da se mijenja i dorađuje kako bi pratio živi sektor i bio aktualan u</p>

					svojoj strateškoj intervenciji. Stoga će ova Strategija imati svoje godišnje revizije prilikom kojih će zainteresirana javnost imati priliku revidirati ciljeve i mjere te participativnim metodama biti uključena u ove procese revizije
57.	ANTE KUŠTRE – UDRUGA RADDAR	"U jeziku i stilu sažetka nedostaje jednostavnijih, agilnijih, i zašto ne, emocionalnijih rečenica koje lakše dopiru do građana i tako ih brže mobiliziraju na navijačko sudjelovanje u unapređenju kulture u gradu i njegovom približavanju ciljanoj tituli EPK..."	UnSplit doslovice znači 'nepodijeljena podijeljenost', što je logička i stvarna nemogućnost! Zato predlažemo United Split; što na prvu izgleda kao oksimoron, na drugu 'mission impossible', ali je na treću moguća misija. U dijelu koji se tiču nosivih dugoročnih projekata u suvremenim medijima valja naglasiti barem dva koja će povuci za sobom ostale iz kompozicije kulturne industrije, a to su 1. Međunarodni festival filmske komedije i 2. Međunarodni biennale suvremene umjetnosti. Ni Mediteran film festival ni Festival novog filma nemaju taj potencijal: Splitu treba treći, pravi festival! Toronto International Film Festival je lokomotiva tadašnjeg kulturno umjetničkog pogona koji gradu donosi godišnje 9 milijardi dolara!"	Prihvaćeno	Strategija je restrukturirana. Prijedlozi će biti razmatrani u drugom dijelu programskog procesa kandidature za EPK. -
58.	UDRUGA ROMB	"1. Što je najbolje/najvrjednije u kulturi Splita danas (maximalno 3 odrednice): postojanje velikog broja talentiranih umjetnika, postojanje prostora za kreativno izražavanje, Dioklecijanova palača 2. Što je najlošije, odnosno koji su najveći nedostaci u kulturi Splita danas (maksimalno 3 odrednice): veličanje senzacionalističkih događanja i umjetnika			Djelomično prihvaćena Strategija je restrukturirana, to je obavila agencija Razbor. Prijedlozi će biti razmatrani u drugom dijelu programskog procesa kandidature za

			EPK.
	<p>netransparentnost i pogodovanje u razdjeli proračunskih sredstava, nezainteresiranost stanovništva</p> <p>3. Navedite 10 pojma/ova koji bi trebali odražavati sliku kulture Splita sutra-2020. godine: antička palača, multifunkcionalni kulturni prostori, Društveno kulturni centar, Prvi europski skate spot park, Extreme World, dizajn inkubator, film commission, javni prostori, street art, ulično kazalište, hubovi, kulturne rezidencije, sight pass/shows pass, očuvanje tradicijskih i/ili povijesnih dobara</p> <p>Kulturna strategija Grada Splita iako odradena krvnim metodama je u ispravnoj formi, voljeli bi je nadopuniti i komentirati kad bude dovršena, za sad ne vidimo zamjerke na koje nismo reagirali."</p>		
59.	<p>dr.sc. Ivica Mitrović</p> <p>Što je najbolje/najvjednije u kulturi Splita danas (maksimalno 3 odrednice)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grad kao mediteranski i urbani kontekst. - Akademija kao generator nove scene i ljudskog kapitala. - Dom omladine kao ekskluktični hub nezavisne, urbane i pop kulture. <p>2. Što je najlošije, odnosno koji su najveći nedostaci u kulturi Splita danas (maksimalno 3 odrednice)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatna suradnja Grada i Sveučilišta. - Fokus na baštini i ekonomskom kapitalu, a ne na ljudskom kapitalu i društvenom boljiku. - Glavna kulturna događanja u RH i regiji zaobilaze grad. 	<p>3. Navedite 10 pojma/ova koji bi trebali odražavati sliku kulture Splita sutra-2020. godine: Zahvaljujemo Vam na sudjelovanju u anketi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ljudski kapital - društveni boljik - javni prostor - inkluzivnost - multidisciplinarnost - participativnost - obrazovanje - inovativnost - kritičnost - internacionalnost 	<p>Prihváćeno</p> <p>Primjedba je uvrštena u tekst restrukturiranog dokumenta Strategije grada Splita</p>

Kandidatura Splita za europsku prijestolnicu kulture 2020. – Sažetak podnesene prijave

Preliminarna prijava Splita u natjecanju za Europsku prijestolnicu kulture 2020. u Hrvatskoj, u završnom je postupku. Prijavni dokument treba uputiti Ministarstvu kulture Republike Hrvatske do petka 17. travnja 2015. u 17 sati. U idućoj fazi, potkraj svibnja, slijedi predstavljanje i diskusija pred Međunarodnim povjerenstvom, nakon čega će nekolicina hrvatskih gradova biti pozvana na daljnju razradu prijave.

Splitting the Cultural Atom

Kandidatura Splita temelji se na konceptu „*Splitting the Cultural Atom*“ – što je potaknulo lančanu reakciju uzduž i poprijeko grada i omogućilo nam shvaćanje pravoga potencijala Splita i uklanjajući pritom fizičke i emocionalne „blokade“ koje nas koče. Kao primjer ističe se potreba učinkovitijega povezivanja 20.000 mladih koji u Splitu studiraju, ali su nedovoljno uključeni u život grada. Potrebno je u Splitu zadržati što više mladih nadarenih ljudi i umjetnika zaustavljajući njihov odlazak u glavni grad Hrvatske ili u inozemstvo. Želimo učiniti da Split živi i u zimskome razdoblju. Potrebno je razviti načine na koje će kulturni programi biti bolje povezani i dostupniji ljudima u svim dijelovima Grada. Želimo predstaviti našu iznimnu baštinu na način koji će nam omogućiti da postanemo jednom od europskih vodećih kulturnih turističkih destinacija.

U tu svrhu, naša Kandidatura donosi ključne prijedloge sadržane u Kulturnoj strategiji grada Splita.

- Razvijanje nove i podijeljene „priče o gradu Splitu“, s jasnom vizijom mesta koje Split zauzima ne samo sad i ovdje, već u prošlosti i budućnosti
- Razvijanje snažnijega modela kulturne baštine
- Korištenje kulture kao pokretača modela održiva razvoja grada: pokretanje novih modela kulturnog i građanskog upravljanja s pozitivnim učinkom na ekonomiju
- Promidžba Splita kao središta kreativnosti i kulturnog turizma
- Inzistiranje na kreativnosti koju **pokreću** ljudi, umjesto kreativnosti koja je **namijenjena** ljudima kako bi svi imali pristup kulturi kao subjekti, a ne kao pasivni korisnici

Kulturni i umjetnički program

Umjetnički program doista će govoriti o Splitu i njegovoj okolici, prodirući duboko u dušu i tijelo lokalnog stanovništva otvaranjem galerija, kazališta, prostora i mesta novim idejama i utjecajima koji nam ponekad zadaju brige, ali nas ipak povezuju s gradom koji volimo i onim kakav može postati.

Naš će se program oblikovati oko niza naslova koji odražavaju duh Splita i pružaju okvir unutar kojega se baština spaja s modernim težnjama.

Naslovi su:

Cultural Heritage – New Wine in Old Barrels /Kulturna baština – mlado vino u starim bačvama

Ovo se odnosi na građevine Svjetske baštine koje čine srce Splita, ali i srce većega dijela Dalmacije, odražavajući potrebu za što učinkovitijom povezanošću s modernim gradom i prilagođavanjem naše fizičke infrastrukture današnjim potrebama grada. Ovo obuhvaća važan rad na digitalizaciji većeg dijela iznimne povijesne baštine kako bi bila dostupnija i prezentnija mladima.

Visual Arts: Split Infinity / Likovna umjetnost: neograničenost Splita

Split infinity naziv je programa likovne umjetnosti za 2020. Likovna umjetnost trenutačno je jedan od najjačih žanrova koji do izražaja dolazi u Galeriji umjetnina i Galeriji Meštrović. Ovo su tek dvije od mnogih svijetlih točaka grada.

Literature – Split Reads /Književnost – Split čita

Odražava naš odnos s Jadranskim morem i otocima; od mora nam dolaze brojne priče i projekti koji naš program povezuju s ljudima našega grada. Vjerujemo da bi grad, poznatiji kao kolijevka hrvatske književnosti, u ovome području trebao imati zaista snažan program.

Film and Digital – Split Screen /Splitsko platno

Odražava našu ambiciju da postanemo središtem filmske produkcije, ali ujedno i sadašnju tradiciju prikazivanja europskih filmova domaćoj publici na događanjima na širem splitskom području. Filmski festivali Split 2020., kao i oni u godinama koje slijede, odražavat će pitanja koja trebamo dotaknuti i rješavati – urbanizam, sukob, društvene promjene.

Dugoročna strategija Splita, koji teži postati središtem filmske produkcije, odražava se u istaknutoj ulozi filma i digitalnih medija u našem programu.

Music and Dance – Step up the Split / Glazba i ples - na redu je Split

Odražava našu tradiciju klapskoga pjevanja i narodnih plesova (folklor), kao i naše nedovoljno cijenjene suvremene glazbene snage, organizaciju festivala i manifestacija koje privlače mladu publiku.

Theatre – Split Mind /Splitski um

Uvest ćemo nove elemente – osobito tijekom Splitskog ljeta – kako bi se ojačao postojeći kazališni program.

Split goes Public – Streets, Sports, Space / Split se otvara – ulice, sportovi, prostori

Split goes Public odražava našu želju za poticanjem i širenjem sadašnjeg izbora festivala i manifestacija na otvorenome. Do 2020. ponovno ćemo predstaviti, unaprijediti i unijeti više međunarodnih elemenata u sadašnji program festivala i manifestacija. Već sada postoje dobri festivali. No oni mogu postati kvalitetnijima i mogu privući brojniju publiku, kako u gradu Splitu uz postojeću publiku, tako i potencijalnu međunarodnu publiku.

Split goes Public obuhvaća Otvaranje 2020., čiji se koncept temelji na izradi velike lančane reakcije koja kreće na početku naše EPK godine, ali također podrazumijeva unapređenje kvalitete postojećih kulturnih događanja, kao i stvaranje novih.

Ovdje podrazumijevamo i poveznice s velikim sportskim manifestacijama, stvaranje kulturnih programa koji koriste splitsku ljubav prema sportu i njegovu tradiciju življenja na otvorenome, kako bi se u ljetu 2020. organizirale posebne poticajne, pokretačke i privlačne manifestacije. Važne konferencije i debate najutjecajnijih europskih predavača su također predviđene u svjetlu razvoja novih modela kulturnoga života grada.

Split Studentification / Studentifikacija Splita

U ovom dijelu sadržan je strateški plan povezivanja splitskih studenata s gradom u kojem studiraju kako bi Split postao prepoznatljivim suvremenim sveučilišnim gradom, i općenito, kako bi se stvorila šira kulturna ponuda za mlade u Splitu.

Split Studentification također sadržava radikalni plan razvoja posebnih programa i aktivnosti za studente u povijesnoj jezgri, i to u vrijeme izvan glavne turističke sezone. Ovim će se ponuditi nova događanja u središnjim prostorima u, već tradicionalno, uspavano doba godine, pretvarajući Split u energičan zimski grad, privredno osnažen i privlačniji njegovim stanovnicima i turistima.

Vanjske poveznice i razvijanje publike

Naša je vizija također povezana s projektnim temama i s pitanjima koja zabrinjavaju i odnose se na lokalno stanovništvo, kako bi se stvorio program koji će doista povezivati i uključivati svakog u Splitu. Utvrđili smo nekoliko posebnih ciljanih skupina – poput naših branitelja – kojima će određeni projekti omogućiti bolji osjećaj povezanosti s gradom i državom kojoj su služili.

Koristit će se i nova mjesta, prostori i lokacije u gradu i partnerskim lokacijama kako bi se aktivnosti što ravnomjernije rasporedile u raznim dijelovima grada, donoseći kulturu u srca zajednica, mijenjajući izgled i funkcioniranje gradskih

četvrti. Uklanjanje barijera između raznih dijelova grada omogućit će ljudima da vide, osjete i čuju grad jasno i glasno.

Proračun

Proračun za razdoblje 2017. – 2021. sastojat će se od mješovitoga financiranja iz Grada, Županije, Vlade, zajedno s udjelom EU-a i sponzorstvima privatnog sektora.

Detaljniji troškovnik pojedinih projekata i EPK tima slijedi ako Split bude pozvan na pripremu završne Prijave.

Sažetak i sljedeći koraci

Titula Europske prijestolnice kulture Splitu će osigurati platformu za brži razvoj u velik i utjecajan europski grad. Također nam pruža priliku da uistinu budemo svoji. Kroz ovaj program građani će se povezati s gradom i postati njegovim dijelom – bez obzira na to prisustvuju li događanju ili priredbi, sudjeluju li u predstavi, piređuju li izložbu, razvijaju projekt, volontiraju ili jednostavno, s posjetiteljem u Splitu razgovaraju o kulturi.

Ako budemo pozvani da nastavimo s Prijavom, dalje ćemo razvijati projektne ideje iznesene u ovoj Prijavi, radeći s nizom domaćih umjetnika i kulturnih ustanova. Marketinška kampanja ljudi će upoznati s našom kandidaturom i potaknuti ih na sudjelovanje.

Gradsko vijeće poziva se primiti na znanje i podržati prijedloge iznesene u ovome dokumentu.